

RAPPORT

Kompetansetilbudet til barnevernstjenester og barnevernsinstitusjoner

Foto: iStock, Nastro

Av Simen Pedersen, Iselin Kjelsaas, Caroline Andrea Vinter, Thea Lyse Sævik, Lena Catherine Lossius Westby

Menon-publikasjon Nr. 87

2026

Forord

På oppdrag for Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har Menon Economics, i samarbeid med Lena Westby ved NTNU Samfunnsforskning AS, gjennomført en kartlegging av kompetansetilbud som støtter kommunene i deres forebyggende arbeid på oppvekstfeltet. Oppdraget består av tre deler. Denne rapporten dekker del 2, som kartlegger hvilke sakstyper og målgrupper som oppleves mest krevende innenfor barnevernet, og hvilke aktører som har særskilt kompetanse om målgrupper med sammensatte utfordringer og komplekse saker.

Prosjektet er gjennomført av et team fra Menon Economics. Prosjektleder har vært Simen Pedersen. Caroline Andrea Vinter, Iselin Kjelsaas, Thea Lyse Sævik og Lena Catherine Lossius Westby har bidratt som prosjektmedarbeidere. Therese Stoveland-Alfsen har vært kvalitetssikrer.

Vi vil takke Bufdir for et spennende og relevant oppdrag. Vi vil også rette en stor takk til alle som har stilt opp til intervjuer og delt erfaringer, vurderinger og innspill underveis i arbeidet.

Juni 2026

Simen Pedersen
Prosjektleder
Menon Economics

Om Menon Economics

Menon Economics analyserer økonomiske problemstillinger og gir råd til bedrifter, organisasjoner og myndigheter. Vi er et konsultentselskap som opererer i grenseflatene mellom økonomi, politikk og marked.

Menon kombinerer samfunns- og bedriftsøkonomisk kompetanse innenfor fagfelt som samfunnsøkonomisk lønnsomhet, verdsetting, nærings- og konkurranseøkonomi, strategi, finans og organisasjonsdesign. Vi benytter forskningsbaserte metoder i våre analyser og jobber tett med ledende akademiske miljøer innenfor de fleste fagfelt.

Les mer om vårt arbeid på menon.no.

Om oppdragsgiver og oppdrag

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) er nasjonalt fagorgan for barnevernet og har ansvar for å utvikle og formidle kunnskap til barnevernstjenestene og barnevernsinstitusjonene. Som ledd i dette arbeidet har Bufdir fått i oppdrag gjennom tildelingsbrevet å kartlegge eksisterende kompetansemiljøer og veiledningsressurser som besitter særskilt kunnskap om målgrupper og sakstyper som mange barnevernstjenester og institusjoner strever med. Denne rapporten er utarbeidet på oppdrag fra Bufdir og utgjør et kunnskapsgrunnlag for dette arbeidet.

Innhold

Sammendrag	5
1 Bakgrunn, problemstillinger og avgrensninger	8
1.1 Bakgrunn	8
1.2 Formål og problemstillinger	9
1.3 Avgrensninger	10
1.4 Sentrale begreper	11
2 Metode	13
2.1 Skrivebordsstudie og kartleggingsintervjuer	13
2.2 Kvalitative intervjuer	14
2.3 Spørreundersøkelse	15
3 Kompetansemiljøenes tilbud til barnevern og barnevernsinstitusjoner	20
3.1 Aktørbildet	20
3.2 Kompetansetilbudet	24
3.3 Sammenheng mellom aktørgruppe og fagtema	30
3.4 Spesielt om UH-sektoren	32
3.5 Oppsummering av funn	34
4 Erfaringer fra barnevernstjenesten og barnevernsinstitusjoner	36
4.1 Systematikk i kompetanseutviklingen	36
4.2 Krevende sakstyper og målgrupper	40
4.3 Kjennskap til og bruk av kompetansemiljøer	47
4.4 Vurdering av eksisterende tilbud	54
4.5 Behov og mangler	58
4.6 Barrierer for bruk	61
4.7 Fremmede faktorer og forutsetninger	63
4.8 Oppsummering av funn	66
5 Oppsummering og anbefalinger	68
5.1 Metodiske begrensninger	68
5.2 Anbefalinger til Bufdir	70
5.3 Anbefalinger til aktører som leverer kompetanse og veiledning	71
5.4 Anbefalinger til barnevernstjenester og barnevernsinstitusjoner	71
Referanseliste	72
Vedlegg 1 – Aktøroversikt	73
V1.1 Aktørene som inngår i vår kartlegging	73
V1.2 Aktørene som ikke inngår i vår kartlegging	81
V1.3 Oversikt over aktører kontaktet i kartleggingen	82
Vedlegg 2 – Kategoriseringer i taksonomien	83
V2.1 Tjeneste tilbudet er rettet mot	83
V2.2 Faglig tema	83
V2.3 Primær leveranseform	85
V2.4 Geografisk nedslagsfelt	86
Vedlegg 3 – Spørreundersøkelse	87
V.3.1 E-post til barnevernsledere	87
V.3.2 E-post til institusjonsledere i private barnevernsinstitusjoner	87

V.3.3	E-post til avdelingsledere ved barnevernsinstitusjon i Bufetat	88
V3.4	Spørsmål	89

Sammendrag

Menon Economics og NTNU Samfunnsforskning har på oppdrag fra Bufdir kartlagt kompetansemiljøer som besitter særskilt kunnskap om målgrupper og sakstyper som mange barnevernstjenester og barnevernsinstitusjoner strever med. Kartleggingen skal gi et kunnskapsgrunnlag for videre arbeid med strukturer for faglig støtte til barnevernet, og belyse hvilke sakstyper og målgrupper som oppleves mest krevende, samt i hvilken grad det er samsvar mellom feltets behov og det tilgjengelige støtteapparatet.

Kartleggingen kombinerer tre metodiske tilnærminger. En skrivebordsstudie med kartleggingsintervjuer kartlegger tilbudslandskapet. Kvalitative dybdeintervjuer med ledere i syv barnevernstjenester og ni barnevernsinstitusjoner gir innsikt i feltets erfaringer og behov. En spørreundersøkelse til barnevernsledere og ledere ved statlige og private barnevernsinstitusjoner belyser bruk og vurderinger på bred basis, men svarandelene er lave og varierer betydelig mellom gruppene, og de kvantitative funnene må derfor tolkes med varsomhet.

75 aktører og 181 tilbud, men kompetansesentrene er den bærende gruppen

Kartleggingen identifiserer 75 aktører og 181 kompetansetilbud inkludert UH-sektoren rettet mot kommunalt barnevern og barnevernsinstitusjoner, fordelt på sju aktørgrupper. Disse spenner fra statlige direktorater og regionale forvaltningsledd til nasjonale og regionale kompetansesentre, forsknings- og universitetsmiljøer, interesse- og samordningsaktører, private, ideelle og kommersielle leverandører og andre tjenester og samarbeidspartnere. De nasjonale og regionale kompetansesentrene er den bærende aktørgruppen og er til stede på nesten alle fagtemaer, mens de øvrige gruppene har mer avgrensede profiler. Statsforvalteren har en sentral rolle i veiledning, samordning og tilsyn, men framstår med få avgrensede tilbud i kartleggingen, fordi støtten i stor grad utøves som integrert rolleutøvelse og sjelden presenteres som egne tilbud man kan melde seg på.

Tilbudet er bredt på etablerte temaer og tynnere der behovene er sammensatte

Tilbudslandskapet har en klar faglig tyngde innen vold, traumer og psykisk helse, samt de juridiske og samhandlingsmessige rammene for barnevernsarbeidet. Flere temaer som er sentrale i det daglige arbeidet, som akuttarbeid, høykonflikt og samvær, er svakere dekket. Kurs, foredrag og digitale kunnskapsressurser utgjør hovedvekten av tilbudene, mens veiledning i enkeltsaker, nettverk og prosess- og planstøtte er mindre utbredt. Det er tegn til overlapp mellom aktørgruppene på de store fagområdene, særlig vold, traumer og psykisk helse, der flere aktører er til stede samtidig. De fleste tilbudene retter seg mot hele barnevernsfeltet, men det er klart færre tilbud som er spisset mot barnevernsinstitusjonene enn mot kommunalt barnevern.

De mest krevende sakene er sammensatte

Saker der rus og psykisk helse opptrer samtidig, peker seg ut som mest krevende både for barnevernstjenestene og barnevernsinstitusjonene. Barnevernslederne framhever i tillegg høykonfliktsaker, voldssaker, sped- og småbarnssaker og saker med store utfordringer knyttet til kulturelle forskjeller og negativ sosial kontroll. For barnevernsinstitusjonene gjelder det særlig alvorlig rusmisbruk og grov vold eller kriminalitet, ofte i kombinasjon med rus, samt æresrelatert vold, psykiatrisk og nevroutviklingsrelatert problematikk og barn på institusjon i alderen 6 til 12 år. Et gjennomgående trekk er at det sjelden er sakstypen alene, men kombinasjonen av flere belastninger og uklare ansvarsforhold mellom tjenestene, som gjør arbeidet krevende.

Barnevernsledere og barnevernsinstitusjoner bruker ulike aktører og tilbud

Nær sagt alle vi har intervjuet oppgir å ha brukt eksterne kompetansemiljøer de siste to årene, men bruksmønsteret skiller seg mellom barnevernstjenestene og barnevernsinstitusjonene. Barnevernslederne bruker i størst grad kurs og foredrag og henvender seg særlig til statsforvalteren og kompetansesentrene, med ledelse, lovverk og rettigheter som sentrale fagtemaer. Barnevernsinstitusjonene bruker i størst grad veiledning i enkeltsaker, og Bufetat og Bufdir dominerer som aktører, med psykisk helse og rus som de mest sentrale temaene. Kjennskapen til tilbudene er i begge grupper personavhengig og bygger i stor grad på egne nettverk snarere enn på en samlet oversikt. Fylkeskommunen framstår som et perifert kompetansemiljø.

Kompetansearbeidet er formalisert, men lite systematisk

De fleste barnevernslederne og institusjonslederne oppgir at barnevernstjenesten eller barnevernsinstitusjonen har en oppdatert kompetanseplan, og at opplæring av nyansatte og veiledning av ansatte er godt ivaretatt. Systematisk kartlegging av kompetansebehov og jevnlig evaluering av om tiltakene gir bedre praksis er derimot klart mindre utbredt i begge grupper. Representantene fra private barnevernsinstitusjoner rapporterer mer systematikk enn avdelingslederne ved statlige barnevernsinstitusjoner, men forskjellen må tolkes med varsomhet, ettersom de statlige er representert ved avdelingsledere.

Tilbudene er relevante, men dårlig samordnet

Barnevernslederne og institusjonslederne vurderer gjennomgående tilbudene de har brukt som faglig relevante, men mener samordningen mellom tilbyderne og støtten til implementering kommer klart svakest ut. Tilbudene barnevernstjenestene og barnevernsinstitusjonene beskriver som særlig nyttige, er praksisnære, strekker seg over tid og gis til hele personalgruppen samlet. Manglende økonomi, tid og kapasitet er de største barrierene for bruk, sammen med manglende oversikt over hvem som tilbyr hva. For barnevernsinstitusjonene er turnus og bemanning en særlig barriere, og taushetsplikt trekkes også fram som en begrensning. Ressurser, tid og oversikt over tilbudene trekkes også fram som de viktigste forutsetningene for at tilbud faktisk tas i bruk, og implementeringsstøtte framstår dermed som et gjennomgående udekket behov for begge grupper.

Problemet er i mindre grad at tilbud mangler, og i større grad at de ikke treffer

Det er vår vurdering at hovedutfordringen i mindre grad handler om fravær av tilbud, og i større grad om synlighet, samordning, praksisnærhet og oppfølging over tid. Barnevernstjenestene og barnevernsinstitusjonene har i prinsippet tilgang til et bredt støtteapparat, men opplever det i praksis som krevende å orientere seg i, ujevnt samordnet og lite tilpasset de mest sammensatte sakene. Flere barnevernsinstitusjoner uttrykker dessuten usikkerhet om hva som erstatter spisskompetansemiljøene etter avviklingen, og private barnevernsinstitusjoner etterspør mer likeverdig tilgang til faglig oppfølging.

Anbefalinger for et mer oversiktlig og virksomt støtteapparat

Kartleggingen peker på flere anbefalinger rettet mot ulike aktører.

Bufdir bør etablere en samlet og strukturert oversikt over kompetansemiljøer og tilbud, tydeliggjøre rollefordelingen og styrke samordningen mellom aktørene, avklare hvordan kompetansen i de avviklede spisskompetansemiljøene videreføres, stille krav om implementeringsstøtte over tid i statlig finansierte tilbud, sikre mer likeverdig tilgang til faglig oppfølging på tvers av eierform, og styrke tilbudet på krevende og svakt dekkede områder.

Aktørene som leverer kompetanse og veiledning, bør innrette tilbudene praksisnært og med oppfølging over tid, legge til rette for kollektiv kompetanseheving, tilby konkret veiledning inn i enkeltsaker, gjøre tilbudene digitalt tilgjengelige og synliggjøre eget tilbud tydeligere.

Barnevernstjenestene og barnevernsinstitusjonene bør på sin side forankre kompetanseutviklingen i ledelsen og i en konkret plan, styrke systematisk behovskartlegging og evaluering, prioritere kollektiv kompetanseheving og intern spredning, og bruke nettverk og samarbeid for å redusere sårbarhet.

Samlet peker funnene mot at hovedutfordringen ikke handler om å bygge mer, men om å gjøre støtteapparatet mer oversiktlig, samordnet, behovsdrivet og praksisnært, og om å sikre at tilbudet er reelt tilgjengelig både for kommunale barnevernstjenester og for barnevernsinstitusjoner uavhengig av eierform, størrelse og geografi. Samtidig peker funnene på enkelte områder der tilbudet bør styrkes. Det gjelder særlig innen tematikk som høykonfliktsaker i kommunalt barnevern, og for barnevernsinstitusjonene de yngste barna, ungdom i krysningen mellom rus, psykisk helse og kriminalitet, samt digital risiko — herunder rekruttering til kriminalitet og kjøp og salg av seksuelle tjenester gjennom sosiale medier og digitale plattformer.

1 Bakgrunn, problemstillinger og avgrensninger

Kommunale barnevernstjenester og barnevernsinstitusjoner håndterer sammensatte saker og møter målgrupper med komplekse utfordringer. Tidligere undersøkelser viser at tilbudet fra kompetansemiljøer oppleves som uoversiktlig, og at det er usikkerhet om hvem som tilbyr hva og hvilke fagområder som dekkes. Formålet med denne rapporten er å kartlegge hvilke aktører som tilbyr faglig støtte til kommunale barnevernstjenester og barnevernsinstitusjoner, hvilke sakstyper og målgrupper som oppleves som mest krevende, og i hvilken grad det er samsvar mellom behov og tilgjengelig støtte.

1.1 Bakgrunn

Barnevernet skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid, jf. barnevernsloven § 1-1. Den kommunale barnevernstjenesten har ansvar for å gi hjelp, omsorg og beskyttelse når det er nødvendig på grunn av barnets omsorgssituasjon, eller når et barn utsetter sin utvikling for fare, jf. § 15-3, og skal sette inn tiltak tidlig for å forebygge alvorlig omsorgssvikt, jf. § 1-10. Barnevernsinstitusjonene skal gi barn som bor på institusjon, forsvarlig omsorg, beskyttelse og behandling, jf. barnevernsloven § 10-1. Barn kan bo på institusjon med eller uten samtykke og på ulikt grunnlag, blant annet etter omsorgsovertakelse og som følge av at barnet utsetter sin utvikling for alvorlig fare gjennom alvorlige eller gjentatte lovbrudd, vedvarende rusbruk eller andre utpreget skadelige handlinger (jf. barnevernsloven § 6-2).

Mange av sakene barnevernet arbeider med, er sammensatte og krever bred faglig kompetanse. Flere saker enn tidligere involverer barn med komplekse og sammensatte problemer, noe som øker ressursbruken i hver sak og at det i flere saker er behov for samarbeid med tjenester i andre sektorer (Riksrevisjonen, 2025). Å møte slike saker stiller store krav til kompetanse. Barnevernsloven stiller krav til at personell i barnevernstjenesten og barnevernsinstitusjonene skal få nødvendig opplæring og veiledning, jf. §§ 15-2 og § 10-18. Slik kompetanse bygges både internt i tjenestene og institusjonene og gjennom faglig støtte fra eksterne kompetansemiljøer.

Barnevernet møter samtidig et bredt og delvis uoversiktlig støtteapparat. Statsforvalteren har en sentral rolle overfor barnevernet, med ansvar for å føre tilsyn med barnevernstjenestene og barnevernsinstitusjonene, gi kommunene råd og veiledning og behandle klager, jf. barnevernsloven §§ 16-7 og 17-3). Fylkeskommunen inngår også i støtteapparatet, i hovedsak rettet mot kommunenes folkehelse- og planarbeid. Kompetansesentrene, «tjeneste for tjenestene», tilbyr praksisnær kompetanse- og kvalitetsutvikling innenfor sine fagområder, og i tillegg kommer tilbud fra universitets- og høyskolesektoren (UH-sektoren), ideelle/frivillige aktører og kommersielle aktører. Tilbudene er delvis overlappende, og det finnes ingen samlet oversikt over statlige satsinger og virkemidler.

En undersøkelse gjennomført av Oslo Economics (2022) viste at barnevernstjenestene mottar en stor mengde tilbud fra aktører og tilbydere av kompetanse innenfor barnevernsfeltet, og at totalbildet framstår som uoversiktlig for barnevernslederne som har ansvaret for kompetansesatsingen innenfor sin tjeneste. I tillegg ble usikkerhet knyttet til innholdet i kompetansesentrenes tilbud og hva sentrene kan benyttes til trukket fram av barnevernsledere som deltok i undersøkelsen. Samtidig fant undersøkelsen at kommunene erfarte bistanden fra kompetansesentrene som nyttig, særlig i komplekse enkeltsaker (Oslo Economics, 2022). Et uoversiktlig landskap av støttetilbud til barnevernet fordrer kartlegging og systematisering av mangfoldet av tilbudet som eksisterer.

Som nasjonalt fagorgan for barnevernet, har Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) gjennomført en flerårig kompetansesatsing som nå skal videreutvikles. Erfaringene herfra skal brukes til å styrke barnevernets kompetanse, blant annet ved å gjøre det enklere å finne oppdatert og lett tilgjengelig informasjon om hvem som tilbyr faglig støtte, hva som tilbys og hvilke fagområder som er særlig krevende.

1.2 Formål og problemstillinger

Menon Economics og Lena Westby ved NTNU Samfunnsforskning har på oppdrag fra Bufdir gjennomført en kartlegging av kompetansemiljøer som støtter kommunene med forebygging innenfor oppvekstfeltet. Kartleggingen skal gi et solid kunnskapsgrunnlag for videre arbeid med strukturer for faglig støtte til kommunene i arbeidet med barns oppvekstvilkår. Det kan legge grunnlag for mer samordnet innretning av statlige virkemidler, mer helhetlige og likeverdige tjenester på tvers av landet samt bedre ressursutnyttelse. Kunnskapen skal også benyttes i Bufdirs arbeid for å styrke barnevernets kompetanse, gjennom utvikling av lett tilgjengelig informasjon om hvem som tilbyr faglig støtte, hva som tilbys, og på hvilke fagområder behovet oppleves som størst og mest krevende i praksis.

Oppdraget består av tre deler, med hver sin tilhørende rapport:

- **Del 1:** Kartlegging av aktører som tilbyr veiledning og kompetanseutvikling til kommuner i deres arbeid med forebygging på oppvekstfeltet, hvilket tilbud som gis og hvordan kommunene benytter og vurderer tilbudet.
- **Del 2:** Kartlegging av hvilke sakstyper og målgrupper som oppleves mest utfordrende innenfor barnevernet, og aktører med særskilt kompetanse om målgrupper med sammensatte utfordringer og komplekse saker.
- **Del 3:** En mer detaljert kartlegging av hvordan kommunene organiserer og følger opp det kriminalitetsforebyggende arbeidet.

Denne rapporten omfatter del 2 av oppdraget. Innenfor del 2 skal følgende problemstillinger besvares:

- Hvilke aktører tilbyr faglig støtte til kommunale barnevernstjenester og institusjoner i deres arbeid med barn, ungdom og familier, og hva kjennetegner aktørene (mandat og rolle, finansiering med mer)?
- Hvilke tilbud gir aktørene til barnevernstjenestene og institusjonene, og hva kjennetegner tilbudet (innhold, nivå av forebygging, målgrupper med mer)?
- Hvilke sakstyper og målgrupper opplever ansatte i barnevernet som mest krevende å utrede, følge opp og sikre god kvalitet i arbeidet med?
- Hvilke kompetansemiljøer har særskilt kunnskap og relevante tilbud innen de identifiserte områdene (innhold, målgruppe, leveranseform og tilgjengelighet)?
- Hvordan opplever kommunale barnevernstjenester og institusjoner tilbudet om veiledning og kompetanseutvikling?
- Hvilke barrierer og suksessfaktorer opplever kommunale barnevernstjenester og institusjoner når det gjelder bruk av kompetansemiljøer/-sentre i barnevernet?
- I hvilken grad det er samsvar mellom kommunenes og institusjonenes behov for veiledning/kompetanseutvikling og det faktiske tilbudet, og er det sentrale behov som ikke dekkes?
- I hvilken grad er det overlapp i roller, oppgaver og tilbud mellom aktørene, og behov for bedre samordning?
- Hvordan kan statlige virkemidler innrettes for å gi kommunale barnevernstjenester og institusjoner et mer helhetlig, forståelig og tilgjengelig støttetilbud i sitt arbeid?

1.3 Avgrensninger

Kartleggingen omfatter i utgangspunktet aktører som tilbyr kompetanseutvikling og veiledning til kommunalt barnevern og barnevernsinstitusjoner, både i offentlig og privat sektor og på ulike forvaltningsnivåer. Hovedfokuset er på aktører som mottar statlig tilskudd, som kompetansesentre og nasjonale fagmiljøer, men kartleggingen inkluderer også andre relevante miljøer der det er hensiktsmessig for å dekke identifiserte behov. Kartleggingen omfatter i utgangspunktet alle relevante tilbud disse aktørene tilbyr til kommuner og barnevernsinstitusjoner. Det er imidlertid sannsynlig at enkelte aktører og tilbud ikke er fanget opp. Det gjelder spesielt tilbud som ikke er offentlig tilgjengelig på nett og mindre/lokale aktører og tilbud som benyttes av få og/eller i begrenset grad. Innenfor prosjektets rammer har det også vært nødvendig å kategorisere tilbud på et noe overordnet nivå.

Tiltak og tjenester som tilbys uten at kompetanseutvikling og veiledning er en sentral del av tilbudet, er ikke omfattet. Det gjelder for eksempel innleie av kompetanse, plasseringstiltak og direkte oppfølging av barn og familier. Vi har også valgt å ikke inkludere tilbud fra fagforeninger som FO, BiA og Fagforbundet. Dette er ikke fordi fagforeningene ikke tilbyr relevante tiltak, men fordi tilbudene i hovedsak retter seg mot faglige og organisatoriske rammer rundt arbeidet, som faglig veilederkompetanse og kurs for tillitsvalgte, snarere enn kompetanseheving direkte knyttet til arbeid med barnevernsaker.

Kartleggingen omfatter aktører og tilbud som gir faglig støtte til barnevernets arbeid med barn, ungdom og familier, fra forebygging og tidlig innsats til oppfølging i alvorlige og sammensatte saker. Hovedfokuset er rettet mot sakstyper og målgrupper som oppleves særlig utfordrende innenfor barnevernet, og aktører med særskilt kompetanse om målgrupper med sammensatte utfordringer og komplekse saker. Tilbud som retter seg mot risiko- og beskyttelsesfaktorer, for eksempel foreldreveiledning, tidlig innsats og rusforebygging, vold/overgrep/trygghet, inngår i kartleggingen når de er relevante for barnevernets målgrupper og arbeid. Det er imidlertid ikke åpenbart hvor grensene mellom hvilke aktører og tilbud som skal inngå i kartleggingen og ikke går. De sakstypene barnevernet opplever som mest krevende er gjerne saker som grenser til eller overlapper med andre fagområder, som for eksempel psykisk helse og rus. Aktører på disse feltene er ikke nødvendigvis primært rettet mot barnevernet, men kan likevel være relevante støttespillere. Vi har inkludert aktører der tilbudet eksplisitt er rettet mot eller relevant for barnevernsfeltet, men avgrensningen innebærer skjønn.

For universitets- og høyskolesektoren er kartleggingen avgrenset til etter- og videreutdanningstilbud. Ordinære grunnutdanninger, som bachelor- og masterprogram i barnevern, er ikke inkludert, selv om disse er sentrale for den samlede kompetansen i kommunalt barnevern og barnevernsinstitusjoner. Begrunnelsen er at grunnutdanningene primært retter seg mot enkeltpersoner i en utdanningsfase, og ikke mot kommunene/institusjonene som organisasjoner eller tjenester. De inngår dermed ikke i det samme tilbudslandskapet som de øvrige kompetanse- og veiledningstilbudene i kartleggingen. At UH-sektorens tilbud i stor grad fremstår som etter- og videreutdanning, gjenspeiler derfor denne avgrensningen snarere enn sektorens samlede bidrag til kommunenes kompetanseutvikling.

Kartleggingen er videre avgrenset til offentlige universiteter og høyskoler. Bakgrunnen er at det finnes et stort antall utdanningstilbud, og at det innenfor prosjektets rammer ikke har vært mulig å gjennomføre en fullstendig kartlegging av alle private tilbydere. Et unntak er VID vitenskapelige høyskole, som er inkludert fordi institusjonen tilbyr et omfattende og relevant tilbud av etter- og videreutdanninger rettet mot barnevernsfeltet.

1.4 Sentrale begreper

I kartleggingen opererer vi med en rekke begreper som det kan være ulik forståelse om. Vi har derfor valgt å definere begrepene. Definisjonene av de mest sentrale begrepene er gjennomgått under.

Barne- og ungdomskriminalitet. Med barne- og ungdomskriminalitet mener vi lovbrudd begått av barn og unge under 18 år. Begrepet omfatter både mindre alvorlige og mer alvorlige handlinger, og brukes i rapporten om kommunenes forebyggende arbeid, tidlig innsats og oppfølging av barn og unge som står i risiko for å bli, eller allerede er, involvert i kriminalitet.

Forebygging på oppvekstområdet. Med forebygging på oppvekstområdet mener vi arbeid for å fremme trivsel, trygghet og gode oppvekstvilkår for barn og unge, og for å forebygge at utfordringer oppstår eller utvikler seg. Dette kan være arbeid og tiltak på ulike nivåer (se under). I denne rapporten ligger vekten på den delen av arbeidet som knytter seg til tidlig innsats overfor barn og familier i risiko og oppfølging i mer alvorlige og sammensatte saker.

Forebyggingsnivåer. De ulike nivåene i forebygging sier noe om hvem som er målgruppen for tiltakene/innsatsen. Universell forebygging viser til tiltak og innsats rettet mot alle barn og unge eller hele befolkningen. Selektiv forebygging viser til tiltak rettet mot grupper med forhøyet risiko for å utvikle utfordringer. Indikert forebygging viser til tiltak rettet mot barn, unge eller familier der det allerede er identifisert tegn på problemer eller en negativ utvikling som en ønsker å snu.

Geografisk nedslagsfelt. Med geografisk nedslagsfelt mener vi hvilket geografisk område et tilbud er tilgjengelig for eller rettet mot. Dette kan være hele landet, utvalgte regioner, fylker eller kommuner. Begrepet brukes for å beskrive hvor bredt eller avgrenset et tilbud er gjort tilgjengelig.

Implementeringsstøtte. Med implementeringsstøtte mener vi støtte til å ta i bruk, forankre og opprettholde nye tiltak, metoder, programmer eller arbeidsformer i kommunal praksis. Dette kan omfatte opplæring, veiledning, oppfølging over tid, lederforankring, tilpasning til lokal kontekst og bistand til å sikre at ny kunnskap faktisk omsettes i praksis.

Kompetanseaktør. Med kompetanseaktør mener vi en virksomhet, institusjon eller organisasjon som tilbyr kommunene faglig støtte i form av kompetanseutvikling, veiledning, rådgivning, verktøy, programmer eller andre lærings- og utviklingstiltak innen forebygging på oppvekstområdet. Begrepet omfatter både offentlige, ideelle og kommersielle aktører.

Kompetansetilbud. Med kompetansetilbud mener vi et avgrenset tilbud fra en kompetanseaktør som har som formål å styrke kommunenes kunnskap, ferdigheter, arbeidsmåter eller organisatoriske kapasitet i det forebyggende arbeidet på oppvekstområdet. Et kompetansetilbud kan for eksempel være et kurs, et program, en veiledningstjeneste, en ressursportal, et nettverk eller en form for implementeringsstøtte.

Kompetanseutvikling. Med kompetanseutvikling mener vi tiltak og prosesser som skal styrke ansattes kunnskaper, ferdigheter og evne til å utføre oppgaver og møte faglige krav. Kompetanseutvikling kan omfatte blant annet opplæring, kurs, etter- og videreutdanning, veiledning, erfaringsdeling og læring i det daglige arbeidet.

Oppvekstvilkår. Med oppvekstvilkår mener vi de samlede strukturelle, sosiale og relasjonelle forholdene som påvirker barn og unges utvikling, trivsel, helse, læring og deltakelse. Begrepet omfatter både forhold i familien, nærmiljøet og fritiden, og kvaliteten på tjenestene og arenaene barn og unge møter i kommunen, som barnehage, skole og helse- og velferdstjenester.

Tjenestestøtte. Med tjenestestøtte mener vi faglig støtte som er rettet mot en tjeneste, et team eller en organisasjon, snarere enn bare mot enkeltansatte. Formålet er å styrke kvalitet, arbeidsmåter, samhandling og utviklingskapasitet i tjenesten som helhet. Tjenestestøtte kan omfatte blant annet rådgivning, veiledning, utviklingsarbeid og støtte til organisasjons- og kvalitetsforbedring.

Tverrsektoriell samhandling / tverrsektorielt arbeid. Med tverrsektoriell samhandling eller tverrsektorielt arbeid mener vi samarbeid på system- og individnivå på tvers av tjenester, fagområder eller sektorer i kommunen, og eventuelt mellom kommunen og andre forvaltningsnivåer eller aktører. Formålet er å sikre mer helhetlig oppfølging, bedre koordinering av innsats og bedre sammenheng i tilbudet til barn, unge og familier.

Veiledning. Med veiledning mener vi aktiviteter som inngår i en lære- og utviklingsprosess, og som skal bidra til refleksjon, faglig utvikling og styrket praksis hos ansatte og tjenester. Veiledning kan være rettet mot enkeltpersoner, grupper eller tjenester, og kan omfatte både generell faglig støtte, prosess-veiledning og konsultasjon i konkrete saker.

2 Metode

Kartleggingen bygger på tre metodiske tilnærminger som utfyller hverandre: en skrivebordsstudie med kartleggingsintervjuer for å etablere aktørbildet og tilbudslandskapet, kvalitative dybdeintervjuer med ledere i barnevernstjenester og barnevernsinstitusjoner og en spørreundersøkelse til barnevernsledere og ledere ved private og statlige barnevernsinstitusjoner. Svarandelene i spørreundersøkelsen er lave og varierer betydelig mellom gruppene. De kvantitative funnene må derfor tolkes med varsomhet, og forskjeller mellom respondentgruppene må ses i lys av at de representerer ulike roller og organisatoriske nivåer.

2.1 Skrivebordsstudie og kartleggingsintervjuer

For å kartlegge aktører som tilbyr kompetanseutvikling og veiledning til barnevernstjenestene og barnevernsinstitusjonene, har vi gjennomført en skrivebordsstudie kombinert med kartleggingsintervjuer. Formålet med denne delen av datainnsamlingen har vært å etablere et mest mulig pålitelig og oppdatert oversiktsgrunnlag over relevante aktører, deres mandat og rolle overfor barnevernstjenestene og -institusjonene, samt innholdet i tilbudene de leverer.

Skrivebordsstudien har bestått av en systematisk gjennomgang av relevante aktørers nettsider, tilbudsoversikter, styringsdokumenter, rapporter og annet tilgjengelig materiale. På bakgrunn av denne gjennomgangen har vi identifisert aktører som tilbyr faglig støtte til barnevernstjenestene og -institusjonene, og registrert informasjon om hvilke typer tilbud de gir, hvilke målgrupper tilbudene retter seg mot, hvilke fagtemaer de dekker, hvordan tilbudene leveres, og hvilket geografisk nedslagsfelt de har.

Skrivebordsstudien gir et systematisk og bredt bilde av aktørlandskapet, men har også klare begrensninger. Kartleggingen er avhengig av at informasjonen som er publisert på nett er korrekt, oppdatert og tilstrekkelig detaljert. Det vil også kunne være aktører og tilbud som ikke er synlige gjennom åpne kilder, særlig blant mindre ideelle eller kommersielle aktører. Enkelte tilbud kan i praksis dekke flere faglige temaer enn det som fremgår av kategoriseringen, for eksempel dersom det er snakk om kurs eller nettverk hvor tematikken varierer fra gang til gang og etter behov. Ambisjonen har vært å etablere en mest mulig bred og representativ oversikt over typer aktører og tilbud, men vi tar forbehold om at oversikten ikke nødvendigvis er uttømmende.

For å styrke kvaliteten i kartleggingen og supplere informasjonen fra skrivebordsstudien, har vi i tillegg gjennomført kartleggingsintervjuer med sentrale aktører (se vedlegg V1.3). Formålet med intervjuene har vært å verifisere og utfylle informasjonen fra nettsidene, få bedre forståelse av hva slags støtte som faktisk tilbys, og identifisere relevante aktører som ikke nødvendigvis framkommer tydelig i det skriftlige materialet. Intervjuene har også gitt innsikt i aktørenes prioriteringer, kapasitet, målgrupper og hvordan tilbudene er innrettet.

Kartleggingsintervjuene har dermed hatt en validerende og utfyllende funksjon. Der skrivebordsstudien har gitt bredde og struktur, har intervjuene bidratt til å redusere risikoen for feil, utdaterte opplysninger og manglende nyanser. Kombinasjonen av dokumentgjennomgang og intervjuer gjør det også lettere å vurdere hvor det finnes overlapp mellom aktører, hvor det er hull i tilbudslandskapet, og i hvilken grad tilbudene faktisk er tilgjengelige og relevante for barnevernstjenestene og -institusjonene.

Samlet gir skrivebordsstudien og kartleggingsintervjuene et strukturert kunnskapsgrunnlag for å beskrive aktørbildet og kompetansetilbudet til barnevernstjenestene og -institusjonene. Datagrunnlaget gir ikke grunnlag for å si at alle relevante aktører og tilbud er identifisert, men det gir et godt utgangspunkt for å analysere de overordnede mønstrene i tilbudslandskapet, herunder hvilke temaer og målgrupper som er godt dekket, hvor det finnes overlapp, og hvor det kan være svakere dekning.

De innsamlede dataene er kategorisert i et aktørkartotek og et tilbudskartotek, der koblingen mellom de to er en unik aktør-ID. For hver aktør og hvert kompetansetilbud har vi samlet inn dataene som er oppgitt i Tabell 2.1. Vi har identifisert 75 aktører¹ som tilbyr kompetansetilbud barnevernstjenestene og -institusjonene (se vedlegg V1.1 for fullstendig liste), og til sammen står de for 181 kompetansetilbud inkludert tilbud fra UH-sektoren.

Tabell 2.1 Innholdet i aktør- og tilbudskartoteket

Aktørkartoteket	Tilbudskartoteket
• Aktør-ID • Navn • Beskrivelse av aktør • Organisasjonsnummer • Finansieringsgrunnlag • Aktørgruppe • Internettadresse	• Tilbuds-ID • Aktør-ID • Navn på tilbud • Kort beskrivelse av tilbudet • Målgruppe • Faglig tema* • Primær leveranseform* • Geografisk nedslagsfelt* • Finansieringsmekanisme • Internettadresse

*Se vedlegg 2 for kategorier som er benyttet. Kilde: Menon Economics

2.2 Kvalitative intervjuer

Kvalitativ metode egner seg godt når en ønsker å utvikle dybdekunnskap om et tema (Thagaard, 2018) som i dette delprosjektet der vi undersøker kompetansebehov og bruk av kompetansesentre i kommunale barnevernstjenester og i barnevernsinstitusjoner. Vi har benyttet kvalitativ tilnærming og gjennomført semistrukturerte dybdeintervjuer (Kvale & Brinkmann, 2015) med sentrale ledere i barnevernstjenester og barnevernsinstitusjoner. Begrensninger ved tilnærmingen er at funn fra studien ikke lar seg generalisere. Metoden søker heller å gå i dybden av temaet som undersøkes og gir muligheter for å overføre funn og forståelser fra studien til andre kontekster.

Intervjuene er gjennomført digitalt gjennom plattformen Microsoft Teams. Behandlingen av personopplysninger i forbindelse med intervjuene er gjennomført i tråd med personvernforordningen (GDPR) og personopplysningsloven. Menon Economics er behandlingsansvarlig for opplysningene som ble samlet inn. Samtlige informanter ga aktivt samtykke til lydopptak og transkribering gjennom en innebygd funksjon i Microsoft Teams. Lydopptak og transkripsjoner ble lagret på Menons sikre lagringsløsning med tilgangsbegrensning. Alle lydopptak ble slettet etter prosjektslutt. I presentasjonen av funn i kapittel 4 er opplysningene gjengitt slik at enkeltinformanter ikke kan identifiseres.

Utvalget består av to strategiske utvalg: 1) syv kommunale barnevernstjenester og 2) ni barnevernsinstitusjoner der alle tre eierformer er representert. Alle fem regioner er representert i begge utvalgene. Utvalget består av til sammen 26 informanter, hovedsakelig med lederroller innenfor kommunalt

¹ I kartleggingsarbeidet har vi forholdt oss til Kunnskapsdepartementets liste for universiteter og høyskoler. Per 1. mars 2026 var det 11 universiteter, 4 høyskoler og 6 vitenskapelige høyskoler underlagt Kunnskapsdepartementet.

barnevern og institusjonsbarnevernet. Informantene er rekruttert gjennom prosjektgruppas nettverk, og ved direkte henvendelser til barnevernstjenester og barnevernsinstitusjoner.

Tabell 2.2 Oversikt over kjennetegn ved barnevernstjenestene som er intervjuet

Barnevernstjeneste	Kommunestørrelse	Region
Barnevernstjeneste nr. 1	Mellomstor	Øst
Barnevernstjeneste nr. 2	Interkommunalt	Nord
Barnevernstjeneste nr. 3	Interkommunalt	Sør
Barnevernstjeneste nr. 4	Stor	Øst
Barnevernstjeneste nr. 5	Stor	Nord
Barnevernstjeneste nr. 6	Stor	Vest
Barnevernstjeneste nr. 7	Interkommunal	Midt

Tabell 2.3 Oversikt over kjennetegn ved barnevernsinstitusjonene som er intervjuet

Institusjon	Type institusjon	Region
Institusjon nr. 1	Statlig - omsorg	Øst
Institusjon nr. 2	Privat ideell	Øst
Institusjon nr. 3	Privat kommersiell	Øst
Institusjon nr. 4	Statlig - akutt	Vest
Institusjon nr. 5	Privat ideell	Øst
Institusjon nr. 6	Statlig – akutt	Nord
Institusjon nr. 7	Statlig - omsorg	Midt
Institusjon nr. 8	Privat ideell	Øst
Institusjon nr. 9	Privat kommersiell	Vest

Tabell 2.4 Oversikt over rollene til de personene som er intervjuet

Roller	Antall per rolle
Barnevernsleder	4
Barnevernsleder – interkommunalt barnevern	2
Teamledere – barnevern	2
Avdelingsleder - barnevern	1
Enhetsleder - institusjon	4
Institusjonssjef	2
Avdelingsleder - institusjon	6
Fagkoordinator - institusjon	2
Fagkonsulent - institusjon	1
Miljøterapeut – institusjon	2
Samlet	26

2.3 Spørreundersøkelse

I prosjektet har vi gjennomført en spørreundersøkelse rettet mot tre målgrupper: barnevernsledere, institusjonsledere ved private barnevernsinstitusjoner og avdelingsledere ved statlige barnevernsinstitusjoner. Disse representerer ulike deler av barnevernet med ulike mandater og roller, jf. kapittel 1.1, og svarene er ikke uten videre direkte sammenlignbare. Observerte forskjeller mellom gruppene bør derfor tolkes med varsomhet.

Spørreundersøkelsen ble lansert 9. april 2026, og det ble sendt ut tre påminnelser, den 14., 16. og 20. april. Vi lot undersøkelsen være åpen fram til 22. april 2026.

Organisering av spørreundersøkelsen. Spørreundersøkelsen var organisert i fem deler, slik det fremgår av Figur 2.1. Alle respondentgruppene fikk spørsmål i del 1, 3, 4 og 5. Del 2 var en oppvekstdel som i all hovedsak skulle fange opp spørsmål knyttet til delprosjekt 1 (se delkapittel 1.2). Anslått tidsbruk på å besvare undersøkelsen var 20 minutter for barnevernsledere og 12 minutter for institusjonsledere ved private barnevernsinstitusjoner og avdelingsledere for statlige barnevernsinstitusjoner.

Figur 2.1 Innretning på spørreundersøkelsen som ble sendt til barnevernsledere, institusjonsledere ved private barnevernsinstitusjoner og avdelingsledere ved statlige barnevernsinstitusjoner

Kilde: Menon Economics

Svarandeler og statistisk feilmargin. Svarandelene for de ulike respondentgruppene, beregnet som andelen av utsendte skjemaer som ble fullført, er oppsummert i Tabell 2.5. Undersøkelsen ble sendt til 232 barnevernsledere, 82 institusjonsledere ved private barnevernsinstitusjoner og 114 avdelingsledere ved statlige barnevernsinstitusjoner. Svarandelen varierer betydelig mellom gruppene, fra 13,8 prosent blant barnevernsledere til 45,1 prosent blant private institusjonsledere, mens avdelingsledere ved statlige institusjoner har en svarandel på 22,8 prosent.

Tabell 2.5 Andel av respondenter som undersøkelsen er sendt til som har fullført undersøkelsen (svarandel) og statistisk feilmargin*

Aktørgruppe	Antall sendt til	Svarandel, i prosent	Statistisk feilmargin, i +/- prosent
Barnevernsledere	232	13,8	-/+ 16,1
Institusjonsledere ved private barnevernsinstitusjoner	82	45,1	-/+ 11,9
Institusjonsledere ved statlige barnevernsinstitusjoner	114	22,8	-/+ 16,9

*Den statistiske feilmarginen uttrykker påliteligheten av et tall og kan tolkes som at vi kan være 95 prosent sikker på at dersom alle som fikk tilsendt spørreundersøkelsen hadde svart på undersøkelsen, så ville svarene falle innenfor +/- X prosent. Kilde: Menon Economics

Svarandelene er, særlig for barnevernsledere og avdelingsledere ved statlige institusjoner, lavere enn det vi normalt ville forventet med et tilsvarende undersøkelsesopplegg, med om lag to ukers svarfrist og tre påminnelser. Det kan være flere årsaker til dette. Respondentgruppene mottar trolig mange forespørsler om å delta i undersøkelser, samtidig som de har begrenset tid til å prioritere slike henvendelser i en travel arbeidshverdag. I tillegg kan lav kjennskap til eller bevissthet om problemstillingene som undersøkelsen tar opp ha bidratt til at enkelte ikke har vurdert undersøkelsen som relevant for egen rolle. Basert på tidligere erfaringer vurderer vi dette som en mulig viktig forklaring på den lave svarandelen i disse to gruppene.

Den klart høyere svarandelen blant private institusjonsledere enn blant barnevernsledere og avdelingsledere ved statlige institusjoner kan ha flere forklaringer. En mulig forklaring er at feltet de senere årene har vært gjenstand for betydelig politisk oppmerksomhet og regulering, noe som kan ha styrket motivasjonen for å delta. I tillegg er undersøkelsen for de private besvart av institusjonsledere, mens den for de statlige er besvart av avdelingsledere på et lavere organisatorisk nivå, noe som kan påvirke både opplevd relevans og svarvilje. Samtidig hviler den høye andelen på et begrenset antall respondenter, og det kan ikke utelukkes at de som har svart, skiller seg systematisk fra dem som ikke har svart. Forskjellene i svarandel understreker dermed at de tre respondentgruppene ikke uten videre er sammenlignbare, og at resultatene bør tolkes med varsomhet.

For enkelte spørsmål kan antall svar likevel være høyere enn antallet fullførte besvarelser, ettersom noen respondenter har besvart deler av undersøkelsen uten å fullføre den. Antall svar som ligger til grunn for hvert spørsmål, er tydeliggjort i tilknytning til hver figur som presenteres i rapporten.

Den statistiske feilmarginen uttrykker den statistiske usikkerheten som følger av at undersøkelsen bygger på svar fra et utvalg, og ikke fra hele populasjonen. Feilmarginen er beregnet separat for hver respondentgruppe og framgår av Tabell 2.5. Marginene er gjennomgående store, noe som reflekterer at hver gruppe bygger på et begrenset antall svar. For barnevernsledere og avdelingsledere ved statlige institusjoner er feilmarginen om lag +/- 16–17 prosentpoeng ved et 95 prosent konfidensnivå, mens den for private institusjonsledere er noe lavere (+/- 11,9 prosentpoeng) som følge av høyere svarandel. De kvantitative resultatene må derfor tolkes med varsomhet, og særlig forskjeller mellom gruppene bør tolkes med forsiktighet.

Representativitet for kommunale barnevern. Ved utvalgsundersøkelser rettet mot kommuner er representativitet viktig for å vurdere generaliserbarheten av resultatene. En representativitetsvurdering undersøker om kommunene som har svart, systematisk skiller seg fra kommunene som ikke har svart, på forhold som kan påvirke svarene. En mulig kilde til skjevhet er at kommuner som har valgt å svare, kan være mer opptatt av kompetanseheving på barnevernsfeltet enn kommuner som ikke har svart. Slike forhold kan ikke kontrolleres for direkte, men må tas i betraktning i tolkningen av resultatene.

Vi har undersøkt om respondentene for kommunalt barnevern skiller seg systematisk fra øvrige kommuner som ikke har svart på tre variabler: innbyggertall, sentralitet og økonomisk handlingsrom. Disse er valgt fordi de fanger opp sentrale strukturelle forskjeller mellom kommuner med betydning for kapasitet, behov og forutsetninger for å benytte seg av kompetansetilbud, og fordi de er vanlige i representativitetsvurderinger av kommuneundersøkelser. Andre mulige kjennetegn, som alderssammensetning og KOSTRA-gruppe, er vurdert, men ikke inkludert, ettersom de i stor grad fanger opp overlappende strukturelle forskjeller med de tre valgte variablene.

Denne testen har vi bare gjort for kommunalt barnevern og ikke for barnevernsinstitusjonene da de ikke er tilknyttet kommunene i samme grad.

Variablene som inngår i testen er innbyggertall per 1. januar 2025 fra SSB, sentralitetsindeks for 2023 fra SSB, og frie korrigerte inntekter for 2025 fra Kommunal- og distriktsdepartementet. Tabell 2.6 viser at noen av kommunene karakteristikkene til de barnevernslederne som har svart, skiller seg statistisk signifikant fra øvrige kommuner på to av tre variabler: de er i gjennomsnitt større og mer sentrale, det er derimot ingen statistisk signifikant forskjell i økonomisk handlingsrom. Dermed viser testen at utvalget har systematiske skjevheter langs sentrale strukturelle kjennetegn som størrelse og sentralitet, og resultatene må tolkes med varsomhet ved generalisering til alle kommunale barnevern i Norge.

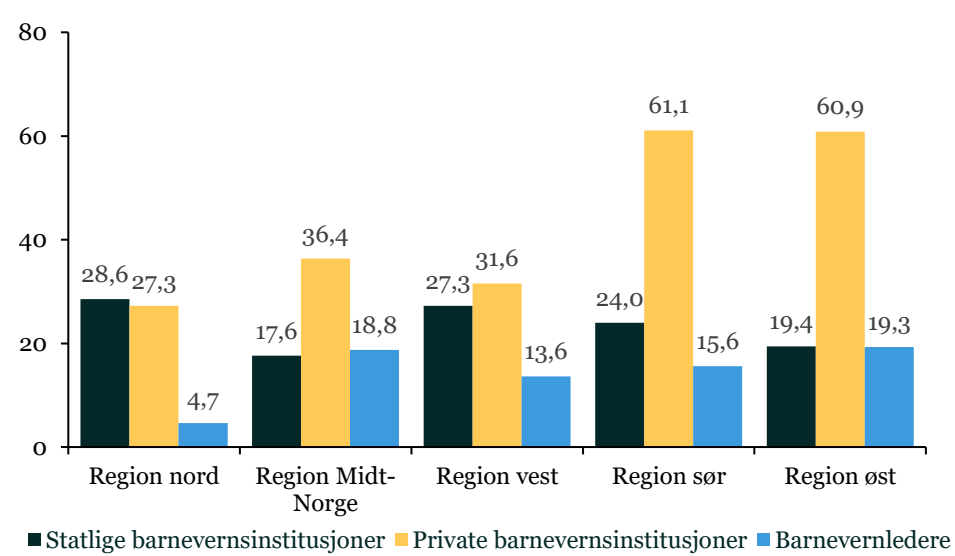
Tabell 2.6 Resultater av tosidig t-test av kommune karakteristikkene til de kommunale barnevernsledere som er representert og ikke representert i spørreundersøkelsen

Variabel	Antall kommuner		Gjennomsnittlig verdi		t-verdi*	Signifikant forskjell**
	Besvart	Ikke besvart	Besvart	Ikke besvart		
Antall innbyggere	40	317	37 187	12 955	-3,2	Ja
SSBs sentralitetsindeks	40	317	0,71	0,64	-2,9	Ja
Økonomisk handlingsrom***	40	317	107	117	1,86	Nei

En tosidig t-test indikerer en absolutt t-verdi over 1,96 at forskjellen mellom gruppene er statistisk signifikant på 5-prosentnivå. **Med 5 prosent signifikansnivå. *Som indikator på økonomisk handlingsrom har vi anvendt frie korrigerte inntekter fra Kommunal- og distriktsdepartementet. Kilde: Grønt hefte, SSB og Menon Economics.*

Geografisk fordeling. Det er også interessant å undersøke hvordan svarandelen fordeler seg geografisk. Figur 2.2 viser hvordan svarandelen fordeler seg på Bufetat-regionene for hver av de tre respondentgruppene.

Figur 2.2 Svarandel for fullførte svar i spørreundersøkelsen, fordelt etter Bufetat-region*

Kilde: Menon Economics

Figuren viser at mønsteret fra den samlede svarandelen i hovedsak går igjen på tvers av regionene. Private institusjonsledere har gjennomgående høyest svarandel, mens barnevernsledere har lavest. Forskjellene er likevel betydelige mellom regionene. Blant private institusjonsledere er svarandelen klart høyest i Region sør (61,1 prosent) og Region øst (60,9 prosent), og lavere i Region nord (27,3 prosent), Region vest (31,6 prosent) og Region Midt-Norge (36,4 prosent). Avdelingsledere ved statlige institusjoner svarer jevnere på tvers av regionene, med svarandeler mellom 17,6 prosent (Region Midt-Norge) og 28,6 prosent (Region nord).

For barnevernsledere er svarandelen lav i alle regioner og varierer fra 4,7 prosent i Region nord til 19,3 prosent i Region øst. Den særlig lave svarandelen i Region nord innebærer at kommunalt barnevern i de nordligste fylkene er svakt representert i undersøkelsen. Dette bør tas i betraktning når resultatene tolkes, ettersom kommunene i landsdelen i gjennomsnitt er mindre, mindre sentrale og preget av større avstandsulemper enn kommuner i resten av landet, noe som både kan påvirke kapasiteten til å besvare undersøkelser og behovene for kompetansestøtte.

3 Kompetansemiljøenes tilbud til barnevern og barnevernsinstitusjoner

Kartleggingen viser et bredt, men ujevnt aktør- og tilbudsbilde. 75 aktører tilbyr til sammen 181 kompetansetilbud til kommunalt barnevern og barnevernsinstitusjoner, fordelt på sju aktørgrupper. De nasjonale og regionale kompetansesentrene er den bærende aktørgruppen og er til stede på nesten alle fagtemaer, mens de øvrige gruppene har mer avgrensede profiler. Tilbudene er konsentrert om noen få kjerneområder – særlig vold, traumer og psykisk helse, samt de juridiske og samhandlingsmessige rammene for barnevernsarbeidet – mens flere temaer som er sentrale i det daglige arbeidet, som akuttarbeid, høykonflikt og samvær, er svakere dekket. Kurs, foredrag og digitale kunnskapsressurser utgjør hovedvekten av tilbudene, mens veiledning i enkeltsaker, nettverk og prosess- og planstøtte er mindre utbredt. De fleste tilbudene retter seg mot hele barnevernsfeltet, men det er klart færre tilbud som er spisset mot barnevernsinstitusjonene enn mot kommunalt barnevern.

Formålet med dette kapittelet er å gi en deskriptiv framstilling av hvilke aktører som tilbyr faglig støtte til kommunalt barnevern og barnevernsinstitusjoner, og hva som tilbys. Kapittelet er en rendyrket tilbudskartlegging som beskriver hvilke aktører og tilbud som finnes, hvordan tilbudene er innrettet, og hvem de retter seg mot. Det innebærer ikke en vurdering av kvalitet, effekt eller faktisk bruk av tilbudene. Barnevernstjenestenes og barnevernsinstitusjonenes egne behov og erfaringer med tilbudene behandles i kapittel 4.

Kartleggingen omfatter aktører som tilbyr veiledning, kompetanseutvikling, kunnskapsstøtte, verktøy eller andre former for faglig støtte til kommunalt barnevern og/eller barnevernsinstitusjoner. Den bygger på en gjennomgang av aktørenes nettsider supplert med målrettede kartleggingsintervjuer, slik det er beskrevet i kapittel 2. Som omtalt der gir kartleggingen et bredt bilde av tilbudslandskapet, men er ikke nødvendigvis uttømmende. En samlet oversikt over aktørene som inngår, er gitt i vedlegg 1.

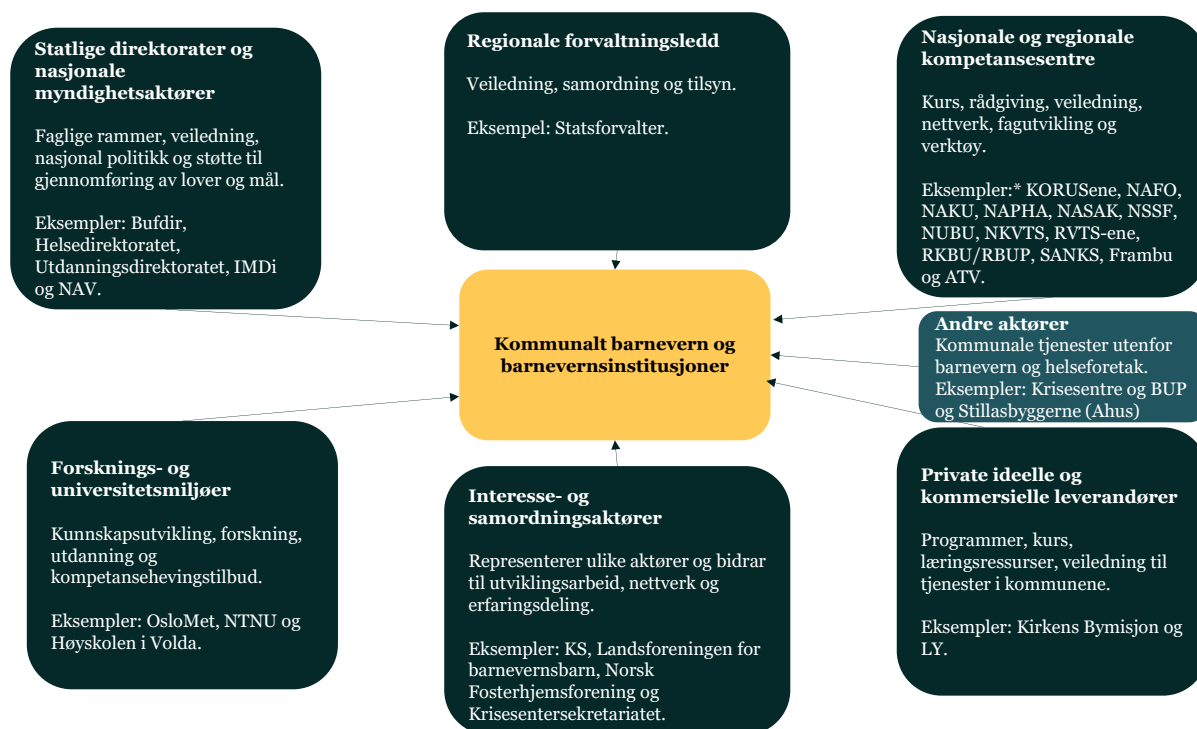
3.1 Aktørbildet

Kartleggingen identifiserer 75 aktører som tilbyr veiledning og kompetanseutvikling til kommunalt barnevern og barnevernsinstitusjoner. Aktørbildet er bredt og sammensatt, og omfatter offentlige, private ideelle og private kommersielle aktører på ulike forvaltningsnivåer. For å gi et mer strukturert bilde kan aktørene grovt deles inn i sju hovedgrupper, som skiller seg fra hverandre når det gjelder rolle, mandat, finansiering og type tilbud. Figur 3.1 gir en overordnet oversikt over aktørene som har kompetansetilbud til barnevernsfeltet.

For det første omfatter kartleggingen **statlige direktorater og nasjonale myndighetsaktører**, som blant annet Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), Helsedirektoratet, Utdanningsdirektoratet, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) og Arbeids- og velferdsdirektoratet (Nav). Disse aktørene setter nasjonale faglige rammer, utvikler veiledere og retningslinjer, forvalter nasjonal politikk og statistikk og støtter tjenestene i gjennomføringen av lovverk og nasjonale mål. Bufdir har en særskilt rolle som nasjonalt fagorgan for barnevernet, blant annet gjennom kompetansesatsingen for det kommunale barnevernet. Aktørene er finansiert over statsbudsjettet.

For det andre inngår **regionale forvaltningsledd** mellom stat og kommune, der statsforvalteren er den sentrale aktøren. Statsforvalteren er et statlig organ som arbeider på oppdrag fra departementer og direktorater, og bidrar overfor barnevernet med veiledning, samordning og tilsyn samt formidling av nasjonale føringer. Felles for disse forvaltningsleddene er at støtten i hovedsak utøves som integrert rolleutøvelse, og at den derfor framstår med få avgrensede, påmeldingsbaserte tilbud i kartleggingen. Det er verdt å merke seg at de regionale forvaltningsleddene er noe annet enn Bufetats fem regioner, som er en intern administrativ inndeling av det statlige barnevernet.

Figur 3.1 **Aktørkart – overordnet oversikt over aktører som har kompetansetilbud til kommunalt barnevern og barnevernsinstitusjoner***

**Eksemplene er ikke uttømmende. Enkelte aktører kan høre inn under flere grupper, og er plassert ut fra sin primære rolle. Kilde: Menon Economics*

For det tredje omfatter aktørbildet **nasjonale og regionale kompetansesentre**. Dette er den mest sentrale gruppen på barnevernsfeltet, både i antall tilbud og i bredden av fagtemaer den dekker. Sentrene tilbyr kurs, rådgiving, veiledning, nettverk, fagutvikling og verktøy. Kartleggingen omfatter blant annet KORUS-ene (regionale kompetansesentre for rusfeltet), Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO), Nasjonalt kompetansemiljø om utviklingshemming (NAKU), Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid (NAPHA), Nasjonalt samisk kompetansesenter (NASAK), Nasjonalt senter for selvmordsforskning og -forebygging (NSSF), Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge (NUBU), Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS), de regionale ressursssentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS-ene), Regionale kunnskapssentre for barn og unge (RKBURBUP), Regionsenter for barn og unges psykiske helse (RBUP), Samisk nasjonale kompetansetjeneste-psykisk helsevern og rus (SANKS), Frambu og Alternativ til vold (ATV). Sentrene har flere roller og arbeidsformer enn en tilbudsbasert kartlegging fullt ut fanger opp. I tillegg til avgrensede kurs og opplæringstiltak yter de faglig konsultasjon og rådgiving i enkeltsaker, støtter tjenestene i utviklingsarbeid over tid og bistår med implementering av kunnskapsbaserte metoder og modeller. Flere av sentrene driver også forsknings- og kunnskapsutviklingsvirksomhet, og har dermed en dobbeltrolle som både tjenesteleverandør og kunnskapsprodusent. I kartleggingen er slike sentre kategorisert under nasjonale og regionale kompetansesentre, ettersom deres primære mandat overfor barnevernsfeltet er faglig støtte og kompetanseutvikling, ikke forskning i ordinær

forstand. Sentrene er som regel offentlig finansiert gjennom statlige tilskudd, og er ofte tilknyttet universiteter, helseforetak eller andre offentlige institusjoner.

For det fjerde inngår **forsknings- og universitetsmiljøer**, som universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter, eksempelvis OsloMet, NTNU og Høgskolen i Volda. Disse bidrar med kunnskapsutvikling, forskning og etter- og videreutdanninger rettet mot barnevernsfeltet. Selv om de som regel ikke har et eksplisitt mandat om å bistå tjenestene direkte, er de viktige kunnskapsleverandører. Statlige universiteter og høyskoler er i hovedsak grunnfinansiert av staten, men mottar også eksterne prosjekt- og oppdragsmidler.

For det femte inngår **interesse- og samordningsaktører**, som representerer ulike deler av feltet og bidrar til utviklingsarbeid, nettverk og erfaringsdeling. KS er den mest sentrale aktøren i denne gruppen. Gruppen omfatter også medlems- og brukerorganisasjoner på barnevernsfeltet, som Landsforeningen for barnevernsbarn og Norsk Fosterhjemsforening, samt Kriesesentersekretariatet. Disse aktørene skiller seg fra direktorater, forvaltningsledd og kompetansesentre ved at de representerer sektorens eller brukernes interesser og samtidig bidrar til samordning og erfaringsdeling. Finansieringen består gjerne av en kombinasjon av medlemsinntekter, statlige tilskudd og prosjektmidler.

For det sjette omfatter kartleggingen **private ideelle og private kommersielle leverandører**, som tilbyr programmer, kurs, læringsressurser og veiledning til tjenestene i kommunene. Kategorien spenner fra ideelle organisasjoner som Kirkens Bymisjon til kurs- og konsulentaktører som Memox. Tilbudenes faglige grunnlag, målgrupper og finansieringsmodeller varierer betydelig, og finansieringen består gjerne av en kombinasjon av tilskudd, prosjektmidler, deltakeravgifter og salgsinntekter.

For det sjuende inngår en gruppe **andre aktører**, det vil si kommunale tjenester utenfor barnevernet samt helseforetak, eksempelvis kriesentre, barne- og ungdomspsykiatrien (BUP) og Stillasbyggerne ved Akershus universitetssykehus. Disse aktørene bidrar med faglig støtte, veiledning og samarbeid i konkrete saker i kraft av sin ordinære tjeneste- eller samarbeidsrolle, og framstår derfor i begrenset grad med navnsatte, avgrensede kompetansetilbud i kartleggingen.

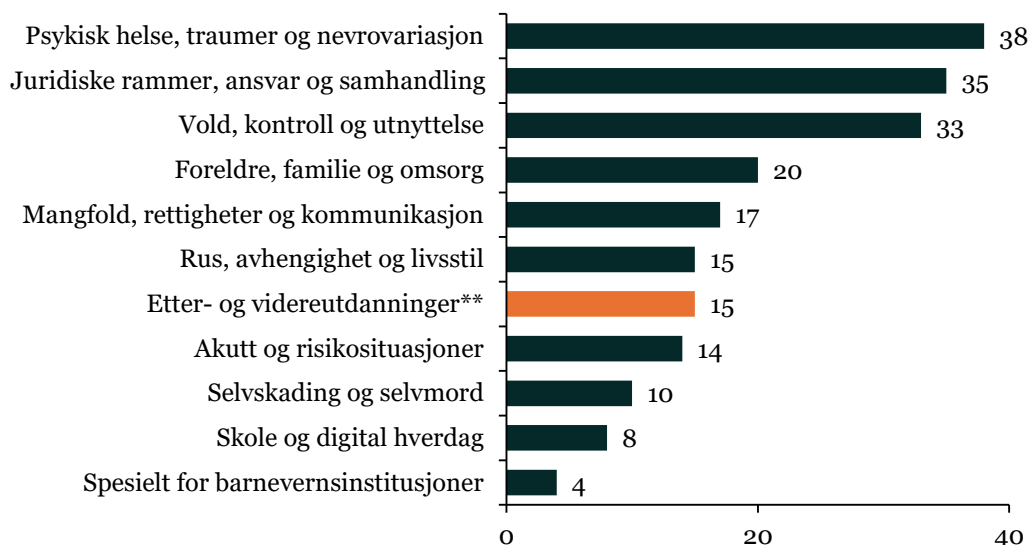
Aktørgruppene varierer også i eie- og driftsform. Direktorat, nasjonale myndigheter og statsforvaltere er offentlige aktører, eid og drevet som del av statlig forvaltning. Når det gjelder kompetansesentrene er noen organisert under universiteter, helseforetak eller andre offentlige institusjoner, mens andre er selvstendige stiftelser eller ideelle organisasjoner. Felles for de fleste er likevel at hovedvekten av finansieringen kommer fra statlige tilskudd. Forsknings- og universitetsmiljøene utgjør tilsvarende sammensatt gruppe av statlige universiteter, høyskoler og selvstendige forskningsinstitutter. KS har en særskilt organisasjonsform som medlemsorganisasjon for kommuner og fylkeskommuner, mens de øvrige interesseaktørene er medlems- og brukerorganisasjoner. De private aktørene omfatter både ideelle og kommersielle virksomheter, og skiller seg dermed tydelig fra de offentlig eide og forvaltningsbaserte aktørene.

Samlet viser kartleggingen at aktørbildet spenner fra formelle styrings- og kunnskapsaktører til ideelle og kommersielle leverandører av kompetanse- og utviklingstiltak. Aktørene har ulike roller, mandat og finansieringsformer, og tilbudene varierer både i innhold, målgruppe, organisering og eie- og driftsform.

Forsknings- og universitetsmiljøene (UH-sektoren) behandles i en egen del av analysen, se delkapittel 3.4. Dette skyldes at universiteter og høyskoler i større grad enn øvrige aktører skiller seg ut ved at forskning og utdanning er deres kjerneoppgaver, og ved at tilbudene deres ofte er organisert på andre måter enn de mer praksisnære kompetansesentrene og øvrige kompetansemiljøene.

Figur 3.2 viser hvor mange av de kartlagte aktørene som tilbyr kompetanseheving og veiledning innenfor hver av fagtemakategoriene i Tabell V2.2 (se vedlegg 2). Én aktør kan ha tilbud innenfor flere kategorier og inngår i så fall flere steder i figuren.

Figur 3.2 Antall aktører som har tilbud innenfor ulike fagområde-kategorier

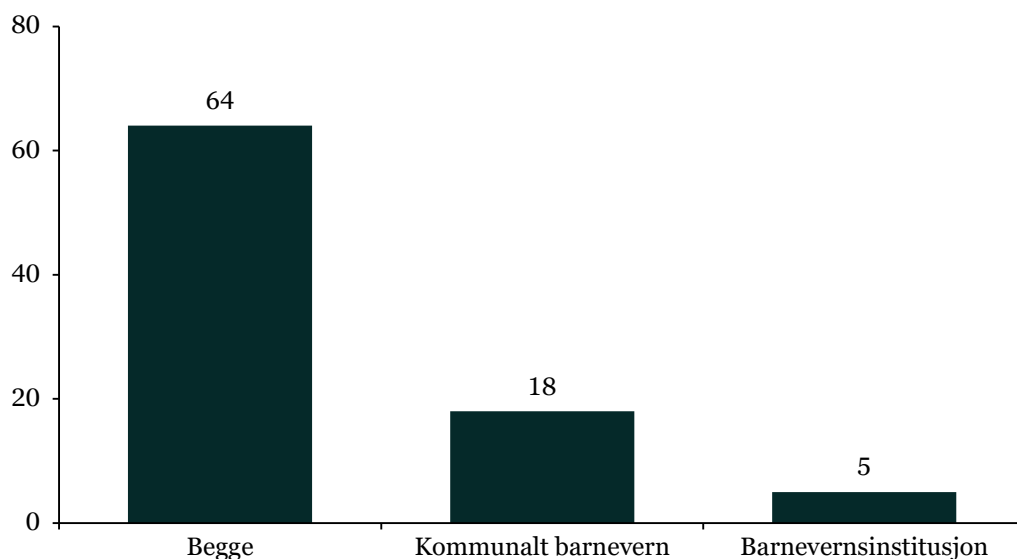
**Samme aktør kan dekke flere fagområder. **Etter- og videreutdanninger utgjør en egen kategori i figuren fordi den følger en annen kategorisering og er omtalt spesifikt i delkapittel 3.4. N= 75. Kilde: Menon Economics*

Flest aktører har tilbud innenfor psykisk helse, traumer og nevrovariasjon og innenfor juridiske rammer, ansvar og samhandling, med henholdsvis 38 og 35 aktører. Det vil si at rundt halvparten av de 75 kartlagte aktørene har et tilbud innenfor ett eller begge av disse områdene. Dette er også områder med etablerte fagmiljøer, utdanningsløp og statlige bestillere, noe som kan bidra til at flere aktører posisjonerer seg her. Deretter følger vold, kontroll og utnyttelse med 33 aktører, et område som de senere årene har vært høyt på den politiske dagsordenen. Foreldre, familie og omsorg dekkes av 20 aktører, under en tredjedel av de kartlagte aktørene, til tross for at temaer som foreldresamarbeid, samvær og høykonflikt utgjør en stor del av det daglige barnevernsarbeidet.

De øvrige kategoriene har under 20 aktører hver, og omfatter blant annet mangfold, rettigheter og kommunikasjon, selvskading og selvmord, rus og avhengighet, skole og digital hverdag, samt temaer som er spesifikke for barnevernsinstitusjoner. Samlet tegner figuren et bilde av et aktørlandskap som er konsentrert om noen brede kjerneområder, mens flere mer spesialiserte temaer dekkes av relativt få aktører. Vi kommer tilbake til hvordan dette mønsteret samsvarer med barnevernsfeltets egne erfaringer og behov i kapittel 4. viser om aktørenes tilbud retter seg mot kommunalt barnevern, barnevernsinstitusjoner eller begge deler. Av de 75 kartlagte retter 64 seg mot både kommunalt barnevern og barnevernsinstitusjoner, mens 18 aktører retter seg spesifikt mot kommunalt barnevern og kun 5 spesifikt mot barnevernsinstitusjoner. Et stort flertall av aktørene har dermed tilbud som kan være felles for begge deler av barnevernsfeltet, og det er klart færre aktører som tydelig har spisset tilbudene sine mot barnevernsinstitusjoner enn mot kommunalt barnevern. Inndelingen bygger på våre egne vurderinger av tilgjengelig informasjon på aktørenes nettsider og annen kjent informasjon, og enkelte tilbud kan være bredere eller smalere innrettet i praksis enn det framstillingen her gir inntrykk av. Én aktør kan ha forskjellige tilbud som retter seg mot forskjellige målgrupper og inngår i så fall i flere av kategoriene.

Figur 3.3 viser om aktørenes tilbud retter seg mot kommunalt barnevern, barnevernsinstitusjoner eller begge deler. Av de 75 kartlagte retter 64 seg mot både kommunalt barnevern og barnevernsinstitusjoner, mens 18 aktører retter seg spesifikt mot kommunalt barnevern og kun 5 spesifikt mot barnevernsinstitusjoner. Et stort flertall av aktørene har dermed tilbud som kan være felles for begge deler av barnevernsfeltet, og det er klart færre aktører som tydelig har spisset tilbudene sine mot barnevernsinstitusjoner enn mot kommunalt barnevern. Inndelingen bygger på våre egne vurderinger av tilgjengelig informasjon på aktørenes nettsider og annen kjent informasjon, og enkelte tilbud kan være bredere eller smalere innrettet i praksis enn det framstillingen her gir inntrykk av. Én aktør kan ha forskjellige tilbud som retter seg mot forskjellige målgrupper og inngår i så fall i flere av kategoriene.

Figur 3.3 **Antall aktører fordelt på målgruppe: kommunalt barnevern, barnevernsinstitusjoner eller begge***

**Én aktør kan ha forskjellige tilbud som retter seg mot forskjellige målgrupper og inngår i så fall i flere av kategoriene. N=75. Kilde: Menon Economics*

3.2 Kompetansetilbudet

Kartleggingen viser at aktørene samlet tilbyr et bredt og sammensatt spekter av kompetansetilbud til barnevernsfeltet. Tilbudene spenner fra etter- og videreutdanninger og kurs, foredrag og e-læring til veiledning, konsultasjon, implementeringsstøtte og tilgang til faglige verktøy og kunnskapsressurser. Tilbudene fra UH-sektoren er ikke inkludert i denne gjennomgangen, men omtales særskilt i delkapittel 3.4.

Vi har kategorisert tilbudene etter primær leveranseform, det vil si etter hvordan kompetansehevingen formidles til barnevernsfeltet. Kartleggingen viser at tilbudene kan deles inn i sju slike kategorier, vist i Tabell 3.1. Kategoriene er ikke gjensidig utelukkende. Mange aktører tilbyr tilbud som spenner over flere av kategoriene, men de gir likevel et nyttig rammeverk for å forstå bredden og variasjonen i tilbudslandskapet. Statsforvalterne og fylkeskommunene skiller seg fra øvrige aktører ved at støtten de gir primært utøves som del av deres ordinære forvaltningsrolle, gjennom tilsyn, regelverksveiledning, planarbeid og samordning, og sjelden framstår som avgrensede, påmeldingsbaserte tilbud. De er derfor særlig representert i kategoriene veiledning og rådgiving i enkeltsaker, nettverk og fagfora, og prosess-, plan- og statistikkstøtte.

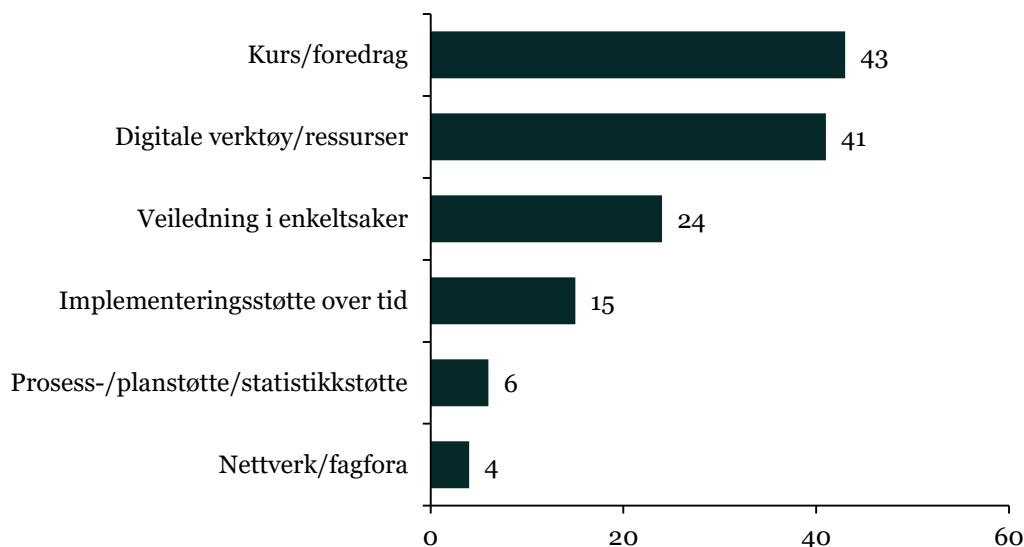
Tabell 3.1 **Oversikt over ulike leveranseformer for kompetanseutvikling og veiledning i barnevernet, med beskrivelse og eksempler**

Kategori	Beskrivelse	Eksempler
Kurs, foredrag og konferanser	Åpne eller bestillingsbaserte kompetansehevende tiltak, fra korte webinarer til kursrekker over flere samlinger.	RVTS kurs, KORUS kurs og Vivat sitt kurs om selvmordsatferd.
Strukturerte opplæringsløp / implementeringsstøtte over tid	Mer omfattende og tidsavgrensede opplæringsforløp knyttet til bestemte fagområder; krever opplæring av ansatte og lederforankring.	Stine Sofies Stiftelses undervisningsopplegg.
Veiledning, rådgiving og tjenestestøtte	Proessorientert støtte rettet mot tjenestens samlede praksis, ikke bare enkeltansattes kompetanse; enten generell eller knyttet til konkrete problemstillinger.	RVTS veiledning, RKBUs rådgivning, Statped, Pro Senteret og SANKS.
Metodiske verktøy	Konkrete arbeidsformer og modeller kommunene tar i bruk i eget arbeid.	Kunnskapsmodellen, BTI-modellen, NUBUs metoder og Salaby.
Digitale kunnskapsressurser	Veiledere, retningslinjer, kunnskapsbanker, statistikkverktøy, undervisningsopplegg, filmer, podkaster, samtaleverktøy – gir løpende tilgang til faglig støtte.	FHIs statistikkverktøy, Udirs ressursportaler, Bufdirs ressursportaler og OsloMet sin Ungdata-portal.
Nettverk og fagfora	Arenaer for erfaringsdeling, faglig oppdatering og koordinering på tvers av kommuner og aktører.	Folkehelsenettverk, SLT-nettverk, BTI-nettverk, oppvekstnettverk og KS sine nettverk.
Prosess-, plan- og statistikkstøtte	Støtte til kommunenes oversiktsarbeid, planlegging, analyse og tverrsektoriell koordinering; ofte rettet mot systemnivået.	KORUS Ungdata-støtte, BTI-modellen, KS prosessbistand.

Kilde: Menon Economics

Figur 3.4 viser hvordan de kartlagte tilbudene fordeler seg på tvers av leveranseformene, og illustrerer at kurs og foredrag samt digitale ressurser dominerer tilbudslandskapet. Samtidig finnes det et mindre antall tilbud innenfor veiledning i enkeltsaker og implementeringsstøtte over tid, mens nettverk og fagfora og prosess-, plan- og statistikkstøtte er klart mindre representert.

Figur 3.4 **Antall tilbud fordelt på leveranseform**

N=133. Kilde: Menon Economics

Kurs og foredrag. På tvers av aktørene utgjør kurs og foredrag hovedvekten av tilbudet. Formatene varierer fra korte fysiske foredrag til lengre digitale kursrekker, og spenner fra faste, åpne kurs til skreddersydde opplegg tilpasset den enkelte tjenestens behov. Noen aktører, som Memox og LY, leverer i hovedsak skreddersydde kurs innenfor sine spesialområder. Andre, som IMDi og NKVTS, har brede oversikter over åpne kurs og seminarer der mye er tilgjengelig digitalt. I tillegg finnes mer tematiske og målgrupperettede tilbud, for eksempel Likestillingssenteret Hamars fagdager om vold i nære relasjoner og vold i et skeivt perspektiv, og Landsforeningen for barnevernsbarn, som tilbyr foredrag ute i tjenestene om barns medvirkning på systemnivå. På den digitale siden spenner tilbudet fra enkeltkurs som ungdomscoaching fra Voksne for Barn til lengre kursrekker som RusKompass, tilgjengelig på Bufdirs nettsider.

Implementeringsstøtte over tid. Flere aktører tilbyr mer omfattende opplæringsløp og implementeringsstøtte over tid. Basert på kartleggingen framstår det som at slike strukturerte forløp særlig tilbys av nasjonale og regionale kompetansesentre. Eksempler inkluderer implementering av MST-CAN gjennom NUBU, som skjer i tett samarbeid med den enkelte kommunens barnevernsledelse. RVTS-sentrene tilbyr skreddersydde kompetanseprogrammer der tjenester over tid bygger traumebevisst praksis og relasjonskompetanse. Brobyggerprogrammet RAUSHET, levert av Stiftelsen Fyrlykta på vegne av Norsk Fosterhjemsforening, er et annet eksempel, med mål om å styrke samarbeidet mellom barnevernstjenester, fosterforeldre og biologiske foreldre i høykonfliktsaker. For barnevernsinstitusjoner tilbyr Bufetat grunnopplæring og vedlikeholdsoplæring i trygghet og sikkerhet for ansatte i barnevernsinstitusjoner.²

Veiledning og rådgiving i enkeltsaker. Noen av tilbudene i kartleggingen er kategorisert som veiledning og rådgiving i enkeltsaker. Dette er støtte rettet direkte mot tjenestens faglige praksis, enten på generelt grunnlag eller knyttet til konkrete problemstillinger. Slik veiledning gis av et bredt spekter av aktører og dekker forskjellige faglige temaer. Enkelte tilbud er tematisk spesialiserte. Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold hos Bufdir og ressursteamet Rebessa koordinert av RVTS Midt er eksempler på team som gir anonyme konsultasjoner i enkeltsaker

² Opplæring i trygghet og sikkerhet lå tidligere under Spisskompetansemiljøet for trygghet og sikkerhet, men dette ble avviklet 1. januar 2026. Bufdir har nå ansvaret for den videre fagutviklingen og oppdatering av materiell, mens tjenestemiljøene i Bufetat som etter avviklingen har ansvar for å tilby grunnopplæringen.

innen sine respektive fagfelt. Statens barnehus tilbyr ukentlige anonyme konsultasjoner ved bekymring for vold, overgrep eller omsorgssvikt, og Pro Senteret veileder fagpersoner som møter personer med erfaring fra sexarbeid. Andre tilbud er bredere i sin tilnærming. RVTS-sentrene og RKBUsentrene tilbyr løpende veiledning i enkeltsaker innenfor sine kjernetemaer, mens aktører som BUP, Bufetat, familievernkontorene og politiets forebyggende avdelinger bidrar som viktige samarbeidspartnere i konkrete saker.

Digitale kunnskapsressurser og verktøy. En stor andel av tilbudene er kategorisert som digitale kunnskapsressurser og verktøy, herunder veiledere, retningslinjer, kunnskapsbanker, ressursportaler, undervisningsopplegg, filmer, podkaster og samtaleverktøy. Slike ressurser gir tjenestene løpende tilgang til faglig støtte og kan brukes både i intern kompetanseutvikling og i den daglige tjenesteutøvelsen. En viktig avgrensning i kartleggingen er at vi i størst mulig grad har inkludert samlinger av veiledere og retningslinjer, men ikke samlinger av rapporter og artikler som ligger på aktørenes nettsider. Eksempler på det første er samlesider hos NAV og Bufdir med lenker til veiledere og retningslinjer innenfor relevante fagområder. Blant de mer praktiske digitale verktøyene finner man Familekartet, et digitalt genogram utviklet av NASAK, og veilederen «Samtaler om vold med foreldre og barn» på ATVs nettsider. Tilbudet spenner fra e-læringskurs om barns rettigheter på Barneombudets nettsider til kortere undervisningsfilmer, som SOS-undervisningsfilmen levert av Vivat.

Metodiske verktøy. En del av tilbudene er konkrete faglige modeller og arbeidsformer som tjenestene kan ta i bruk i eget arbeid, som Bedre tverrfaglig innsats (BTI), SLT-modellen og Barnevernsfaglig kvalitetssystem (BFK). Flere av disse modellene går på tvers av leveranseformene. Tilbud knyttet til slike modeller er i kartleggingen fordelt på de kategoriene som best beskriver den konkrete leveranseformen, det vil si kurs, digitale ressurser, implementeringsstøtte og så videre.

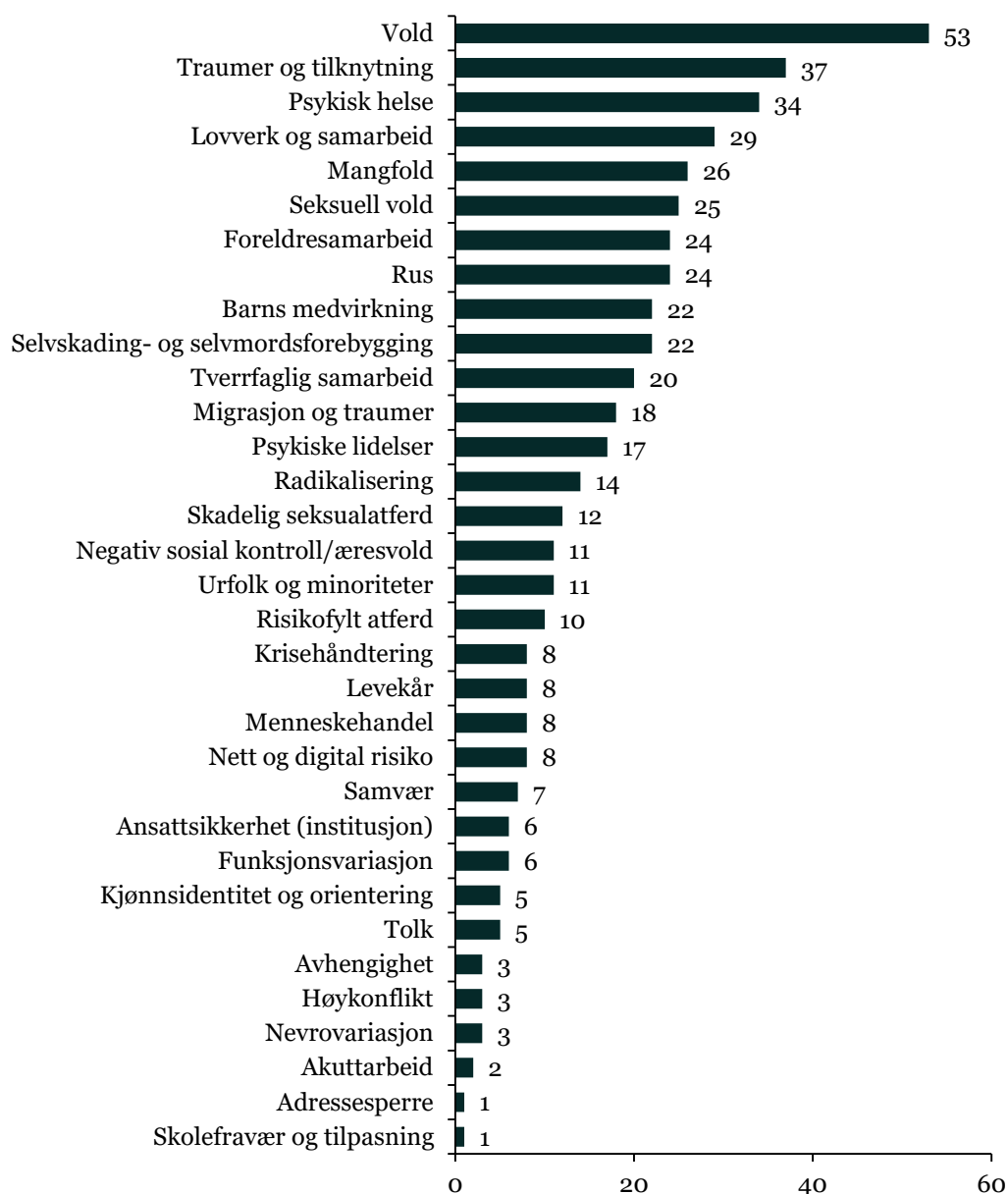
Nettverk og fagfora. Nettverk og fagfora utgjør en mindre, men viktig del av tilbudslandskapet. Disse arenaene for erfaringsdeling og faglig oppdatering på tvers av kommuner og tjenester er særlig viktige for å bygge samhandlingskompetanse og spre praksiserfaring. ASSS Barnevern, i regi av KS, er et nettverk der økonomer, ledere og fagpersoner fra de tolv største kommunene deler styringsdata og erfaringer på barnevernsfeltet. Statsforvalterne koordinerer læringsnettverk for barnevernstjenestene, der kommuner på tvers av kommunegrenser danner fagfellesskap og initierer utviklingsprosjekter. RKBUs Vest arrangerer Barnevernsforum, en digital møteplass for kunnskaps- og erfaringsdeling rettet mot fagpersoner i Rogaland og Vestland. Barnevernsambandet tilbyr sambandssamlinger og kongresser, inkludert Nordisk og Norsk Barnevernkongress, som lavterskelplattformer for debatt og dialog om barnevernfaglige temaer.

Prosess-, plan- og statistikkstøtte. Prosess-, plan- og statistikkstøtte er den minst utbredte leveranseformen i kartleggingen, med bare seks registrerte tilbud. Denne typen støtte retter seg mot kartlegging, planarbeid og kunnskapsgrunnlag, og er særlig relevant for ledere og utviklingsansvarlige i tjenestene. RKBUs Midt-Norge tilbyr en ressursportal om barnevernsledelse som gir inngang til fagstoff om lederatferd og lederidentitet. NASAK tilbyr tilpasset prosessstøtte der tjenester kan ta kontakt for skreddersydd kompetanseinnhold. KS Konsulent bistår kommuner med å utvikle robuste tjenester gjennom prosess- og planstøtte. Bufdir forvalter statistikk og analyse på barnevernsfeltet, og fylkeskommunene bidrar gjennom planfaglig veiledning, regionale kunnskapsgrunnlag og folkehelsearbeid. Det er verdt å merke seg at statsforvalterne og fylkeskommunene spiller en sentral rolle i denne leveranseformen, gjennom henholdsvis dialog om statlige forventninger og lovkrav og støtte til kommunenes planarbeid. Samlet framstår prosess-, plan- og statistikkstøtte som en leveranseform som er konsentrert hos et fåtall aktører og primært rettet mot ledere og utviklingsansvarlige i tjenestene. Den utgjør dermed et komplement til de øvrige leveranseformene, som i større grad retter seg mot den faglige praksisen i tjenestene.

Utover leveranseform har vi også kartlagt hvilke fagtemaer tilbudene dekker, hvilke målgrupper de retter seg mot, og hvilket geografisk nedslagsfelt de oppgir. De påfølgende figurene viser fordelingen på disse tre dimensjonene. Det er viktig å være oppmerksom på at et tilbud ofte dekker flere fagtemaer samtidig, og at kategoriseringen bygger på den informasjonen som er tilgjengelig på aktørens nettsider innenfor prosjektets tidsramme. Det vil derfor være mangler, men kartleggingen gir etter vår vurdering et representativt bilde av veilednings- og kompetansehevingstilbudene på feltet.

Figur 3.5 viser hvordan de kartlagte tilbudene fordeler seg på fagtemaene presentert i vedlegg 2. Vold er det temaet som dekkes av flest tilbud, etterfulgt av traumer og tilknytning og psykisk helse. Bildet illustrerer at tilbudslandskapet i stor grad er bygget rundt belastnings- og helserelaterte problemstillinger, mens temaer som akuttarbeid, særlig beskyttelsesbehov som adressesperre, skolefravær og tilpasning er mindre framtrædende.

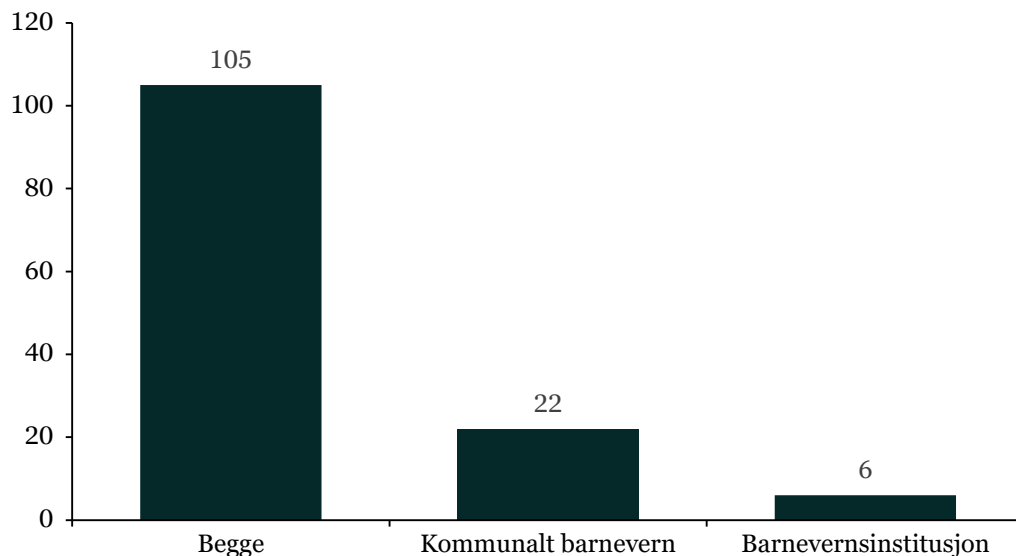
Figur 3.5 Fordeling av kompetansetilbud på fagtemaer

N=133. Kilde: Menon Economics

Figur 3.6 viser fordelingen av tilbudene etter målgruppe. Hovedbildet er at tilbudene i stor grad er rettet mot både kommunalt barnevern og barnevernsinstitusjoner, men at det er flere tilbud som er direkte rettet mot kommunalt barnevern enn mot institusjonene. Dette må tolkes med varsomhet, da målgruppen er vurdert ut fra informasjon på aktørenes nettsider, og et tilbud som formelt er åpent for begge tjenestene, i praksis ofte vil benyttes mest av den ene eller være tematisk og pedagogisk bedre tilpasset den ene målgruppen.

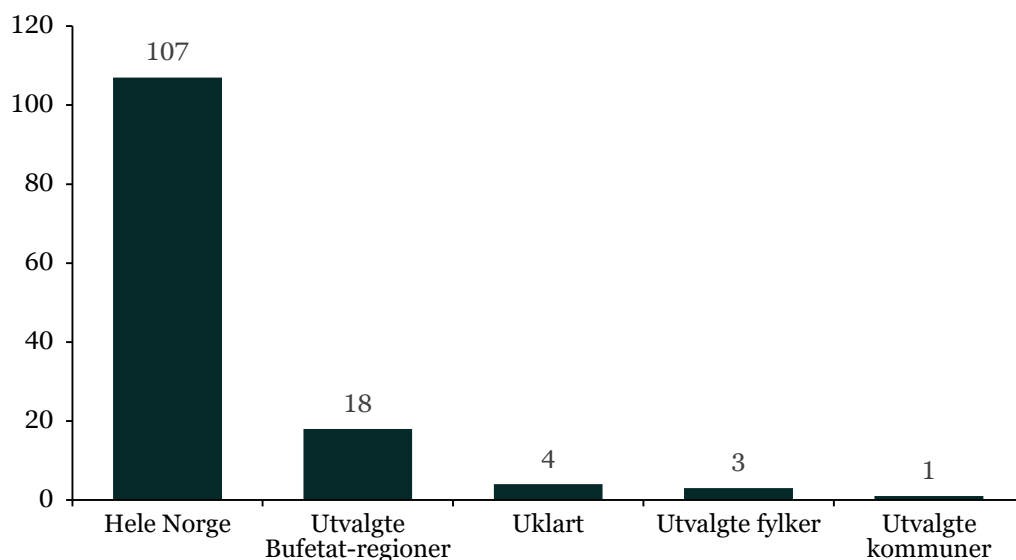
Figur 3.6 Antall tilbud fordelt på målgruppe

N=133. Kilde: Menon Economics

Figur 3.7 viser videre at de fleste tilbudene oppgis å ha hele landet som nedslagsfelt, mens et mindre antall er avgrenset til utvalgte fylker, kommuner eller regioner. Dette må tolkes med varsomhet av flere grunner. For det første er regionale senterfamilier som RVTS, RKBU/RBUP og KORUS organisert som regionale enheter som til sammen utgjør et nasjonalt tilbud. I kartleggingen er disse registrert etter geografisk nedslagsfelt for den enkelte enhet, men bildet kompliseres av at enkelte sentre har nasjonale særansvar på utvalgte temaer og benyttes på tvers av regioner, og av at digitale tilbud i praksis gjør geografiske grenser lite relevante. For det andre innebærer et formelt nasjonalt nedslagsfelt ikke nødvendigvis at tilbudet er like lett tilgjengelig for alle kommuner. Geografiske avstander, reise-kostnader, kapasitet hos tilbyderne og behov for fysisk tilstedeværelse kan i praksis gjøre tilbudene mindre tilgjengelige, særlig for distriktskommuner og kommuner med lange avstander til kompetansemiljøene. Det nasjonale nedslagsfeltet beskriver derfor i noen tilfeller tilbudets formelle målgruppe snarere enn den reelle tilgjengeligheten.

Figur 3.7 Antall tilbud fordelt på geografisk nedslagsfelt

N=133. Kilde: Menon Economics

3.3 Sammenheng mellom aktørgruppe og fagtema

Tabell 3.2 viser antall identifiserte tilbud fordelt på fagtema og aktørgruppe. Tabellen viser at de nasjonale og regionale kompetansesentrene står bak klart flest tilbud i kartleggingen, og at de dominerer på tvers av de fleste fagtemaene. Dette er særlig tydelig innenfor vold (30 tilbud), traumer og tilknytning (25), psykisk helse (23), selvskading- og selvmordsforebygging (20), seksuell vold (15) og rus (15). Kompetansesentrene er dermed den bærende aktørgruppen på barnevernsfeltet, både i omfang og i bredden av temaer de dekker.

Tabellen viser samtidig at tilbudsbildet varierer betydelig mellom fagtemaene. Vold er det klart største området målt i antall tilbud, med 53 identifiserte tilbud, etterfulgt av traumer og tilknytning (37), psykisk helse (34), lovverk og samarbeid (29), mangfold (26) og seksuell vold (25). Dette understreker at tilbudslandskapet i hovedsak er bygget rundt belastnings- og helserelaterte problemstillinger, samt de juridiske og samhandlingsmessige rammene for barnevernsarbeidet. Andre temaer, som akuttarbeid, adressesperre, skolefravær og tilpasning, høykonflikt og nevrovariasjon, har langt færre identifiserte tilbud, til tross for at flere av dem utgjør sentrale og krevende deler av det daglige barnevernsarbeidet.

Tabell 3.2 Antall identifiserte tilbud, fordelt på aktørgruppe og fagtema, ekskludert forsknings- og universitetsmiljøer. Samme tilbud kan telles flere ganger*, **

	Statlige direktor- ater og nasjonale myndig- heter	Regionale forvalt- ningsledd	Nasjonale og regionale kompe- tanse- sentre***	Interess e - og sam- ordning s- aktører	Private ideelle og komme- rsielle aktører	Andre aktører	Sum
Vold	8	0	30	3	10	2	53
Traumer og tilknytning	2	0	25	0	7	3	37
Psykisk helse	3	0	23	0	5	3	34
Lovverk og samarbeid	11	4	2	5	5	2	29
Mangfold	9	0	4	3	10	0	26
Seksuell vold	3	1	15	1	4	1	25
Foreldre- samarbeid	1	0	9	2	10	2	24
Rus	4	0	15	0	4	1	24
Selvskading- og selvmords- forebygging	1	0	20	0	0	1	22
Barns medvirkning	5	1	11	1	4	0	22
Tverrfaglig samarbeid	5	2	6	0	4	3	20
Migrasjon og traumer	1	0	12	1	4	0	18
Psykiske lidelser	0	0	14	0	2	1	17
Radikali- sering	3	0	7	2	1	1	14

	Statlige direktor- ater og nasjonale myndig- heter	Regionale forvalt- ningsledd	Nasjonale og regionale kompe- tanse- sentre***	Interess e - og sam- ordning s- aktører	Private ideelle og komme- rsielle aktører	Andre aktører	Sum
Skadelig seksualatferd	1	0	10	0	1	0	12
Urfolk og minoriteter	1	0	6	1	3	0	11
Negativ sosial kontroll /æresrelatert vold	5	0	5	0	0	1	11
Risikofylt atferd	2	0	7	0	0	1	10
Levekår	3	0	1	1	3	0	8
Menneskehandel	1	0	4	1	1	1	8
Nett og digital risiko	0	0	8	0	0	0	8
Krisehåndtering	2	0	4	2	0	0	8
Samvær	1	0	2	3	1	0	7
Funksjonsvariasjon	4	0	1	0	1	0	6
Ansatt-sikkerhet (institusjon)	3	0	1	0	2	0	6
Kjønnsidentitet og orientering	0	0	0	2	3	0	5
Tolk	3	0	1	0	1	0	5
Høykonflikt	0	0	3	0	0	0	3
Avhengighet	1	0	0	2	0	0	3
Nevrovariasjon	2	0	1	0	0	0	3
Akuttarbeid	1	0	0	0	0	1	2
Skolefravær og tilpasning	1	0	0	0	0	0	1
Adresse-sperre	1	0	0	0	0	0	1

*Tallene viser antall identifiserte tilbud, ikke antall aktører. Én aktør kan stå bak flere tilbud, og ett tilbud kan være relevant for flere fagtemaer, slik at samme tilbud kan telles flere ganger. **UH-sektoren inngår ikke i tabellen, men er omtalt i delkapittel 3.4. N=133. Kilde: Menon Economics

Nasjonale og regionale kompetansesentre har den klart bredeste profilen og er til stede på nesten alle fagtemaene. De er særlig dominerende innenfor de helse- og belastningsrelaterte temaene, men dekker også mer spesialiserte områder som menneskehandel, skadelig seksualatferd og migrasjon og traumer, der de står for hovedtyngden av tilbudene. Dette reflekterer at sentrene er innrettet mot praksisnær fagstøtte på de områdene der barnevernet møter de mest sammensatte problemstillingene.

Statlige direktorater og nasjonale myndigheter har en mer konsentrert profil, særlig innenfor lovverk og samarbeid (11 tilbud), mangfold (9) og enkelte tverrgående temaer som tverrfaglig samarbeid, barns medvirkning og negativ sosial kontroll. Tilbudene fra denne aktørgruppen består primært av nasjonale veiledere, faglige retningslinjer, ressursportaler og regelverksstøtte, snarere enn direkte opplæring eller veiledning av tjenestene. Dette reflekterer aktørgruppens rolle som premissleverandør for nasjonal politikk og faglige føringer.

Regionale forvaltningsledd, det vil si statsforvalterne og fylkeskommunene, har få konkretiserte kompetansetilbud, og er i tabellen nesten utelukkende synlige innenfor lovverk og samarbeid (4) og tverrfaglig samarbeid (2). Dette må tolkes med varsomhet. Statsforvalterne har sentrale roller knyttet til tilsyn, veiledning og samordning overfor tjenestene, men denne støtten er som regel ikke organisert eller presentert som avgrensede kompetansetilbud. Den lave synligheten i kartleggingen kan derfor reflektere hvordan støtten er strukturert og kommunisert, snarere enn omfanget av den faktiske innsatsen.

Private ideelle og private kommersielle aktører framstår som spesialiserte tilbydere med en tydelig profil innenfor vold (10), mangfold (10) og foreldresamarbeid (10), samt enkelte tilbud innen traumer og tilknytning, psykisk helse og kjønnsidentitet og seksuell orientering. Dette kan tyde på at aktørgruppen i større grad tilbyr konkrete programmer og tiltak rettet mot avgrensede problemstillinger og praksisfelt.

Interesse- og samordningsaktører utgjør en mindre del av det samlede tilbudet og dekker få fagtemaer. Der de er til stede, er det særlig innenfor lovverk og samarbeid, mangfold og familie- og konfliktrelaterte temaer som samvær og høykonflikt, der de står for en relativt sett synlig andel av tilbudene. Dette samsvarer med at gruppen omfatter både KS og medlems- og brukerorganisasjoner med interesse i de strukturelle og relasjonelle sidene ved barnevernsarbeidet.

Andre aktører bidrar med et begrenset antall tilbud, spredt på blant annet psykisk helse, traumer og tilknytning og tverrfaglig samarbeid. Dette er i tråd med at gruppen primært består av tjenester og samarbeidspartnere utenfor barnevernet, som bidrar med faglig støtte i kraft av sin ordinære rolle.

Samlet tyder mønstrene på en arbeidsdeling i tilbudslandskapet, der kompetansesentrene står for bredden i de faglige tilbudene, private ideelle og private kommersielle aktører tilbyr mer avgrensede og praksisnære tiltak, mens offentlige myndighetsaktører i større grad dekker regelverks-, styrings- og systemrelaterte temaer. Samtidig er det betydelig overlapp på enkelte store fagområder, særlig vold, traumer og psykisk helse, der flere aktørgrupper er til stede samtidig. Dette understøtter bildet av et tilbudslandskap som er både bredt og delvis fragmentert, og som er sterkt konsentrert om noen få kjerneområder. Vi kommer tilbake til hvordan dette mønsteret samsvarer med barnevernsfeltets egne erfaringer og behov i kapittel 4.

3.4 Spesielt om UH-sektoren

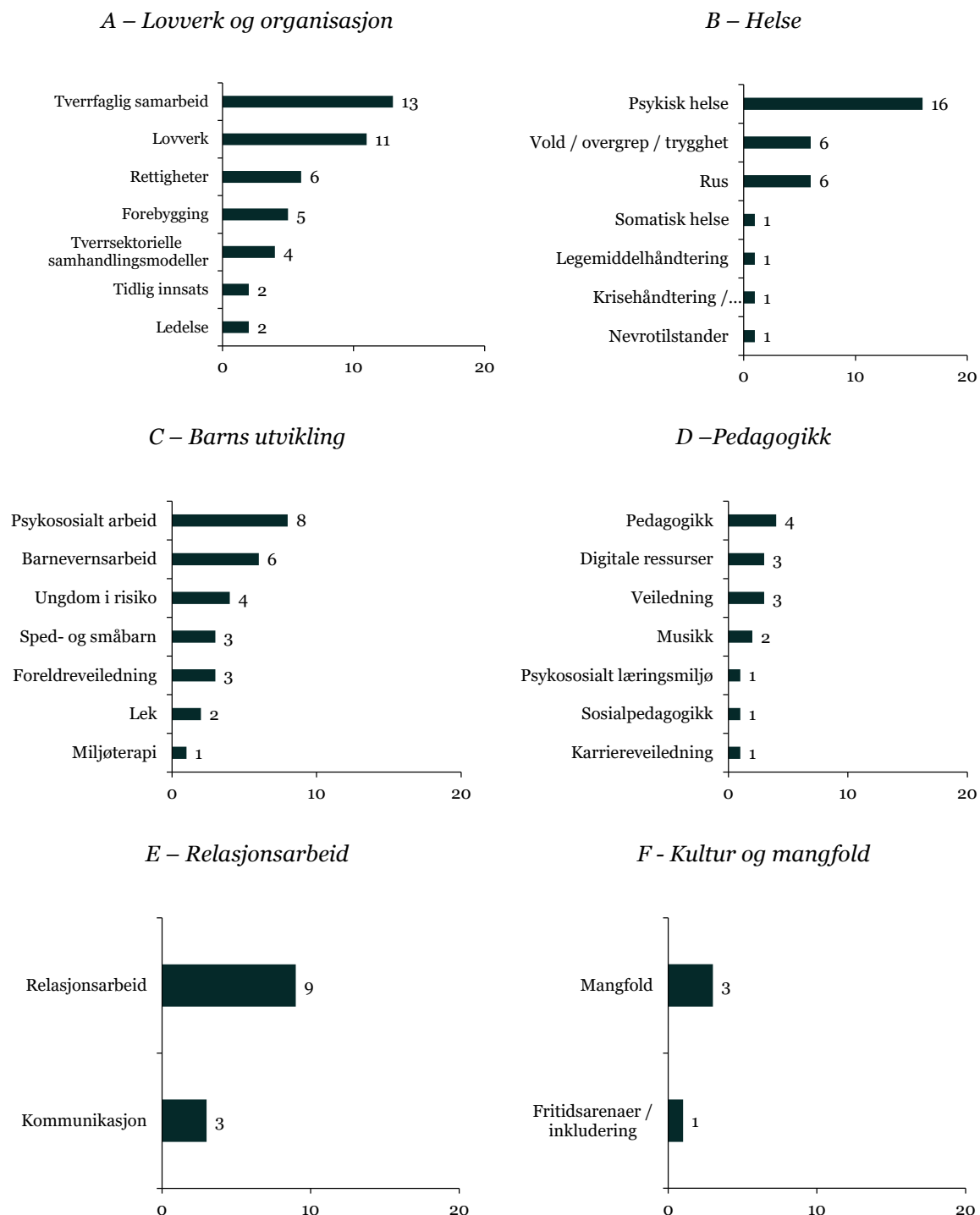
For universitets- og høyskolesektoren (UH-sektoren) har vi benyttet en noe annen kategorisering av kompetansetilbudene enn for aktørbildet samlet. Dette skyldes at tilbudene i UH-sektoren i større grad er forankret i fagområder, utdanninger og forskningsmiljøer, og derfor ikke alltid lar seg plassere på samme måte som de mer avgrensede veilednings-, program- eller implementeringstilbudene fra øvrige aktører. Kartleggingen omfatter 15 UH-institusjoner med kompetansetilbud rettet mot barnevernsfeltet.

Samlet viser fordelingen at UH-sektorens kompetansetilbud til barnevernsfeltet i hovedsak er konsentrert om lovverk og organisasjon, helse og barns utvikling, mens pedagogikk, relasjonsarbeid og

særlig kultur og mangfold dekkes av færre tilbud. Dette er i tråd med at UH-sektorens kjerneoppgaver er forskning og utdanning, og at tilbudene som fanges opp i kartleggingen i overveiende grad er etter- og videreutdanninger rettet mot ansatte som allerede er i tjenestene.

Figur 3.8 viser hvordan kompetansetilbudene fra UH-sektoren fordeler seg på fagtema innenfor de seks fagområdekategoriene. Fordelingen viser at tilbudene har en tydelig tyngde innenfor lovverk og organisasjon og helse, mens enkelte andre kategorier dekkes av langt færre tilbud.

Figur 3.8 Fordeling av kompetansetilbudene fra UH-institusjoner på ulike fagtema*

N=48. Kilde: Menon Economics

Innenfor **lovverk og organisasjon** (panel A) er det særlig tverrfaglig samarbeid (13 tilbud) og lovverk (11 tilbud) som dominerer, etterfulgt av rettigheter (6) og forebygging (5). Tverrsektorielle samhandlingsmodeller (4), tidlig innsats (2) og ledelse (2) er representert i mer begrenset omfang. Dette er den største kategorien målt i antall tilbud, og profilen gjenspeiler at UH-miljøene i stor grad tilbyr kompetanse knyttet til de juridiske og samordningsmessige rammene for barnevernsarbeidet.

Innenfor **helse** (Figur 3.8B) er psykisk helse det klart største temaet, med 16 tilbud, etterfulgt av vold, overgrep og trygghet (6) og rus (6). Øvrige helsetemaer, som somatisk helse, legemiddelhåndtering, krisehåndtering og beredskap og nevrotilstander, forekommer i begrenset grad, med ett tilbud hver.

Innenfor **barns utvikling** (Figur 3.8C) er psykososialt arbeid (8 tilbud) og barnevernsarbeid (6) de mest framtrædende temaene, etterfulgt av ungdom i risiko (4), sped- og småbarn (3) og foreldreveiledning (3). Lek (2) og miljøterapi med ett tilbud.

Innenfor **pedagogikk** (Figur 3.8D) er tilbudene jevnere og samlet sett få. Pedagogikk (4 tilbud), digitale ressurser (3), veiledning (3) og musikk (2) er de største temaene, mens psykososialt læringsmiljø, sosialpedagogikk og karriereveiledning har ett tilbud hver. Det relativt beskjedne omfanget innenfor denne kategorien skiller barnevernsfeltet fra oppvekstfeltet for øvrig, der pedagogikk utgjør en større del av UH-tilbudet.

Innenfor **relasjonsarbeid** (Figur 3.8E) er relasjonsarbeid det dominerende temaet med 9 tilbud, mens kommunikasjon dekkes av 3 tilbud.

Kultur og mangfold (Figur 3.8F) er den minst dekkede kategorien, med mangfold (3 tilbud) og fritidsarenaer og inkludering (1 tilbud).

3.5 Oppsummering av funn

Kartleggingen av aktørenes nettsider og de målrettede kartleggingsintervjuene peker på seks hovedfunn om tilbudslandskapet på barnevernsfeltet. Funnene ses i sammenheng med barnevernstjenestenes og barnevernsinstitusjonenes egne erfaringer i kapittel 4, og drøftes samlet i kapittel 5.

Tilbudslandskapet er bredt og sammensatt. Kartleggingen identifiserer 75 aktører og 181 kompetansetilbud rettet mot kommunalt barnevern og barnevernsinstitusjoner. Aktørene fordeler seg på sju grupper med ulike roller, mandat, finansieringsformer og forvaltningsmessig tilknytning, og tilbudene varierer betydelig i innhold, leveranseform, målgruppe og geografisk nedslagsfelt. Barnevernsfeltet har dermed i utgangspunktet tilgang til et stort omfang av faglig støtte. Samtidig er det vår vurdering at bredden i aktører og tilbud, kombinert med ulik struktur og detaljeringsgrad i informasjonen på aktørenes nettsider, kan gjøre tilbudslandskapet krevende å orientere seg i. Hvorvidt dette oppleves slik i praksis, behandles i kapittel 4.

Nasjonale og regionale kompetansesentre er den bærende aktørgruppen. Kompetansesentrene står bak klart flest tilbud og er til stede på nesten alle fagtemaer. De er særlig dominerende innenfor de helse- og belastningsrelaterte temaene, og står for hovedtyngden også på mer spesialiserte områder som menneskehandel, skadelig seksualatferd og migrasjon og traumer. Dette gjenspeiler at sentrene er bygget opp for å gi praksisnær fagstøtte nettopp på de områdene der barnevernet møter de mest sammensatte problemstillingene. De øvrige aktørgruppene har mer avgrensede profiler. Statlige myndigheter dekker i hovedsak regelverks- og rettighetsorienterte temaer, private ideelle og kommersielle aktører framstår som spesialiserte tilbydere, mens regionale forvaltningsledd og interesse- og samordningsaktører bidrar med få avgrensede tilbud.

Tilbudene er konsentrert om noen få kjerneområder. Tyngdepunktet i tilbudslandskapet ligger innenfor vold, traumer og tilknytning og psykisk helse, samt de juridiske og samhandlingsmessige rammene for barnevernsarbeidet. Dette tyder på at støtteapparatet i stor grad er bygget rundt belastnings- og helserelaterte problemstillinger. Flere temaer som utgjør sentrale og krevende deler av det daglige barnevernsarbeidet, er samtidig svakere representert i kartleggingen. Dette gjelder blant annet akuttarbeid, høykonflikt og samvær, adressesperre, skolefravær og tilpasning, samt enkelte temaer knyttet til mangfold og kjønnsidentitet og seksuell orientering. At et tema er svakt dekket i kartleggingen, betyr ikke nødvendigvis at behovet er udekket, men kan tyde på at støtten er mindre synlig eller mindre tydelig strukturert som avgrensede tilbud. Hvorvidt dette samsvarer med feltets egne behov, undersøkes i kapittel 4.

Kurs, foredrag og digitale ressurser dominerer leveranseformene. Hovedvekten av tilbudene formidles som kurs og foredrag eller som digitale kunnskapsressurser og verktøy. Mer tidkrevende og tett oppfølgende former, som veiledning og rådgiving i enkeltsaker, implementeringsstøtte over tid, nettverk og fagfora samt prosess-, plan- og statistikkstøtte, er klart mindre utbredt. Dette er relevant fordi varig praksisendring i tjenestene sjelden oppnås gjennom korte, enkeltstående tiltak alene, men i større grad forutsetter forankring, trening og oppfølging over tid. Hvorvidt barnevernsfeltet etterspør og prioriterer tilbud med slik systematisk oppfølging, behandles i kapittel 4 og drøftes i kapittel 5.

Det er tegn til overlapp på de store fagområdene. På de mest dekkede områdene, særlig vold, traumer og psykisk helse, er flere aktørgrupper til stede samtidig. Aktører som RVTS-sentrene og RKBU/RBUP er finansiert av Bufdir nettopp for å sikre nasjonal og regional dekning, og noe overlapp mellom disse er derfor tilsiktet. I tillegg tilbyr flere private aktører til dels sammenfallende kurs, veiledning og ressurser til de samme målgruppene. Overlapp er ikke nødvendigvis et problem i seg selv, et visst mangfold kan gi valgmuligheter og sikre dekning på tvers av geografi og kapasitet. Det er likevel vår vurdering at overlappen konsentrert om noen få fagområder, kombinert med svakere dekning på andre, understøtter bildet av et tilbudslandskap som er både bredt og delvis fragmentert. Spørsmålet om overlapp og hull drøftes nærmere i kapittel 5.

De fleste tilbudene retter seg mot hele barnevernsfeltet. Et stort flertall av aktørene har tilbud som er felles for både kommunalt barnevern og barnevernsinstitusjoner. Samtidig er det klart flere aktører og tilbud som er spisset mot kommunalt barnevern enn mot institusjonene. Dette må tolkes med varsomhet, ettersom målgruppen er vurdert ut fra informasjon på aktørenes nettsider, og et tilbud som formelt er åpent for begge, i praksis kan være bedre tilpasset den ene. Funnet kan likevel tyde på at barnevernsinstitusjonenes særlige behov i mindre grad er eksplisitt adressert i tilbudslandskapet. Det er et forhold som belyses nærmere gjennom institusjonenes egne erfaringer i kapittel 4.

4 Erfaringer fra barnevernstjenesten og barnevernsinstitusjoner

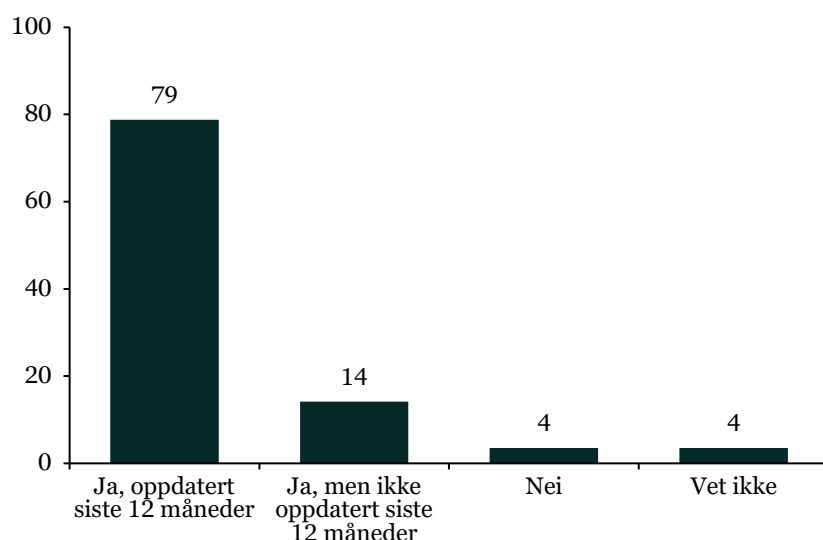
Barnevernstjenestene og barnevernsinstitusjoner virker i stor grad å ha etablert formelle strukturer for kompetanseutvikling, og nesten alle oppgir å ha benyttet eksterne kompetansemiljøer de siste to årene. Bildet er likevel sammensatt. Mens opplæring av nyansatte og veiledning av ansatte fremstår som godt ivare tatt, ser systematisk behovskartlegging og evaluering av om tiltak faktisk virker ut til å være langt mindre utbredt. Sakstyper som kombinerer rus og psykisk helse, alvorlige atferdsutfordringer og kriminalitetsproblematikk er eksempler på sakstyper som oppleves som de mest krevende å arbeide med. Tilbudene som benyttes vurderes gjennomgående som relevante, men samordning mellom tilbydere og støtte til implementering i praksis fremstår som klare svakheter. De viktigste barrierene for bruk er manglende tid, kapasitet og økonomi, og disse speiles direkte i hva respondentene peker på som de viktigste forutsetningene for at tilbud faktisk tas i bruk, nemlig tilstrekkelige ressurser og tydelig lederprioritering.

4.1 Systematikk i kompetanseutviklingen

De fleste oppgir at barnevernstjenesten og barnevernsinstitusjonen har en oppdatert kompetanseplan

I spørreundersøkelsen ble barnevernsledere og ledere i barnevernsinstitusjoner spurt om barnevernstjenesten eller barnevernsinstitusjonen har en skriftlig plan, strategi eller tilsvarende for kompetanseutvikling. Av 113 respondenter som besvarte spørsmålet, oppgir 79 prosent at de har en plan og at planen er oppdatert i løpet av de siste 12 månedene, mens ytterligere 14 prosent har en plan som ikke er oppdatert i samme periode. Kun 4 prosent oppgir at de ikke har en slik plan, se Figur 4.1.

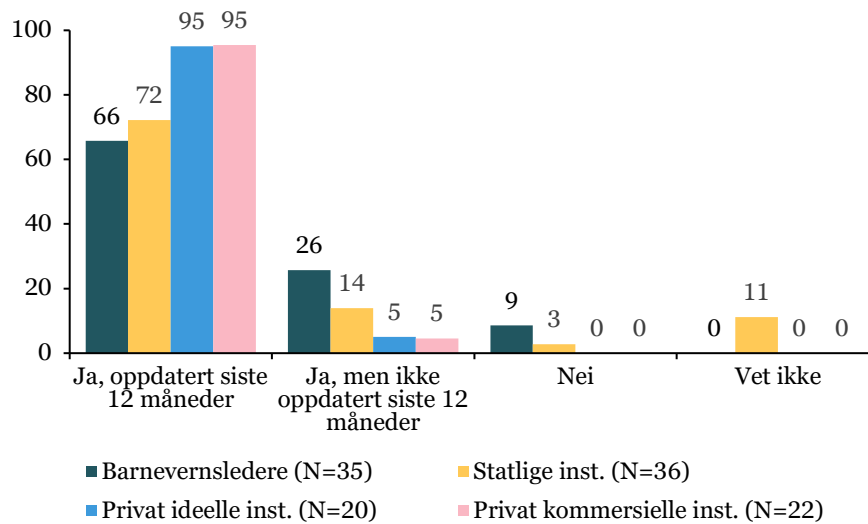
Figur 4.1 Respondentenes vurdering av om barnevernstjenesten/barnevernsinstitusjonen har en skriftlig plan, strategi eller tilsvarende for kompetanseutvikling

Kilde: Spørreundersøkelser til kommunale barnevernsledere og ledere i barnevernsinstitusjoner. N = 113.

Det er noen forskjeller mellom respondentgruppene. Blant barnevernslederne oppgir 66 prosent at planen er oppdatert siste 12 måneder, mot 72 prosent blant representanter ved statlige barnevernsinstitusjoner, 95 prosent blant representanter fra private ideelle barnevernsinstitusjoner og 95 prosent blant representanter fra private kommersielle institusjoner, se Figur 4.2.³ Representantene ved statlige barnevernsinstitusjoner, som i hovedsak er avdelingsledere, skiller seg videre ut ved at 11 prosent svarer «vet ikke» mens ingen av de øvrige respondentgruppene svarer dette. Dette kan tyde på at kompetanseplanlegging skjer på et overordnet nivå i organisasjonen som ikke alltid er like synlig for den enkelte avdelingsleder.

Figur 4.2 Respondentenes vurdering av om barnevernstjenesten/barnevernsinstitusjonen har en skriftlig plan, strategi eller tilsvarende for kompetanseutvikling, fordelt på aktørtype, i prosent

Kilde: Spørreundersøkelser til kommunale barnevernsledere og ledere i barnevernsinstitusjoner. N = 113.

Barnevernstjenestene og -institusjonene virker å ha god systematikk på opplæring og veiledning, men få evaluerer om kompetansetiltak faktisk virker

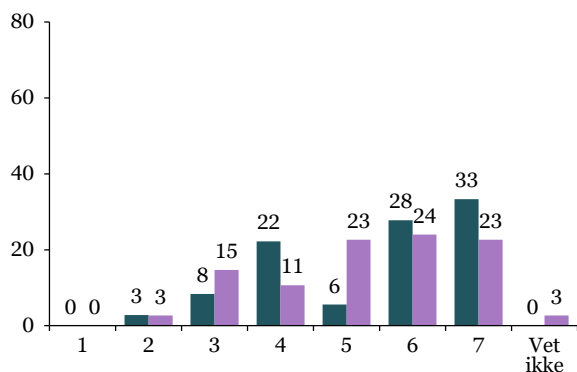
I spørreundersøkelsen ble respondentene bedt om å ta stilling til i hvilken grad ulike elementer av systematisk kompetanseutvikling gjelder for barnevernstjenesten eller barnevernsinstitusjonen de representerer, på en skala fra 1 («ikke i det hele tatt») til 7 («i svært stor grad»). Elementene som ble kartlagt var systematisk kartlegging av kompetansebehov, prioriterte fagområder for kompetanseutvikling, plan for opplæring av nyansatte, etablert veiledningsstruktur for ansatte, rutiner for intern spredning og oppfølging av kompetanse fra eksterne tiltak, og jevnlig evaluering av om kompetansetiltak gir bedre praksis. Respondentenes svar vises i Figur 4.3 nedenfor.

³ Barnevernsledere og ledere ved barnevernsinstitusjoner representerer virksomheter med ulikt mandat og organisering. Forskjeller i svarene mellom disse gruppene bør derfor tolkes med varsomhet, da de like gjerne kan gjenspeile ulikheter i virksomhetenes størrelse, eierstruktur og rapporteringskultur som reelle forskjeller i systematikk.

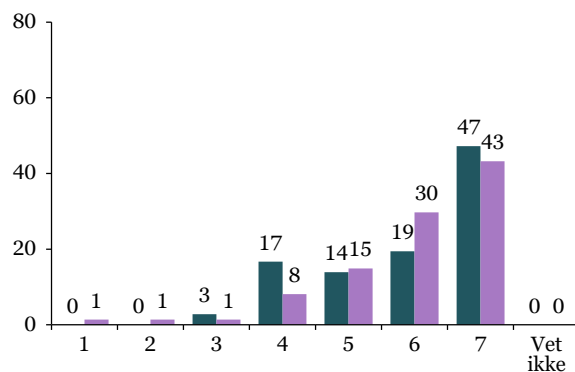
Figur 4.3 I hvilken grad respondentene vil si at følgende gjelder for barnevernstjenesten/barnevernsinstitusjonen de representerer, i prosent

■ Barnevernsledere (N=36) ■ Ledere i barnevernsinstitusjoner (N=74 - 75)

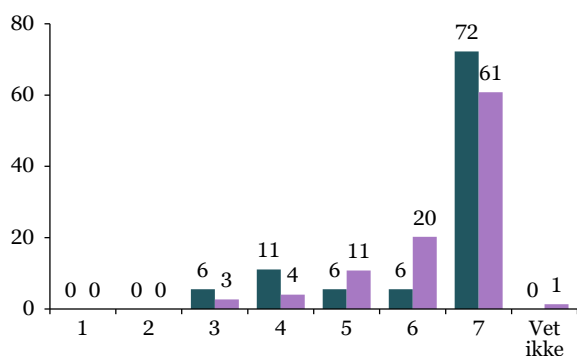
A) Gjennomfører systematisk kartlegging av kompetansebehov

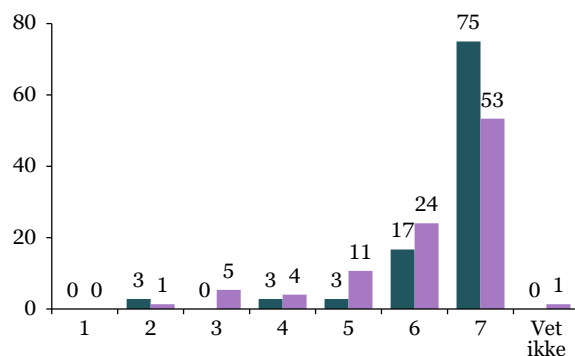
B) Har prioriterte fagområder for kompetanseutvikling

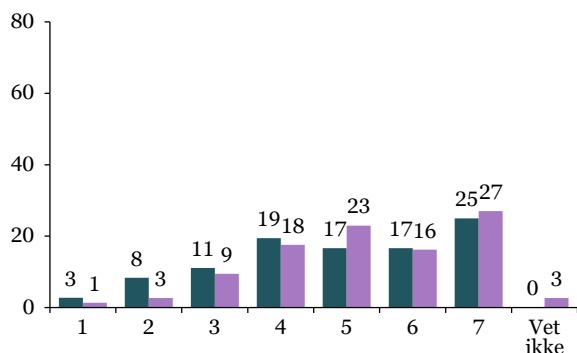
C) Har plan for opplæring av nyansatte

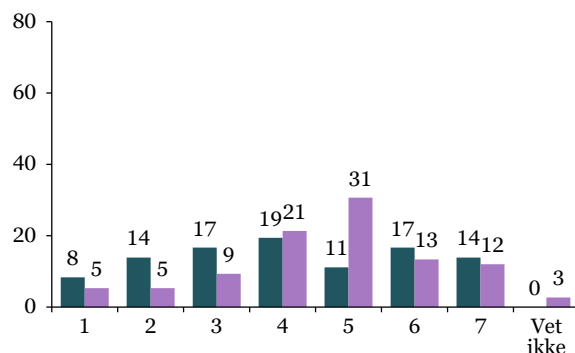
D) Har etablert en veiledningsstruktur for ansatte

E) Har rutiner for intern spredning og oppfølging av kompetanse fra eksterne tiltak

F) Evaluerer jevnlig om kompetansetiltak gir bedre praksis

*Skalaen i figuren går fra 1 = Ikke i det hele tatt til 7 = I svært stor grad. Kilde: Spørreundersøkelser til kommunale barnevernsledere og ledere i barnevernsinstitusjoner. N=110-111.

Plan for opplæring av nyansatte og veiledningsstruktur for ansatte fremstår som godt ivaretatt i begge grupper, mens evaluering av om tiltak faktisk gir bedre praksis er klart svakest.

Blant barnevernslederne scorer «har etablert en veiledningsstruktur for ansatte» høyest, der 75 prosent plasserer seg på 7 og 17 prosent på 6 – til sammen 92 prosent på 6 eller 7. Tett bak følger «har plan for opplæring av nyansatte», der 72 prosent scorer 7 og 6 prosent scorer 6. Alternativet «har prioriterte fagområder for kompetanseutvikling» scorer relativt høyt, med 47 prosent på 7. Svakere stiller det seg med «gjennomfører systematisk kartlegging av kompetansebehov», der 33 prosent scorer 7, men svarene er jevnere fordelt utover skalaen. Svakest scorer «evaluerer jevnlig om kompetansetiltak gir bedre praksis», der kun 14 prosent av barnevernslederne plasserer seg på 7, mens 8 prosent svarer 1 og 14 prosent svarer 2.

Blant representantene fra institusjonene er mønsteret i store trekk det samme, men med noe lavere andeler i den øvre delen av skalaen på flere dimensjoner. «Har etablert en veiledningsstruktur for ansatte» og «har plan for opplæring av nyansatte» scorer høyest også her, med henholdsvis 53 og 61 prosent på 7 og 24 og 20 prosent på 6. For «gjennomfører systematisk kartlegging av kompetansebehov» er bildet mer spredt enn blant barnevernslederne: kun 23 prosent scorer 7, mens svarene fordeler seg jevnt mellom 5 og 6 (henholdsvis 23 og 24 prosent). «Evaluerer jevnlig om kompetansetiltak gir bedre praksis» er svakest også i denne gruppen.

Det er verdt å merke seg at private ideelle og private kommersielle barnevernsinstitusjoner jevnt over scorer noe høyere enn statlige på de fleste dimensjoner. Dette er særlig tydelig for «har plan for opplæring av nyansatte», der henholdsvis 60 og 86 prosent av private ideelle og kommersielle scorer 7, mot 45 prosent blant statlige. Et lignende mønster gjelder for «har prioriterte fagområder for kompetanseutvikling» og «har etablert en veiledningsstruktur for ansatte».

Lederforankring, ressurser og stabile føringer trekkes frem for å styrke systematikken i kompetanseutvikling

I spørreundersøkelsen ble respondentene bedt om å beskrive hva de mener er det viktigste grepet for å styrke systematisk kompetanseutvikling i kommunalt barnevern eller barnevernsinstitusjoner. Svarene tegner et konsistent bilde på tvers av alle grupper: tilstrekkelige ressurser og tid, tydelig lederforankring og en konkret kompetanseplan trekkes frem som de viktigste forutsetningene. Mange peker på at kompetanseutvikling i praksis fortrenses av daglig drift, og at det krever aktiv prioritering fra ledelsen for at arbeidet faktisk gjennomføres. Behovet for stabilitet går igjen på tvers av alle grupper, med færre, men godt forankrede satsinger som følges opp over tid, fremfor hyppige skifter i metoder og føringer fra sentralt hold. På institusjonssiden nevnes særlig bemanningsnormer og turnus som strukturelle forutsetninger som må være på plass for at kompetanseheving faktisk skal være gjennomførbart i praksis. Flere peker på at ansatte på vakt må erstattes med vikarer når de deltar på opplæring, og at dette medfører kostnader og planleggingsbehov som i praksis begrenser hvor mye kompetanseutvikling som lar seg gjennomføre innenfor eksisterende rammer.

Innenfor dette fellesbildet er det to temaer som skiller seg ut for bestemte grupper. Barnevernslederne er den gruppen som tydeligst peker på sprikende og hyppig skiftende styringssignaler fra sentralt hold som en barriere, og etterspør en klarere og mer stabil nasjonal retning, gjerne understøttet av lovfestede kompetansekrav og tilskuddsordninger. Representanter fra private ideelle og kommersielle barnevernsinstitusjoner løfter på sin side spørsmålet om likebehandling på tvers av eierforhold, og peker på at tilgangen til kompetansetilbud og faglig oppfølging fortsatt ikke er fullt ut likeverdig mellom statlige og private barnevernsinstitusjoner.

4.2 Krevende sakstyper og målgrupper

4.2.1 Spørreundersøkelse

Saker med rus og helse samtidig oppleves som mest krevende

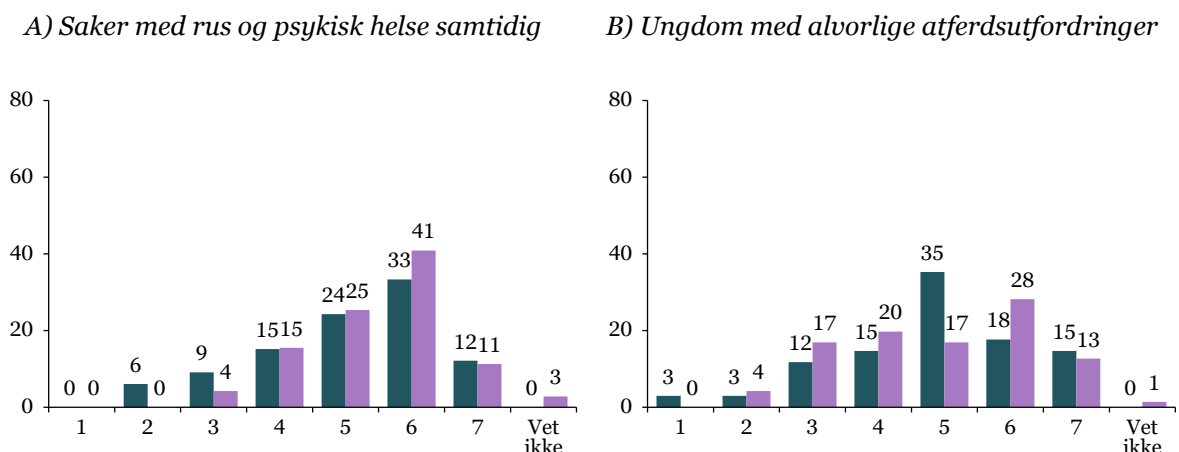
I spørreundersøkelsen ble respondentene bedt om å vurdere hvor krevende det er å sikre god kvalitet i arbeidet med ulike sakstyper og målgrupper, på en skala fra 1 («ikke i det hele tatt») til 7 («i svært stor grad»). Sakstyper og målgrupper som inngikk var barn utsatt for vold og overgrep, barn med skadelig seksualisert atferd (SSA), ungdom med alvorlige atferdsutfordringer, saker med rus og psykisk helse samtidig, saker med kriminalitetsproblematikk, sped- og småbarnssaker, familier med sammensatte levekårsutfordringer, trygghet og sikkerhet for ansatte, og saker som krever omfattende samarbeid med andre tjenester.

Saker med rus og psykisk helse samtidig skiller seg klart ut som den mest krevende kategorien, der 75 prosent av respondentene, både barnevernsledere og ledere i barnevernsinstitusjoner, plasserer seg på 5 eller høyere. Deretter følger ungdom med alvorlige atferdsutfordringer, barn med SSA, saker med kriminalitetsproblematikk og saker som krever omfattende samarbeid med andre tjenester, alle med mellom 59 og 61 prosent som scorer 5 eller høyere. Familier med sammensatte levekårsutfordringer og trygghet og sikkerhet for ansatte oppleves som minst krevende i denne sammenhengen, med henholdsvis 25 og 29 prosent på 5 eller høyere.

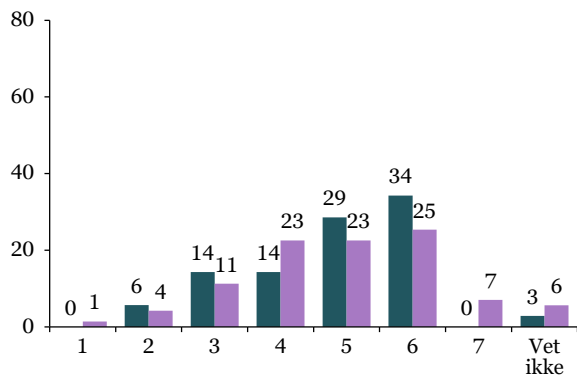
Mønsteret er i stor grad likt på tvers av barnevernsledere og institusjonsledere, men det er noen forskjeller verdt å merke seg, se Figur 4.4. Saker med rus og psykisk helse samtidig topper listen i begge grupper, men institusjonslederne scorer noe høyere, med 77 prosent på 5 eller høyere mot 69 prosent blant barnevernslederne. Barnevernslederne scorer noe høyere enn institusjonslederne på sped- og småbarnssaker. Blant institusjonslederne er det samtidig en høy andel som svarer «vet ikke» på dette området, noe som gjenspeiler at barnevernsinstitusjoner ikke har sped- og småbarn som målgruppe. Det er sentre for foreldre og barn som har denne funksjonen, og sped- og småbarnssaker er dermed i liten grad relevant for institusjonslederne som har besvart undersøkelsen. Det motsatte mønsteret finner vi for trygghet og sikkerhet for ansatte, der 33 prosent av institusjonslederne scorer 5 eller høyere mot 20 prosent blant barnevernslederne. Dette er naturlig gitt at institusjonene arbeider tett med ungdom i til dels krevende omsorgssituasjoner der fysisk sikkerhet er en mer direkte del av hverdagen.

Figur 4.4 **Hvor krevende respondentene opplever at det er å sikre god kvalitet i arbeidet med følgende sakstyper / målgrupper, i prosent**

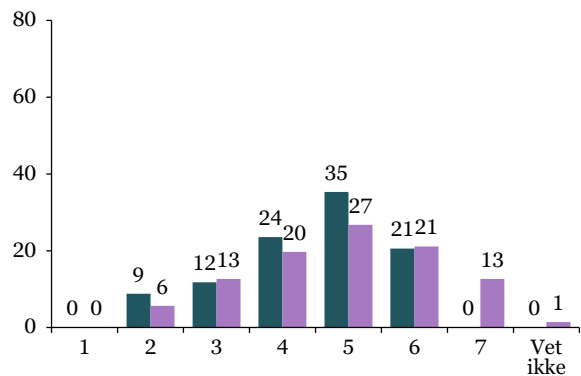
■ Barnevernsledere (N=34 - 35) ■ Ledere i barnevernsinstitusjoner (N=68 - 71)

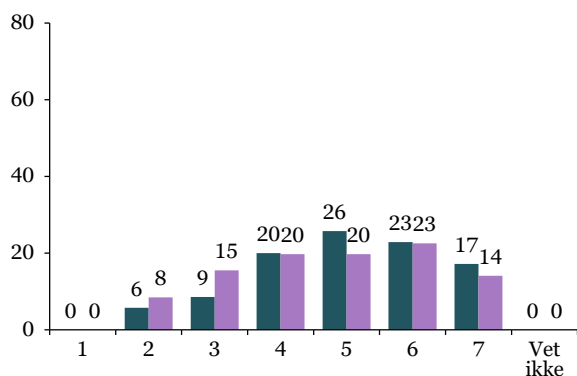
C) Barn med skadelig seksualisert atferd (SSA)

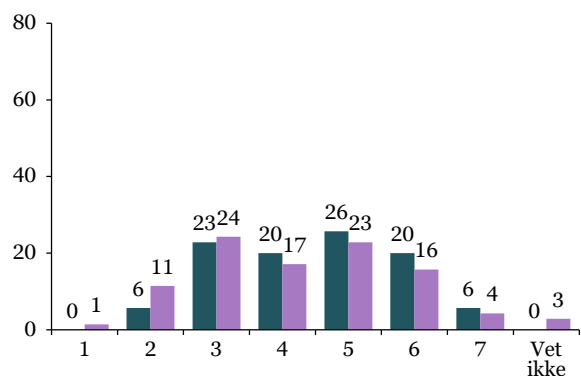
D) Saker med kriminalitetsproblematikk

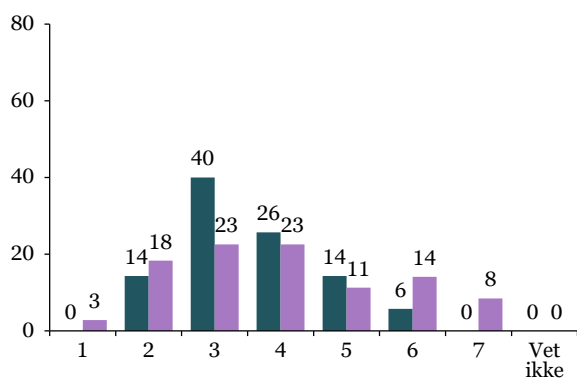
E) Saker som krever omfattende samarbeid med andre tjenester

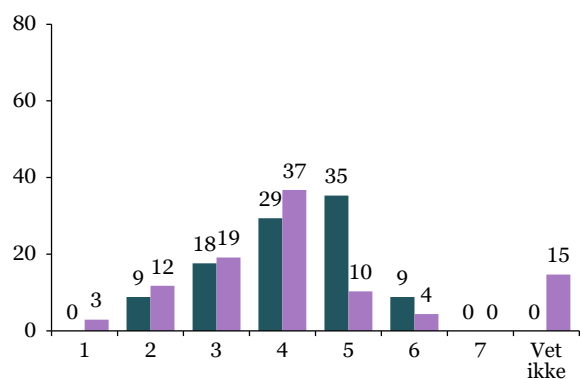
F) Barn utsatt for vold/overgrep

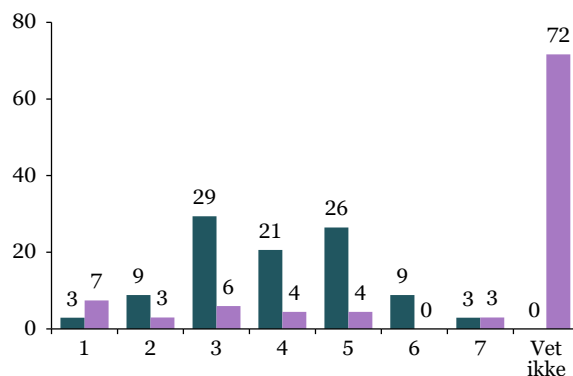
G) Trygghet/sikkerhet for ansatte

H) Familier med sammensatte levekårsutfordringer

I) Sped- og småbarnssaker

*Skalaen i figuren går fra 1 = Ikke i det hele tatt til 7 = I svært stor grad. Kilde: Spørreundersøkelser til kommunale barnevernsledere og ledere i barnevernsinstitusjoner. N = 102-106.

4.2.2 Barnevernsledere

Vi har spurt barnevernsledere hva de opplever som de mest krevende sakstypene og målgruppene. Intervjuene bekrefter og utdyper bildet fra spørreundersøkelsen. Funnene viser at det ofte er kombinasjoner av belastninger og sammensatte situasjoner som gjør arbeidet faglig, etisk og relasjonelt utfordrende. Dette gjenspeiles også i spørreundersøkelsen, der saker som krever omfattende samarbeid med andre tjenester scorer høyt, og der lederne peker på at det nettopp er samtidigheten av flere problemområder, som rus og psykisk helse, vold og omsorgssvikt, levekårsutfordringer og manglende nettverk, som gjør sakene særlig krevende å håndtere. Likevel peker barnevernslederne på noen sakstyper og målgrupper som særlig krevende på tvers av tjenestestørrelser og geografi.

Høykonfliktsaker mellom foreldre fremheves som en av de mest krevende sakstypene

Høykonfliktsaker mellom foreldre er en av sakskategoriene som hyppigst går igjen i intervjumaterialet fra kommunalt barnevern på spørsmål om krevende sakstyper. Sakene beskrives som krevende ikke bare fordi omsorgen kan være mangelfull, men fordi konfliktnivået mellom foreldrene er så høyt at det i seg selv utgjør en belastning for barnet, trekker fokus vekk fra barnet og kan gjøre det krevende å etablere en felles forståelse for hva som er problemet og mulige løsninger. Lederne forteller om saker der foreldre har vært gjennom gjentatte runder i familievernnet, hos sakkyndige og i rettssystemet, der barnevernet gjerne kobles på sent og det allerede har vært forsøkt ulike former for veiledning og familierapi. I praksis stilles barnevernet overfor fastlåste konflikter som ikke lar seg løse lett med tilgjengelige virkemidler. At høykonflikt oppleves som særlig krevende, bekreftes også av spørreundersøkelsen, der høykonflikt skiller seg markant ut som det området flest barnevernsledere oppgir størst behov for ekstern faglig støtte, jf. kapittel 4.5.

Noe som kan gjøre høykonfliktsakene særlig krevende faglig og etisk, er at barnet er lojalt overfor begge foreldre og ofte unngår å uttrykke seg klart. Det kan gjøre det mer krevende å ivareta barnets stemme på en god måte. Informantene beskriver at det kan være krevende å vurdere når man eventuelt skal gripe inn og når den samlede belastningen for barnet er alvorlig nok til at det bør utløse mer inn- og gripende tiltak. Konflikten mellom foreldrene kan ta oppmerksomhet vekk fra barnet, og høykonfliktsakene oppleves som krevende også fordi foreldrene gjerne kan være svært konfliktorienterte og lite mottakelige for endring. Det fremheves for eksempel at det kan være vanskelig å komme i posisjon for barnevernet fordi foreldrene kan være mer opptatt av at den andre parten må endre seg. Dersom storfamilie og nettverk trekkes inn, kan sakene bli enda vanskeligere å håndtere. Sakene kan også bli kompliserte med tanke på grenseganger for barnevernets rolle, andre tjenesters rolle og rettshjelp. For eksempel trekker én informant fram at spørsmål om bosted, samvær og økonomi blir så dominerende

i noen saker at de egentlig burde vært håndtert utenfor barnevernet. Én informant beskrev også at barnevernet i noen tilfeller kan gjøre konflikten verre, dersom partene bruker energi på å vinne barnevernet over på sin side fremfor å rette fokuset mot barnet.

Voldssaker oppleves som krevende å undersøke og konkludere i

Voldssaker går igjen i intervjuene som en tematikk som kan være særlig faglig og etisk belastende. Informasjonsgrunnlaget kan gjerne være uklart og skiftende, hvor foreldre benekter vold, barn trekker tilbake uttalelser eller gir motstridende forklaringer, og barnevernstjenesten må opprettholde fokus på voldstemaet gjennom hele undersøkelsen selv der bildet er uoversiktlig. Dette stiller høye krav til metodisk trygghet og faglig holdbarhet i dokumentasjonen, og saker uten klar konklusjon etterlater både ansatte og foreldre i en vanskelig situasjon.

Et særskilt dilemma som er nevnt er forholdet mellom barnets medvirkning og barnets sikkerhet i etterkant dersom det å innhente barnets forklaring kan føre til at barnet pålegges skyld eller ansvar i familien. Noen ledere peker også på at handlingsrommet er begrenset i saker der det er klar bekymring for vold, men ikke tilstrekkelig grunnlag for tvangstiltak på et tidlig tidspunkt.

Sped- og småbarnssaker og saker med foreldre med nedsatt kognitiv fungering oppleves som emosjonelt og faglig belastende

Sped- og småbarnssaker løftes frem av flere barnevernsledere som saks kategorier som kan være spesielt krevende og emosjonelt belastende. Det beskrives som emosjonelt krevende dersom man må fatte vedtak om å skille nyfødte fra foreldre, og at slike saker skiller seg fra saker der for eksempel ungdommers atferd gir et mer håndgripelig bilde av hva som er galt. Én leder uttrykker at dette «gjør vondt i hjertet» selv for erfarne ansatte, og at emosjonell belastning ikke avtar med erfaring. Informanter uttrykker at vurderinger knyttet til sped- og småbarn, og eventuelt ufødte barn, krever spesiell kompetanse blant annet fordi barnevernet gjerne har begrenset informasjon, barna ikke kan uttrykke seg verbalt og det er behov for metoder for å observere samspill, tolke og forstå, og tett samarbeid med foreldre og andre som kjenner barnet og situasjonen. Behov for samtykke for å undersøke forhold før fødsel nevnes også. Utfordringene med sped- og småbarnssaker kan forsterkes ved kapasitetsbegrensninger i tilbudet ved sentre for foreldre og barn, for eksempel dersom de ikke har ledig plass eller stengt i ferier og helger og kommunene må finne egne løsninger.

Saker der foreldre har nedsatt kognitiv fungering, beskrives av enkelte som en særlig utfordrende underkategori. På den ene siden er det faglig vanskelig å vurdere foreldrenes omsorgskompetanse og hva som er tilstrekkelig veiledning, og på den andre siden er det etisk tungt dersom man skal frata foreldre omsorgen og de ikke fullt ut forstår hvorfor de ikke kan ha barnet hos seg. Lederne forteller om en opplevelse av å måtte balansere hensynet til barnets rettssikkerhet mot respekten for foreldres sårbarhet og begrensede forståelse for konsekvensene av det som skjer.

Ungdomssaker med rus, psykisk helse og kriminalitet utgjør også en hovedkategori

Ungdomssaker der rus, psykisk helse og eventuelt kriminalitet virker sammen, beskrives av flere som krevende sakstyper. Her handler utfordringene ofte om at problemene er sammensatte, mens tiltakene oppleves utilstrekkelige og at ansvaret mellom tjenestene er uklart. Barnevernslederne forteller om ungdom som har krav på helsehjelp, men som avvises av BUP med henvisning til omsorgssituasjonen, eller om ventetid på spesialiserte tiltak som MST som gjør at familier er for langt ute i en negativ utvikling når hjelpen omsider settes inn.

En barriere som trekkes frem av flere, er at ungdommene i disse sakene ikke selv nødvendigvis ønsker hjelp. Lederne beskriver en opplevelse av å stå med ansvaret for svært alvorlige situasjoner uten tilstrekkelige virkemidler. Et særlig dilemma beskrives for ungdom som er involvert i kriminalitet og gjengmiljøer, hvor barnevernet har et forebyggende og omsorgsrettet mandat, men hvor sakene berører

også kriminalitetsforebygging og politi, og ansvarsdelingen mellom tjenestene kan fremstå uklar. Noen ledere etterlyser mer kunnskap om hvilke tiltak som faktisk virker i slike saker, og peker på at barnevernets handlingsrom i krysningen mellom omsorgssvikt og kriminalitet er for dårlig utforsket.

Saker med store utfordringer knyttet til kulturelle forskjeller og negativ sosial kontroll oppleves som krevende

Saker som gjelder flyktningfamilier og familier med minoritetsbakgrunn med sammensatte og omfattende hjelpebehov trekkes fram av noen barnevernsledere som utfordrende. Sakene kombinerer gjerne mange samtidige utfordringer, med språkbarrierer og avhengighet av tolk (samt usikkerhet rundt kvaliteten i tolkningen), usikkerhet om kulturell forståelse av norske omsorgsnormer og en generell lav tillit til offentlige tjenester som kan gjøre det vanskelig å etablere det samarbeidet med familien som er nødvendig for å hjelpe. Én beskriver for eksempel at det kan være vanskelig å vite hvor man skal begynne i saker med så sammensatte og omfattende hjelpebehov. Et særlig etisk dilemma som løftes i ett intervju, er spørsmålet om terskelen for inngripen i praksis kan bli høyere i slike saker, enten fordi barnevernet er forsiktig av respekt for kultur, eller fordi det er vanskeligere å etablere et klart bilde av hva som foregår og utfordringer med å sette inn forebyggende hjelpetiltak.

Saker med negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og æresrelatert vold beskrives av noen ledere som svært krevende fordi de kombinerer høy sikkerhetsrisiko for ungdommen, sterke lojalitetsbånd til familien og behovet for beskyttelse. Her beskrives ungdommene som dratt mellom to verdener og sterkt tilknyttet familien selv i situasjoner der det er alvorlig bekymring for sikkerheten.

Strukturelle utfordringer forsterker sakenes kompleksitet

Et gjennomgangstema i intervjuene er at det ikke er sakene i seg selv som er det eneste problemet, men de strukturelle rammene rundt dem. Flere barnevernsledere peker på at familier med dårlige boforhold, svak økonomi, psykisk uhelse og lite nettverk har vanskeligere for å gjennomføre endringsarbeid fordi de samtidig står i grunnleggende livsbelastninger. I slike saker blir barnevernets oppdrag ekstra krevende fordi tiltakene forutsetter en stabilitet og kapasitet hos familien som ikke er til stede. Flere barnevernsledere beskriver også at barnevernet tar et kompensierende ansvar for problematikk som egentlig hører hjemme i andre tjenester, blant annet på grunn av uklare grenseganger, silo-tankegang, kapasitet i andre tjenester og ulikt utbygde helsetjenester og lavterskeltilbud mellom kommuner. Enkelte beskriver at samarbeidspartnere har urealistiske forventninger til hva barnevernet kan løse. Utilstrekkelig tilgang på egnede tiltak, for eksempel mangel på institusjonsplasser som er tilpasset ungdommenes faktiske utfordringer, eller lang ventetid på MST og lignende intensive hjelpetiltak, gjør at barnevernet i noen tilfeller må sette inn løsninger de vet er utilstrekkelige. Andre eksempler på utfordringer som er nevnt er familier som hyppig flytter mellom kommuner, der mangelen på et nasjonalt system for informasjonsdeling mellom barnevernstjenester gjør historikken uoversiktlig og undersøkelsesarbeidet vanskeligere.

4.2.3 Institusjonsledere

Vi har spurt institusjonslederne om hvilke saker og målgrupper som oppleves mest krevende av institusjonslederne og de institusjonsansatte.

Overgang fra frivillige plasseringstiltak til omsorgsovertakelse oppleves krevende

Frivillige institusjonsplasseringer der barnevernstjenesten underveis i institusjonsoppholdet begjærer omsorgsovertakelse kan oppleves krevende. Dette er ofte saker som har vært aktive over tid, og der både ungdommen og foreldrene har opparbeidet en mistillit til barnevernssystemet. Dette påvirker samarbeidsklimaet mellom barnevernstjeneste og private parter, og samarbeidet mellom institusjonen, ungdommen og foreldrene.

Barneverninstitusjonene er ikke alltid godt forberedt ved akutte plasseringer på grunn av lite bakgrunnsinformasjon om barnet/ ungdommen

Ved akutt plasseringer har ofte institusjonen lite bakgrunnskunnskap om ungdommen. Særlig krevende saker handler gjerne om etablert rusmisbruk, kombinasjonen rus og psykiatri, kriminalitet og vold. Ungdom som plasseres «på kveld eller natt, gjerne i håndjern fordi de har gjort noe kriminelt» er institusjonene lite forberedt på, og får lite mulighet til å gjennomføre gode risikovurderinger. I noen saker erfarer institusjonene at ungdommene bruker verbal vold, trusler og fysisk vold bevisst for å oppnå noe, samtidig som institusjonene erfarer at noen saker med grov vold har vært utløst av rusbruk. Disse sakene er krevende for institusjonen med hensyn til ivaretagelse av de andre ungdommene som allerede er plassert ved institusjonen, og også ivaretagelse av den aktuelle ungdommen slik at denne ikke trekkes mot etablerte rus- eller kriminelle miljøer der institusjonen har beliggenhet. Saker med rusmisbruk beskrives som generelt krevende også av omsorgsinstitusjonene, og det stilles spørsmålsteget ved om omsorgsinstitusjoner er rette plasseringsalternativ i disse sakene. Institusjonene beskriver det som utfordrende å forhindre rømminger i omsorgsinstitusjonene ved plasseringer med etablert rusmisbruk. Institusjonsbyggene er ikke rømmingssikre, og det krever mye ressursmessig når det kommer til bemanning i slike situasjoner. I tillegg nevnes saker der ungdom som uttrykker ekstreme holdninger, både rasistiske og kjønnsdiskriminerende, som krevende for institusjonene.

Plasseringer direkte fra varetekt oppleves krevende på grunn av hensynet til andre beboere

Noen barnevernsinstitusjoner får plasseringer av ungdom direkte etter varetektsfengsling i forbindelse med alvorlig kriminalitet. Dette oppleves som krevende saker i krysningspunktet mellom kriminalomsorg og barnevern, der plasseringen forventes å ivareta og begrense ungdommen samtidig som ungdommens rettigheter i henhold til barnevernlovgivning og forskrifter skal ivaretas. I saker med slik sammensatt problematikk opplever institusjonen det krevende dersom de strever med å få samarbeidspartnere på plass. Noen ungdommer som plasseres har begått seksualforbrytelser og sikkerheten til de andre ungdommene må hele tiden vurderes og ivaretas. Dette krever mye av institusjonen både når det gjelder gruppesammensetningen og bemanningsressurser. Institusjonene forteller at barn og ungdom som plasseres i barnevernsinstitusjon som alternativ til kriminalomsorg kan bruke svært sterke uttrykk, og det kan være utfordrende å rekruttere kompetent personell til å jobbe med ungdommene.

Plasseringer på sperret adresse i kombinasjon med kultursensitivitet skaper et spenningsfelt mellom beskyttelse og rett til familieliv

Saker som omfatter æresrelatert vold der det er høy bekymring rundt sikkerheten til ungdommene, og kanskje også plassering på sperret adresse, oppleves svært krevende. Både ungdom og ansatte blir stående i et spenningsforhold mellom behov for beskyttelse og ungdommens tilknytning til og savn av familie. Ungdommer fra ulike kulturer kan oppleves utfordrende som målgruppe, særlig i tilfeller der gruppesammensetningen i institusjonen består av ungdommer med bakgrunn fra flere ulike kulturer og religioner. Da kan det oppstå kulturkollisjoner selv om personalet møter ungdommene kultursensitivt.

Plasseringer der problematikken kan knyttes til psykiatriske diagnoser og selvskading oppleves krevende og utfordrer i tillegg samarbeidet mellom sektorer

En gruppe saker som løftes av flere institusjonsledere er saker som innebærer personlighetsproblematikk og psykiatriske diagnoser. Institusjonslederen forteller at de får stadig flere saker med barn og ungdom innenfor autismespekteret, og som har rettigheter etter flere lovverk. Institusjonene poengterer at det ikke er barna selv, men samarbeidet rundt dem som oppleves krevende fordi det blir mange diskusjoner, særlig mellom barnevern og helse- og omsorg, om hvem som skal ha ansvaret for hvilke kostnader. Barn og ungdom med tunge depresjoner beskrives som utfordrende målgrupper, særlig i saker der en ikke klarer å aktivere eller motivere for aktivitet over lang tid.

Saker knyttet til digital risiko og kriminalitet via sosiale medier beskrives som særlig krevende

Saker der ungdommer utsetter seg selv for kjøp og salg av seksuelle tjenester, spesielt gjennom digitale plattformer og sosiale medier, beskrives som krevende. Andre krevende saker av liknende type er ungdom som rekrutteres og tar på seg betalte kriminelle oppdrag gjennom digitale plattformer og sosiale medier. Ungdom som finner tilhørighet i private grupper på nett for eksempel knyttet til selvskading og selvmordsforsøk, og der det å være «institusjonsbarn» blir en del av identiteten til ungdommen, oppleves som krevende grupper å jobbe med. Også ungdom med problematikk knyttet til akutt og/eller kronisk suicidalitet og spiseproblematikk oppleves som krevende målgrupper, og krever særlig godt samarbeid med psykisk helsevern for barn og unge.

Generell mangel på spisskompetanse om barn plassert i institusjon skaper utfordringer knyttet til kompetanseutvikling

Tre av institusjonene i utvalget tar imot barn i aldergruppene 6–12 år. Institusjonslederne opplever manglende kompetanse og kunnskap om denne gruppen barn både innenfor og utenfor barnevernet. Institusjonslederne opplever at det blir institusjonene selv som utgjør kompetansemiljø om gruppen, og at samarbeid med eksterne bærer preg av mye synsing og lite konkrete faglige vurderinger.

En av institusjonslederne peker på saker som gjelder barn i aldersgruppen 6–12 år der det ikke er noen klar plan for barnet etter institusjonsplasseringen som særlig krevende. Om barnet skal plasseres videre i fosterhjem eller tilbakeføres til foreldrene, har stor betydning for institusjonens arbeid med barnet: skal institusjonen arbeide med tilknytning til foreldre og veiledning av foreldre med dette som mål, eller skal institusjonen bidra i rekruttering av fosterhjem. Slike saker oppleves i tillegg krevende fordi det er mange aktører i sakene med ulike meninger, og ingen klar plan for videre arbeid eller samarbeid.

Andre saker som oppleves krevende er saker med seksualisert atferd, og saker der traumer kommer til uttrykk. Disse uttrykkene henger ofte sammen. Saker der barn utagerer kraftig og det er potensiale for personskader oppleves som krevende, også fordi barna blir utrygge når de ansatte blir skremt eller redde. For institusjonene skaper det store utfordringer dersom ansatte blir sykmeldt på grunn av skader, både relasjonelt overfor barna og rent praktisk når det kommer til å rekruttere erstatning av personell.

Det oppleves krevende når ungdom ikke vil gi samtykke i saker der tverrsektoriell innsats er nødvendig

Saker der ungdom ikke vil samtykke til informasjonsdeling med andre instanser i saker der det er nødvendig med tverrfaglig og tverrsektoriell innsats oppleves krevende, og særlig gjelder dette i saker der ungdommene har sterke uttrykk. I tillegg opplever institusjonen det som krevende når det er vanskelig å få samarbeidspartnere på plass i slike saker. Også saker der ungdom strever med alvorlig kronisk sykdom som krever mye kontroll er krevende for ansatte å stå i dersom ungdommen ikke ønsker å samarbeide, eller bruker sykdommen avskrekkende mot personalet.

Institusjonslederne beskriver et bredt spekter av krevende sakstyper og utfordrende målgrupper som alle på hvert sitt vis utfordrer institusjonens oppdrag både faglig, etisk og juridisk. Samtidig er det noen sakstyper og målgrupper som peker seg ut som spesielt krevende. Dette er saker der ungdom har etablert et alvorlig rusproblem, eller ungdom som utfører alvorlige voldshandlinger eller annen grov kriminalitet, ofte i kombinasjon med rus.

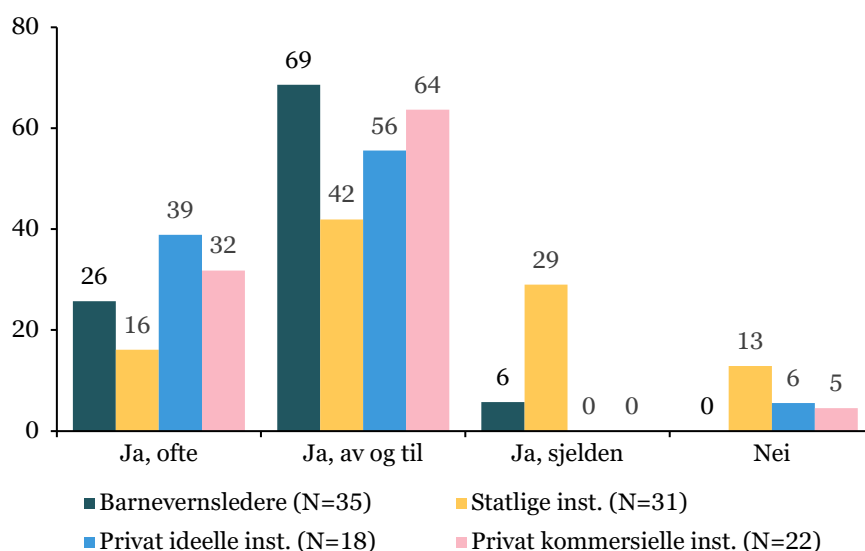
4.3 Kjennskap til og bruk av kompetansemiljøer

4.3.1 Spørreundersøkelse

Nesten alle har brukt eksterne kompetansemiljøer, men hyppigheten varierer

I spørreundersøkelsen ble respondentene spurt om barnevernstjenesten eller barnevernsinstitusjonen har brukt eksterne kompetansemiljøer eller støttetilbud de siste to årene. Totalt 106 respondenter besvarte spørsmålet, og 94 prosent oppgir at de har gjort det i en eller annen grad. Blant barnevernslederne oppgir samtlige at de har benyttet eksterne kompetansemiljøer, der 26 prosent svarer «ja, ofte» og 69 prosent «ja, av og til». Blant institusjonslederne er bildet noe mer spredt. Representanter fra private ideelle og private kommersielle barnevernsinstitusjoner som har besvart spørreundersøkelsen rapporterer høy bruk, med henholdsvis 39 og 32 prosent som svarer «ja, ofte». Avdelingsledere ved statlige barnevernsinstitusjoner skiller seg ut ved å rapportere lavere bruksfrekvens, der 29 prosent svarer «ja, sjelden» og 13 prosent svarer nei, sammenlignet med 6 prosent nei blant private ideelle og 5 prosent blant private kommersielle, se Figur 4.5.

Figur 4.5 **Hvorvidt respondentene oppgir at barnevernstjenesten/barnevernsinstitusjonen har brukt eksterne kompetansemiljøer eller støttetilbud de siste to årene, i prosent**

Kilde: Spørreundersøkelser til kommunale barnevernsledere og ledere i barnevernsinstitusjoner.

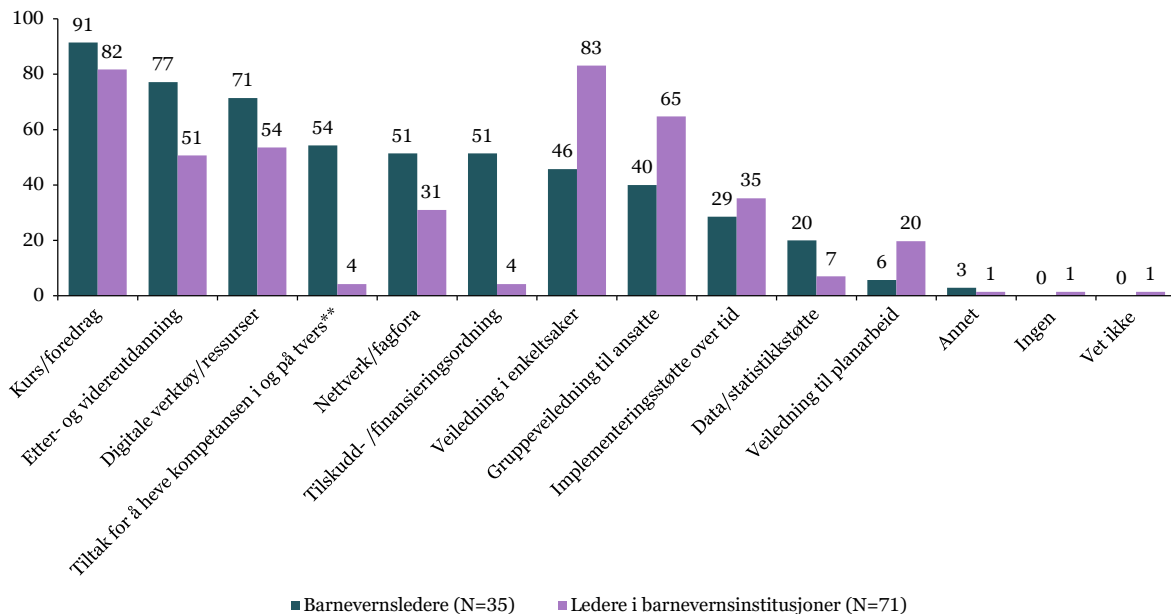
Kurs og foredrag er den mest brukte tilbudstypen blant barnevernsledere – veiledning i enkeltsaker er mest brukt blant institusjonsledere

I spørreundersøkelsen ble respondentene som oppga å ha brukt eksterne kompetansemiljøer, bedt om å angi hvilke typer tilbud de har benyttet. Kurs og foredrag er den klart mest utbredte tilbudstypen blant barnevernslederne, benyttet av 91 prosent, se Figur 4.6. Utover dette trekker barnevernslederne særlig frem etter- og videreutdanning (77 prosent), digitale verktøy og ressurser (71 prosent) og tiltak som har til hensikt å heve kompetansen i og på tvers av tjenester i kommunen (54 prosent). Nettverk og fagfora og tilskudds- og finansieringsordninger oppgis benyttet begge av 51 prosent.

Blant representantene fra institusjonene er bildet annerledes. Her er veiledning i enkeltsaker den mest utbredte tilbudstypen med 83 prosent, tett fulgt av kurs og foredrag (82 prosent) og gruppeveiledning til ansatte (65 prosent). Tilskudds- og finansieringsordninger og tiltak som har til hensikt å heve kompetansen i og på tvers av tjenester i kommunen, som benyttes av henholdsvis 51 og 54 prosent av barnevernslederne, er nesten fraværende blant representantene fra institusjonene med kun 4 prosent

på begge. Det siste er naturlig ettersom tverrkommunale kompetansetiltak i større grad hører hjemme i en kommunal kontekst enn i institusjonsdriften. Tilskudds- og finansieringsordninger skiller seg også fra de øvrige tilbudstypene ved at de først og fremst er et virkemiddel tjenestene kan benytte for å finansiere kompetanseheving, og ikke et kompetansetilbud i seg selv – noe som kan forklare at svært få institusjonsledere har krysset av for dette alternativet.

Figur 4.6 **Typen tilbud brukt de siste to årene, fordelt på barnevernsledere og institusjonsledere, i prosent***

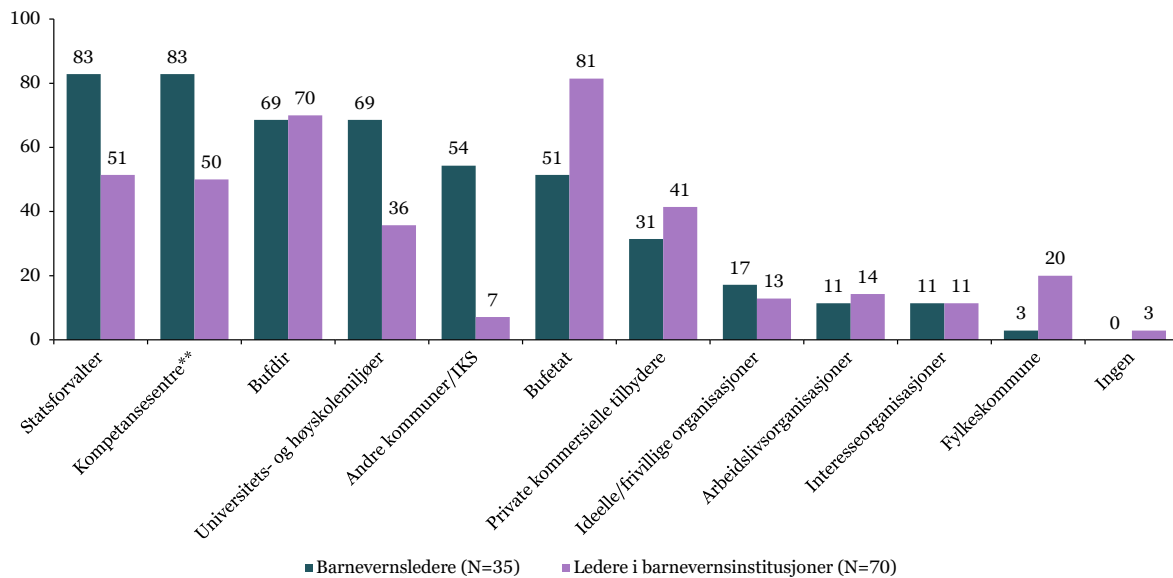
*Det var mulig å huke av på flere alternativer. **Hele svaralternativet: Tiltak som har til hensikt å heve kompetansen i og på tvers av tjenester i kommunen. Kilde: Spørreundersøkelser til kommunale barnevernsledere og ledere i barnevernsinstitusjoner.

Statsforvalter og kompetansesentre er sentrale for barnevernslederne – Bufetat dominerer for institusjonene

I spørreundersøkelsen ble respondentene bedt om å oppgi hvilke typer aktører de har benyttet til kompetanseutvikling de siste to årene. Blant barnevernslederne er statsforvalter og nasjonale og regionale kompetansesentre de mest brukte aktørene, begge oppgitt benyttet av 83 prosent, se Figur 4.7. Bufdir oppgis benyttet av 69 prosent, og universitets- og høyskolemiljøer av like mange. Andre kommuner / interkommunalt samarbeid (IKS) oppgis av 54 prosent.

Blant institusjonslederne dominerer Bufetat (81 prosent) og Bufdir (70 prosent) som de mest brukte aktørene. Nasjonale og regionale kompetansesentre er benyttet av 50 prosent totalt, men her er det forskjeller mellom institusjonstypene. Representanter fra private ideelle og private kommersielle barnevernsinstitusjoner som har besvart spørreundersøkelsen oppgir bruk av kompetansesentre i noe større grad (henholdsvis 67 prosent og 64 prosent) enn representanter fra statlige barnevernsinstitusjoner (30 prosent).

Figur 4.7 Type aktører barnevernstjenesten/barnevernsinstitusjonen har brukt til kompetanseutvikling de siste to årene, fordelt på barnevernsledere og barnevernsinstitusjoner, i prosent*

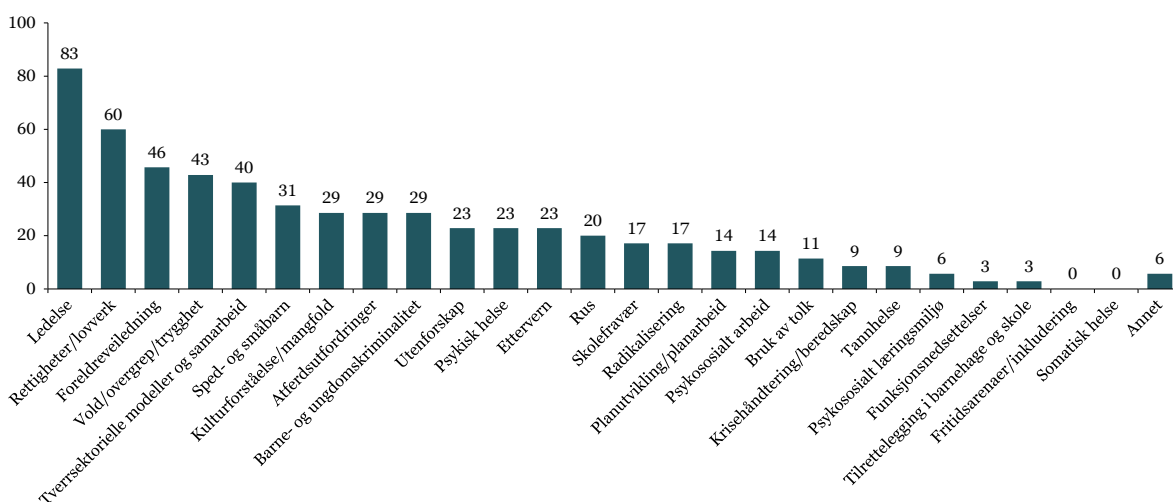

*Det var mulig å huke av på flere alternativer. **Bade nasjonale og regionale. Kilde: Spørreundersøkelser til kommunale barnevernsledere og ledere i barnevernsinstitusjoner.

Fagtemaene ledelse, lovverk og rettigheter dominerer for barnevernslederne – psykisk helse og rus for institusjonene

I spørreundersøkelsen ble respondentene bedt om å angi innenfor hvilke fagtemaer de eksterne kompetansetilbudene de har benyttet er rettet mot. Blant barnevernslederne topper ledelse (83 prosent), rettigheter og lovverk (60 prosent) og foreldreveiledning (46 prosent) listen. Tverrsektorielle samhandlingsmodeller oppgis av 40 prosent, og vold, overgrep og trygghet av 43 prosent, se Figur 4.8.

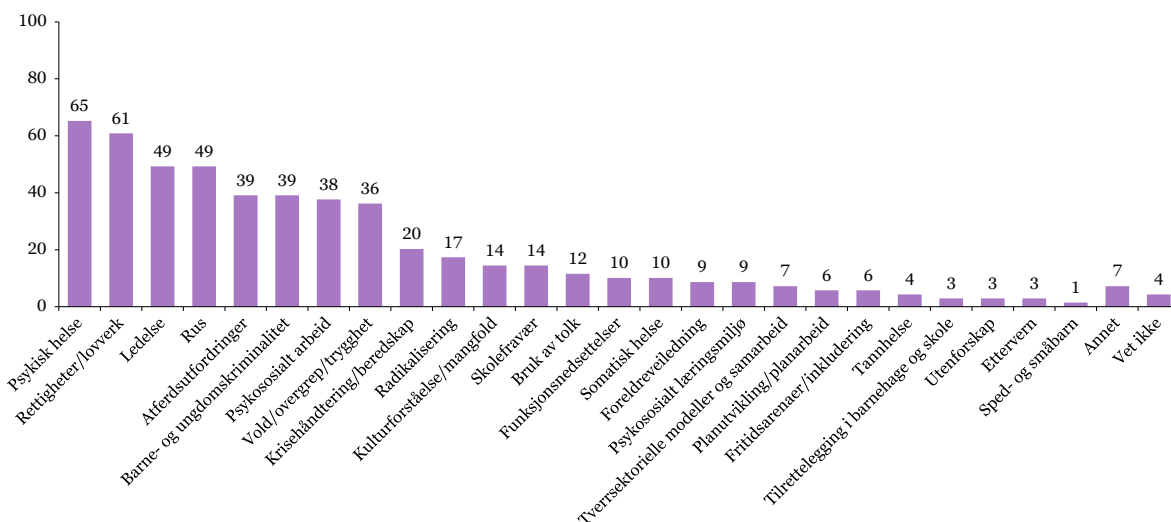
Figur 4.8 Fagtemaer for eksterne kompetansetilbudene benyttet av barnevernet, i prosent*

*Representantene kunne velge flere alternativer. Kilde: Spørreundersøkelse til kommunale barnevernsledere. N=35.

Blant institusjonslederne er psykisk helse (65 prosent), rettigheter og lovverk (61 prosent), ledelse (49 prosent) og rus (49 prosent) de mest brukte fagtemaene. Atferdsutfordringer oppgis av 39 prosent og barne- og ungdomskriminalitet av 39 prosent, se Figur 4.9 .

Figur 4.9 Fagtemaer for eksterne kompetansetilbud benyttet av barnevernsinstitusjoner, i prosent*

*Representantene kunne velge flere alternativer. Kilde: Spørreundersøkelse til ledere i barnevernsinstitusjoner. N=69.

Rettigheter og lovverk og ledelse er de fagtemaene som scorer relativt høyt i begge grupper, noe som gjenspeiler at juridisk kompetanse og ledelse er sentralt uavhengig av hvilken del av barnevernet man arbeider i. For øvrig er forskjellene mellom de to gruppene store og reflekterer trolig tydelige ulikheter i mandat og oppgaver. Fagtemaer som foreldreveiledning, tverrsektorielle samhandlingsmodeller og sped- og småbarn, som er sentrale for kommunalt barnevern, er nesten fraværende blant representantene fra institusjonene. Tilsvarende er psykisk helse og rus, som topper listen for institusjonene, vesentlig mindre brukt blant barnevernslederne med henholdsvis 24 og 21 prosent.

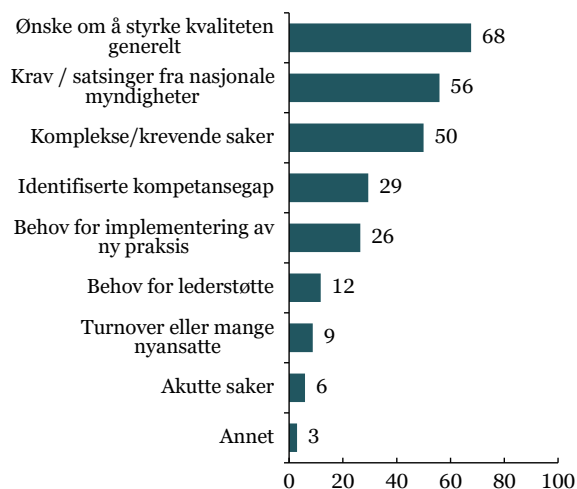
Ønske om å styrke kvaliteten og krevende saker er de viktigste driverne for bruk av kompetansetilbud

I spørreundersøkelsen ble respondentene bedt om å velge inntil tre årsaker til at barnevernstjenesten eller barnevernsinstitusjonen har tatt i bruk eksterne kompetansetilbud. Ønske om å styrke kvaliteten generelt er den mest oppgitte årsaken blant barnevernslederne (68 prosent), fulgt av krav og satsinger fra nasjonale myndigheter (56 prosent) og komplekse og krevende saker (50 prosent). Identifisert kompetansegap oppgis av 29 prosent og behov for implementering av ny praksis av 26 prosent, se Figur 4.10.

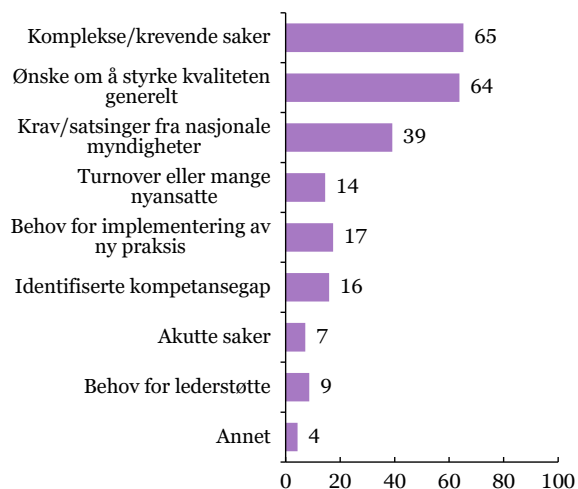
Blant representantene fra institusjonene er komplekse og krevende saker den viktigste driveren, valgt av 65 prosent. Ønske om å styrke kvaliteten generelt oppgis av 64 prosent. Krav og satsinger fra nasjonale myndigheter oppgis av 39 prosent av institusjonslederne, noe som er vesentlig lavere enn blant barnevernslederne. Dette kan gjenspeile at nasjonale kompetansesatsinger i større grad er kommunisert til og rettet mot kommunalt barnevern enn mot institusjonssektoren.

Figur 4.10 De viktigste årsakene til at barnevernstjenesten/barnevernsinstitusjonen har benyttet eksterne kompetansetilbud, i prosent*

A) Barnevernsleder (N=34)

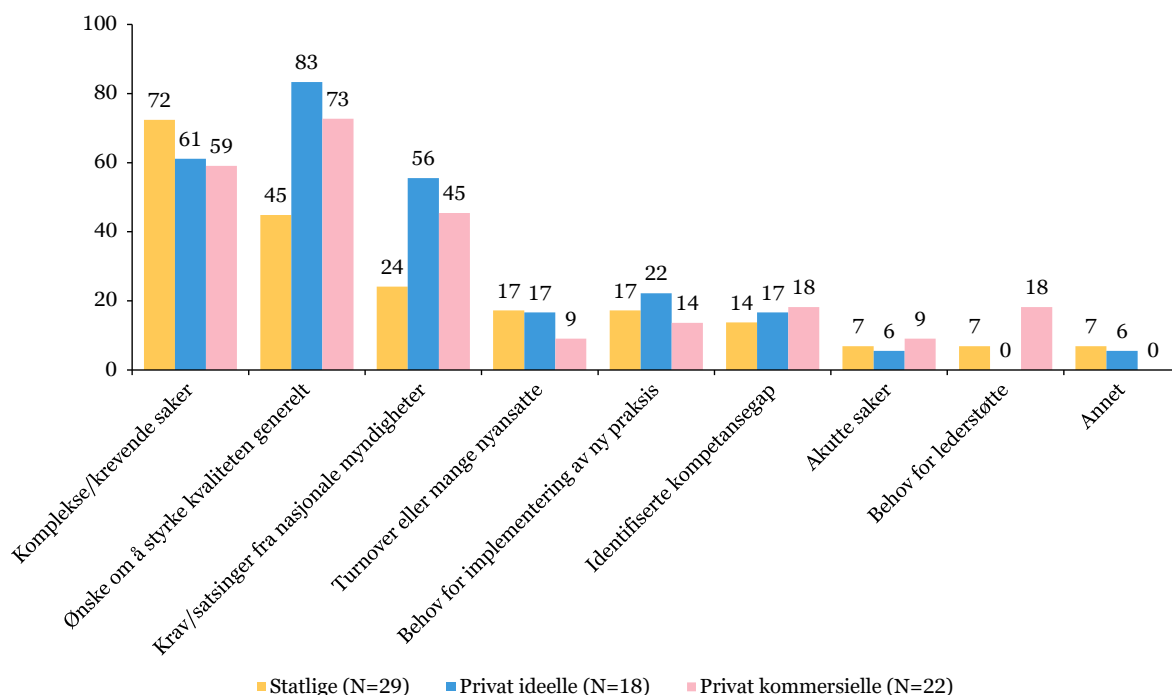
B) Ledere i barnevernsinstitusjon (N=69)

*Representantene kunne velge inntil tre alternativer. Kilde: Spørreundersøkelser til kommunale barnevernsledere og ledere i barnevernsinstitusjoner.

Dersom vi bryter svarene fra representantene fra institusjonene ned på institusjonstype, ser vi noen interessante forskjeller, se Figur 4.11. Den største forskjellen mellom institusjonstypene finner vi på alternativet *ønske om å styrke kvaliteten generelt*, der 83 prosent av representantene fra private ideelle og 73 prosent fra private kommersielle oppgir dette som en driver, mot 45 prosent blant avdelingsledere ved statlige institusjoner. For de statlige er komplekse og krevende saker den klart viktigste driveren med 72 prosent. Krav og satsinger fra nasjonale myndigheter følger et lignende mønster som kvalitetsdriveren, med høyere andeler blant private ideelle (56 prosent) og private kommersielle (45 prosent) enn blant statlige (24 prosent).

Figur 4.11 De viktigste årsakene til at barnevernsinstitusjonen har benyttet eksterne kompetansetilbud, fordelt på institusjonstype, i prosent*

Kilde: Spørreundersøkelse til ledere i barnevernsinstitusjoner.

4.3.2 Barnevernsledere

Intervjuene med barnevernslederne viser et sammensatt bilde av kjennskap til og bruk av kompetansemiljøer. Noen tjenester virker å bruke et bredt spekter av miljøer aktivt og systematisk, mens andre har mer begrenset kjennskap til hva som finnes av ekstern støtte.

Noen av kompetansemiljøene som nevnes hyppigst på tvers av intervjuene er RVTS, RBUP/RKBU, Bufetat, Bufdir, statsforvalter og familievernkontoret. I tillegg nevnes mer spesialiserte miljøer i tilknytning til konkrete sakstyper, som barnehus og konsultasjonsteam i voldssaker og overgrepssaker, Bufdirs kompetanseteam for negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, integreringstjenesten i saker med flyktningfamilier, SLT og politiets forebyggende enhet i saker knyttet til kriminalitet og radikalisering, samt BUP og psykisk helsevern i ungdomssaker med rus og psykisk helse. Én nevner at BUP ga viktige innspill til hvilken kompetanse det var behov for på sped- og småbarnsfeltet. Noen beskriver i tillegg bruk av universitets- og høyskolemiljøer, konfliktråd og ATV, og drøfting med fastlege. Fylkeskommunen nevnes ikke av noen av barnevernslederne i intervjuene, og fremstår dermed som et mer perifert eller ukjent kompetansemiljø i denne sammenhengen.

Eksempler på konkrete tilbud som er benyttet er traumeopplæring blant ansatte gjennom RVTS, bruk av kulturtolk knyttet til saker der det er aktuelt og bruk av Bufetat i tilknytning til familieråd. Én fremhever i den forbindelse at det opplevdes som nyttig at Bufetat fulgte opp i forbindelse med bruk av familieråd med webinarer og jevnlig kontakt som sikret at metodene faktisk ble tatt i bruk.

Et gjennomgangstema er at kjennskapen til kompetansemiljøene varierer mye mellom lederne, og at oversikten i stor grad er personavhengig. Flere beskriver at de kjenner til miljøer gjennom egne nettverk, tilfeldige møter eller erfaringsdeling med andre kommuner, snarere enn gjennom noen samlet og systematisk oversikt. En barnevernsleder forteller for eksempel at de ikke vet hvor de kan finne en samlet oversikt over hva kompetansemiljøene faktisk tilbyr.

Bruken av kompetansemiljøene varierer også i form. Flere barnevernsledere beskriver at de i første rekke bruker digitale ressurser, nettressurser og webinarer, og i noe mer begrenset grad direkte veiledning eller konsultasjon i enkeltsaker. For noen barnevernstjenester beskrives digitale ressurser som særlig verdifulle nettopp fordi de er tilgjengelige uten reising og kan brukes innenfor eksisterende kapasitet. Andre beskriver en bredere og mer aktiv bruk som også inkluderer deltakelse i læringsnettverk, samarbeidsprosjekter med akademiske miljøer og systematisk bruk av veiledning i faglig krevende saker. Én trekker for eksempel fram et samarbeidsprosjekt med VID og andre kommuner om utarbeidelse av håndbok for høykonfliktsaker, en annen deltakelse i grunnmodell for hjelpetiltak og et veiledningsprosjekt.

4.3.3 Institusjonsledere

Institusjonslederne forteller om kjennskap til en rekke kompetansemiljøer der noen benyttes ofte og i høy grad, mens andre kompetansemiljøer er noe man har hørt om eller vurdert å benytte i enkeltsaker. Alle institusjonslederne trekker fram Bufetats spisskompetansemiljøer, og spesielt Spisskompetansemiljøet for trygghet og sikkerhet, som sammen med resten av Bufetats spisskompetansemiljøer ble avviklet 1. januar 2026. Flere av institusjonslederne var kjent med avviklingen og ga uttrykk for at de satte stor pris på kompetansemiljøet og var spent på hvordan kompetansestøtten vil bli ivarettatt fremover.⁴ Også statsforvalter beskrives som et kompetansemiljø institusjonslederne forholder seg til i driften av institusjonen, særlig når det gjelder juridiske problemstillinger. Ellers forteller institusjonslederne at de har størst kjennskap til RVTS og RBUP i de ulike regionen. RKBU og KORUS er kompetansemiljøer som nevnes, men med mindre grad av kjennskap til. Til slutt nevnes NASAK, kriminalomsorgen og mindre selskaper og enkeltpersonsforetak er miljøer noen av institusjonene har kjennskap til.

Noen av kompetansemiljøene oppleves å ha særskilt kunnskap om de problemstillingene institusjonene i perioder står ovenfor, og er kompetansemiljøer som institusjonene i større grad benytter og forholder seg til enn de nevnt ovenfor. Bufetats avdelinger for faglig støtte og tiltaksstøtte er kompetansemiljøer som benyttes i høy grad av alle institusjonene uavhengig av eierform: «Vi jobber mye opp mot Bufetat, der er det veldig masse kompetanse. Jeg må bare skryte av Bufetat, de har noen rådgivere som er helt rå, ekstremt gode». De fleste institusjonene benytter seg også ofte av kompetansemiljøer innenfor psykisk helsevern for barn og unge (PHBU) slik som BUP, ambulante team, samt akutt- og døgnpost til veiledning i enkeltsaker, og flere har egne samarbeidsavtaler med PHBU. I enkeltsaker har det også vært opprettet samarbeid med nevropsykiatriske enheter innenfor helseforetakene. Også Stillasbyggerne ved Ahus er et kompetansemiljø enkelte institusjoner forholder seg til.

En av institusjonene forteller om samarbeid med habiliteringstjenesten om barn innenfor autismespekteret og psykisk utviklingshemming. Også avdelinger for barn med hørselshemminger benyttes som kompetansemiljøer i enkeltsaker.

Institusjoner som opplever utfordringer knyttet til etablert rusmisbruk hos plasserte ungdommer benytter seg i flere tilfeller av ulike avdelinger for rusmedisin innenfor helseforetakene. I tillegg har noen av institusjonene innhentet kompetanse fra KORUS, og benytter seg av RusKompass som kurs og opplæringsprogram fra Bufdir. De fleste institusjonslederne beskriver politiet som en ressurs og som et kompetansemiljø, og da særlig forebyggende enhet når det gjelder ungdom som fremsetter trusler og utøver vold. Flere av institusjonene har etablert en fast samarbeidsstruktur med politiet der politiet

⁴ Etter avviklingen har Bufdir ansvar for den videre fagutviklingen og oppdatering av materiell, mens Bufetat tilbyr grunnopplæringen.

deltar i møter og informerer om hva som foregår i ungdomsmiljøene. I tillegg forteller en av institusjonene at brannvesenet benyttes som kompetansemiljø fordi institusjonen har opplevd brann.

Noen institusjoner har engasjert RVTS i egen region til foredrag og forelesninger på fagdager og til prosessveiledning i saker der ungdom har sterke smerteuttrykk, og også om ekstremisme. Ellers forteller institusjonslederne at de etablerer kontakt med ulikt helsepersonell i enkeltsaker, for eksempel ernæringsfysiolog når det gjelder undervekt og spiseforstyrrelser.

Noen av institusjonene benytter seg av ulike kompetansemiljøer knyttet til skadelig seksuell atferd, blant annet nevnes RVTS og Ressursenhet V27 ved Betanien sykehus. En av institusjonene forteller at de har fått veiledning fra senter mot incest i en enkeltsak.

Institusjonene engasjerer også private selskaper eller enkeltpersonforetak som foredragsholdere og eventuelt veiledere. Her nevnes blant annet psykologspesialistene Mari Bræin, Zemir Popovac og Vidar Husby. Institusjonene henter i tillegg inn kompetanse fra ulike websider og webinarer, og Fafo sine forskningsseminarer nevnes spesielt av en institusjon.

Fylkeskommunen fremstår som et noe perifert kompetansemiljø i intervjuene. Institusjonene har kontakt med fylkeskommunen i forbindelse med skolegang og skoleopplegg for ungdommene. En av institusjonene forteller at fylkeskommunen har opprettet to 100 prosent - stillinger (fordelt på 100 prosent, 50 prosent og 50 prosent) ved den lokale ungdomsskolen som er samarbeidsskole for barnevernsinstitusjonene som ligger i kommunen. En annen institusjon er kjent med fylkeskommunen gjennom egen skoleavdeling for barna som er plassert ved institusjonen.

Til slutt er det et par av institusjonene som driver musikk- og/eller dyreterapi og innhenter kompetanse utenfra, både i form av foredrag og direkte arbeid med ungdommene. En av institusjonene har også benyttet seg av Rosa kompetanse på fagdager.

4.4 Vurdering av eksisterende tilbud

4.4.1 Spørreundersøkelse

Tilbudene oppleves som relevante, men samordning og implementeringsstøtte vurderes svakest

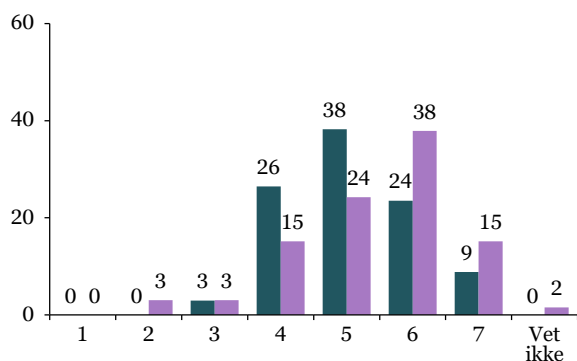
I spørreundersøkelsen ble respondentene som oppga å ha brukt eksterne kompetansemiljøer, bedt om å vurdere i hvilken grad ulike påstander beskriver tilbudene de har benyttet, på en skala fra 1 («ikke i det hele tatt») til 7 («i svært stor grad»).

Relevans scorer høyest i begge grupper, men institusjonslederne vurderer tilbudene gjennomgående noe mer positivt enn barnevernslederne. Blant institusjonslederne oppgir 77 prosent at tilbudene er relevante for å dekke behov på 5 eller høyere, mot 71 prosent blant barnevernslederne. Tilsvarende mønster gjelder for påstanden om tilbudene bidrar til varig kompetansebygging, der 59 prosent av institusjonslederne scorer 5 eller høyere mot 48 prosent blant barnevernslederne, se Figur 4.12.

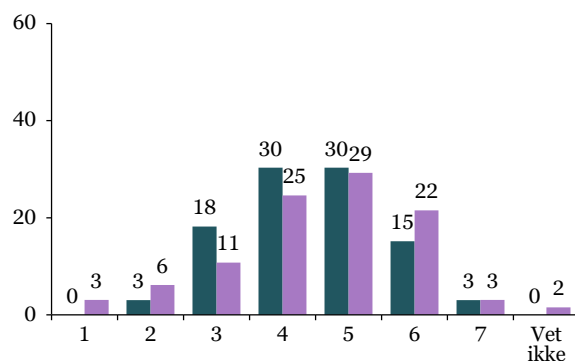
Figur 4.12 Respondentenes vurdering av de eksterne kompetansetilbudene barnevernstjenesten/barnevernsinstitusjonen har benyttet, i prosent

■ Barnevernsledere (N=33 - 34) ■ Ledere i barnevernsinstitusjoner (N=64 - 66)

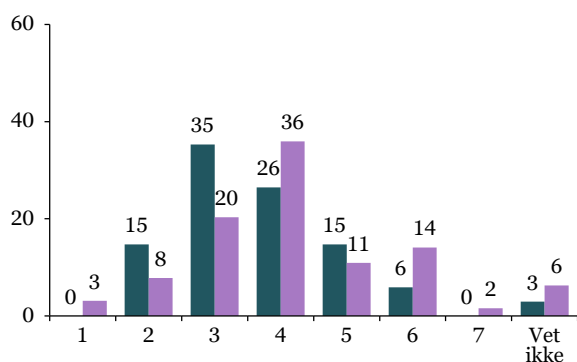
A) Tilbudene er relevante for å dekke behov

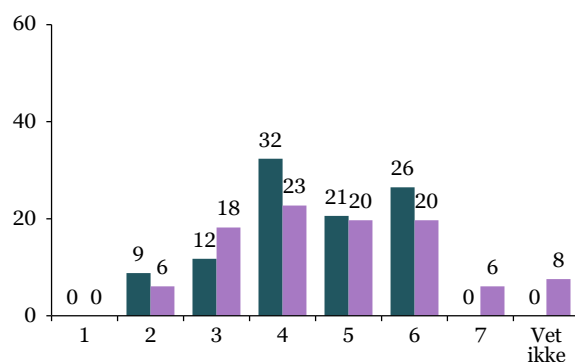
B) Tilbudene er enkle å finne fram i

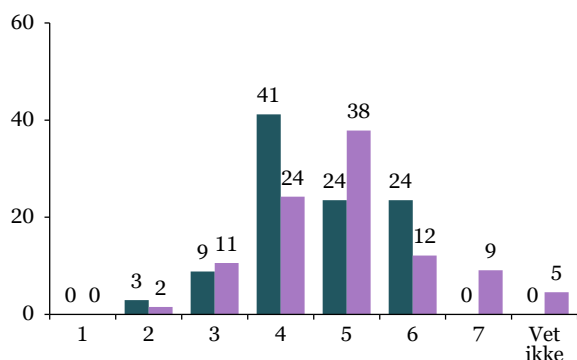
C) Tilbudene er godt samordnet med hverandre

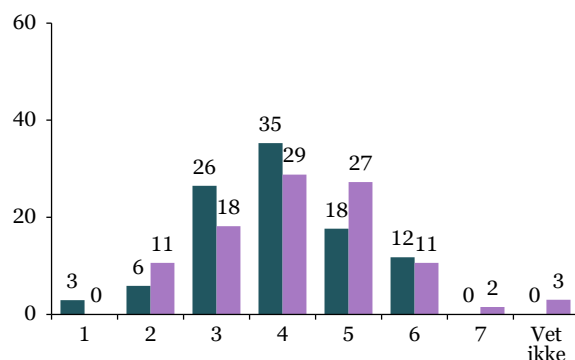
D) Tilbudene er tilpasset tjenestens/institusjonens størrelse, organisering og kapasitet

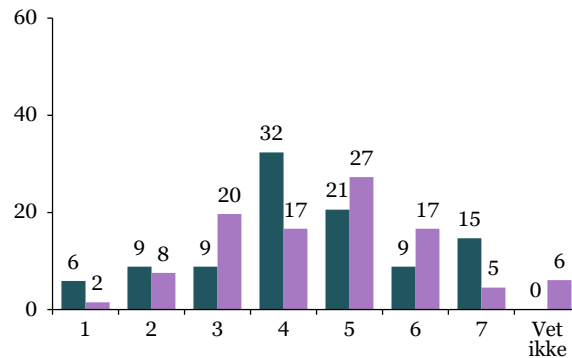
E) Tilbudene bidrar til varig kompetansebygging

F) Tilbudene inkluderer tilstrekkelig støtte til implementering og oppfølging i praksis

G) Tilbudene er geografisk tilgjengelige

Kilde: Spørreundersøkelser til kommunale barnevernsledere og ledere i barnevernsinstitusjoner. N = 98-100.

Samordning og implementeringsstøtte scorer klart svakest i begge grupper. På påstanden om at tilbudene er godt samordnet med hverandre plasserer henholdsvis 50 og 31 prosent av barnevernslederne og institusjonslederne seg på 1–3, og kun 21 og 27 prosent scorer 5 eller høyere. Implementeringsstøtte og oppfølging i praksis vurderes tilsvarende lavt: blant barnevernslederne scorer 35 prosent 1–3 og 30 prosent scorer 5 eller høyere, mens tallene for institusjonslederne er henholdsvis 29 og 40 prosent. For begge grupper og begge dimensjoner er score 4 det største enkeltsvaret, noe som tyder på at mange opplever tilbudene som verken gode eller dårlige på disse punktene. Geografisk tilgjengelighet vurderes noe ulikt mellom gruppene. Blant barnevernslederne scorer 45 prosent 5 eller høyere, mens andelen blant institusjonslederne er 49 prosent.

Praksisnærhet, varighet og felles opplæring kjennetegner tilbud som beskrives som nyttige

I spørreundersøkelsen ble respondentene bedt om å beskrive et eksempel på et eksternt kompetanse-tilbud som har vært særlig nyttig, og hva som gjorde det nyttig. Svarene tegner et konsistent bilde på tvers av alle grupper av hva som kjennetegner tilbud som oppleves som verdifulle: de er praksisnære, strekker seg over tid med oppfølging underveis, og gis gjerne til hele personalgruppen samlet slik at alle får et felles faglig grunnlag. Flere beskriver eksplisitt verdien av at tilbyder ikke bare leverer opplæring, men også stiller krav til og følger opp implementeringen i etterkant.

Blant barnevernslederne er læringsnettverk det tilbudet som oftest trekkes frem som særlig nyttig, enten i regi av statsforvalter, i samarbeid med nabokommuner eller gjennom interkommunale samarbeid. Det som fremheves er kombinasjonen av faglig påfyll, gjensidig erfaringsdeling og at nettverket gir mindre tjenester tilgang til kompetanse de ikke har kapasitet til å utvikle alene. NUBUs programmer for kunnskapsbaserte barnevernstiltak trekkes også frem, og beskrives som nyttige nettopp fordi de kombinerer solid faglig forankring med implementeringsstøtte og oppfølging over tid. Flerårige samarbeidsprosjekter med RBUP om arbeid med sped- og småbarn nevnes som eksempel på tilbudsform der kombinasjonen av opplæring, veiledning og lederforankring over tid ga varig kompetansebygging i tjenesten.

Blant institusjonslederne er opplæring i trygghet og sikkerhet fra Bufetats spisskompetansemiljø, som ble avvirket ved inngangen til 2026, den klart mest omtalte positive erfaringen, og nevnes av respondenter fra alle tre institusjonstyper. Det som fremheves er den tette oppfølgingen fra spisskompetansemiljøet, de tydelige faglige prinsippene og den praktiske treningen, kombinert med løpende implementeringsstøtte over tid. Flere respondenter beskriver avviklingen av dette miljøet som et tap, og gir uttrykk for usikkerhet om hva som nå erstatter tilbudet. Ruskompasset trekkes frem av flere institusjonsrespondenter som en lavterskelløsning som fungerer godt nettopp fordi det er digitalt

tilgjengelig og kan gjennomføres på vakt uten å kreve at ansatte er borte fra institusjonen. Traumebevisst omsorg gjennom RVTS nevnes også av flere, og beskrives som nyttig fordi opplæringen gjentas over år og dermed sikrer en felles faglig grunnmur for alle ansatte.

4.4.2 Barnevernsledere

Barnevernslederne trekker blant annet frem relevans, praksisnærhet og implementeringsstøtte over tid som noe som kjennetegner kompetansestøtte som oppleves som nyttig. Samtidig viser funn fra spørreundersøkelsen at nettopp implementeringsstøtte og samordning er de dimensjonene som vurderes svakest i eksisterende tilbud, jf. Figur 4.12.

Blant det som videre trekkes frem som særlig verdifullt, er kompetansestøtte som gis til hele tjenesten samlet og som gir et felles faglig språk og en felles forståelse på tvers av saksområder. Flere understreker at kompetanse som bare tilføres enkeltansatte er sårbar, og at effekten av ekstern støtte avhenger av at den forankres i tjenesten som helhet. Læringsnettverk med andre kommuner fremheves av flere som en særlig nyttig arbeidsform, nettopp fordi de kombinerer faglig påfyll, erfaringsdeling og langsiktig samarbeid om konkrete utfordringer. Samarbeid med akademiske miljøer og forskere trekkes også frem av enkelte som nyttig der det har lyktes, og oppleves som en god bro mellom teori og praksis.

Implementeringsstøtte over tid beskrives som avgjørende for at kompetansen faktisk fester seg i praksis. Kompetansemiljøer som følger opp etter første møte og bidrar til faktisk implementering over tid, oppleves som mer verdifulle enn de som leverer et enkelt kurs og trekker seg ut. En leder peker på at manglende implementeringsstøtte er et kjent problem, og at dette er noe tjenesten aktivt har jobbet med å forbedre gjennom deltakelse i læringsnettverk.

4.4.3 Institusjonsledere

Bufdir og Bufetats kompetansetilbud beskrives av institusjonslederne som svært nyttige tilbud, blant annet Bufdirs RusKompass og Bufetats «Trygghet og sikkerhet». Det digitale opplæringssystemet knyttet til Bufdirs RusKompass beskrives som nyttig og av god kvalitet av de fleste institusjonslederne, og kan benyttes for kompetanseheving i hele personalgruppa. Opplæringsprogrammet beskrives å treffe godt blant annet på grunn sin kontinuerlige oppdatering av hvordan rusbruken er i ungdomsmiljøet og rusens funksjoner. RusKompasset er dagsaktuelt hos flere institusjoner fordi institusjonene gjerne har én eller flere plasseringer der rus er en del av utfordringsbildet. Samtlige institusjonsledere løfter Bufetats «Trygghet og sikkerhet» som et relevant og svært viktig kompetansetilbud. Informantene roser Bufetats spisskompetansemiljø for godt samarbeid og høy kompetanse: «Og med å implementere hele Trygghet og sikkerhet, så har vi jo hatt et nært samarbeid med spisskompetansemiljøet i Bufetat, og det har fungert kjempefint. Der har vi virkelig opplevd en god støtte». Når spisskompetansemiljøene i Bufetat nå er avviklet fra 1. januar 2026, er det flere institusjonsledere som uttrykker usikkerhet når det gjelder tilbudets utforming fremover.

Tilbudet fra statsforvalter om veiledning beskrives som svært nyttig fordi det treffer dilemmaer og utfordringer knyttet til juridiske spørsmål og spørsmål om inngripen i beboernes liv som institusjonene ofte står i. Institusjonslederne forteller at de kan kontakte statsforvalter dersom de er usikre, og kan drøfte særlig handlingsrommet mellom omsorg og beskyttelse.

Institusjonslederne beskriver digitale tilbud som svært nyttige fordi man slipper å flytte personalet fra arbeidsplassen. Kompetansetilbud som gir kunnskapsløft og veiledning inn mot enkeltsaker, og som beveger seg på praksisnivå framfor på teoretisk nivå, er tilbud som institusjonene finner mest fruktbare og som gir reell kompetanseheving. Ideelt sett bør kompetansemiljøene ha spisskompetanse på problematikken institusjonene trenger bistand til, og samtidig ha et engasjement for barna.

4.5 Behov og mangler

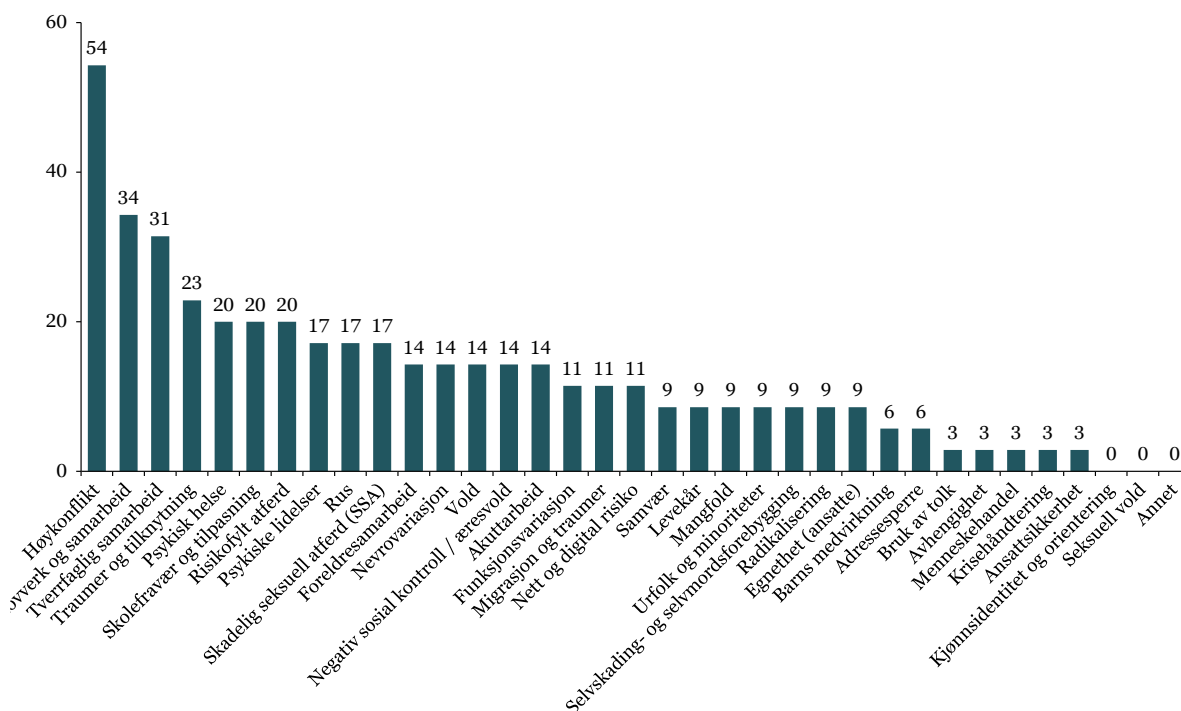
4.5.1 Spørreundersøkelse

Høykonflikt dominerer behovsbildet for barnevernslederne – psykisk helse, rus og lovverk for representantene fra institusjonene

I spørreundersøkelsen ble respondentene bedt om å velge inntil fem områder der barnevernstjenesten eller barnevernsinstitusjonen har størst behov for ekstern faglig støtte. Svarene viser tydelige forskjeller mellom barnevernslederne og institusjonslederne, og reflekterer i stor grad de ulike mandatene og sakstypene de to gruppene arbeider med til daglig.

Blant barnevernslederne skiller høykonflikt seg markant ut som det området flest oppgir størst behov for støtte, valgt av 54 prosent, se Figur 4.13. Dette er i tråd med funnene fra intervjuene med barnevernslederne, der høykonflikt beskrives som en av de sakstypene som hyppigst går igjen som krevende, jf. kapittel 4.2.2. Deretter følger lovverk og samarbeid (34 prosent) og tverrfaglig samarbeid (31 prosent). Traumer og tilknytning oppgis av 23 prosent, mens psykisk helse, skolefravær og tilpasning og risikofylt atferd alle ligger på 20 prosent. Det er et gjennomgående trekk at barnevernslederne oppgir behov på tvers av et bredt spekter av temaer, noe som gjenspeiler at kommunalt barnevern har et helhetlig ansvar som strekker seg over mange ulike sakstyper og målgrupper.

Figur 4.13 Barnevernsledernes vurdering av hvilke områder de opplever størst behov for faglig støtte, i prosent*

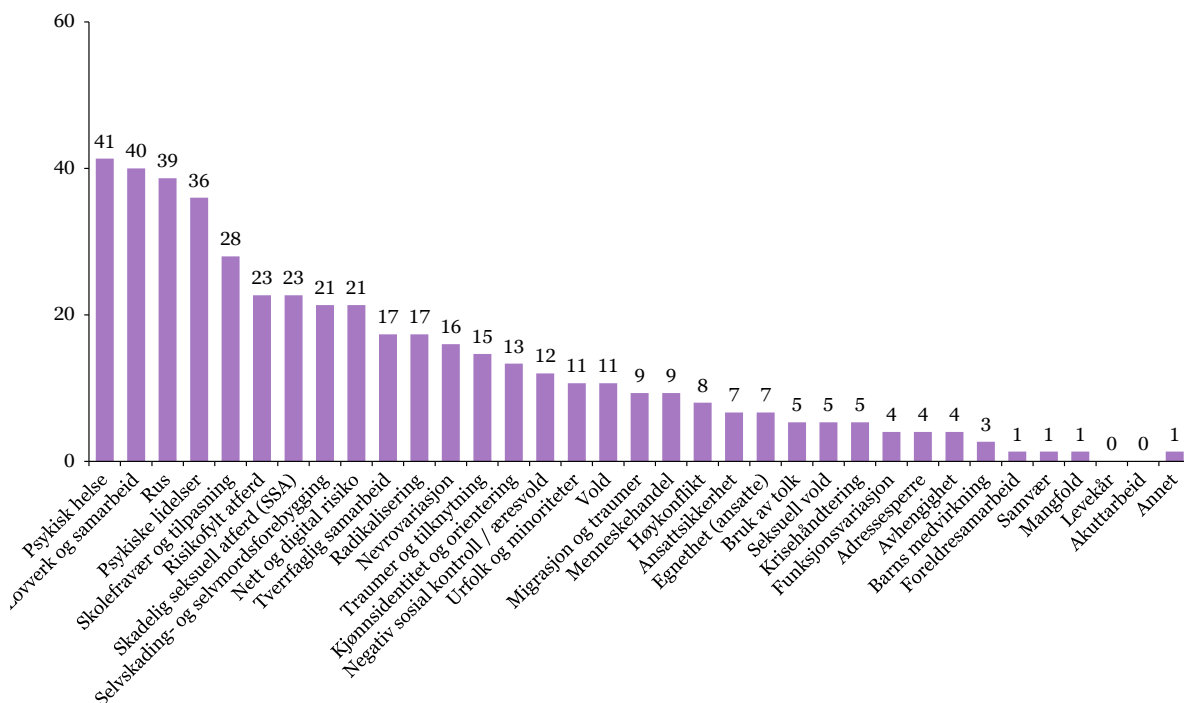

*Respondentene kunne velge inntil fem. Kilde: Spørreundersøkelse til kommunale barnevernsledere. N = 35.

Blant representantene fra institusjonene er psykisk helse, rus og lovverk og samarbeid de temaene som oftest oppgis, men behovet er jevnt spredt over mange fagområder. Psykisk helse toppe listen med 41 prosent, tett fulgt av lovverk og samarbeid (40 prosent) og rus (39 prosent). Psykiske lidelser oppgis av 36 prosent og skolefravær og tilpasning av 28 prosent (se Figur 4.14). Risikofylt atferd og skadelig seksualisert atferd scorer begge 23 prosent, mens selvskading og selvmordsforebygging og nett og digital risiko begge oppgis av 21 prosent. Det er verdt å merke seg at høykonflikt, som er det klart

hyppigste behovsområdet blant barnevernslederne, kun oppgis av 8 prosent av representantene fra institusjonene. Dette gjenspeiler trolig den grunnleggende forskjellen i mandat mellom barnevernstjenestene og institusjonene, som gir de to gruppene ulike faglige utfordringer.

Figur 4.14 Institusjonsledernes vurdering av hvilke områder de opplever størst behov for faglig støtte, i prosent*

*Respondentene kunne velge inntil fem. Kilde: Spørreundersøkelse til ledere i barnevernsinstitusjoner. N = 75.

De åpne svarene i spørreundersøkelsene utdyper og nyanserer behovsbildet fra spørsmålet over. Blant barnevernslederne er det særlig fire temaer som går igjen. Det etterspørres bedre metodestøtte i arbeid med sped- og småbarnssaker, der flere peker på at eksisterende tilbud ikke dekker bredden av tjenestenes behov. Implementeringsstøtte etter pålegg fra statsforvalter og Bufdir savnes også, der krav og forventninger oppleves som dårlig kommunisert og uten tilstrekkelig veiledning i hvordan de skal omsettes i praksis. Lederutvikling og støtte til lederrollen over tid, særlig for mellomledere, trekkes videre frem som et udekket behov. I tillegg løfter noen barnevernsledere frem behovet for bedre kompetanse og metodestøtte i arbeid med høykonfliktsaker, som oppleves som et voksende og ressurskrevende saksområde der eksisterende tilbud ikke strekker til.

Blant representantene fra institusjonene er psykisk helse, rus og komplekse atferdsutfordringer de temaene som oftest nevnes som områder der det savnes støtte. Et gjennomgående poeng på tvers av alle institusjonstyper er savnet etter fast og kontinuerlig veiledning til personalgruppen. Flere respondenter beskriver at tilbudet er blitt redusert eller helt fraværende, og peker på avvikling av psykologressurser og spisskompetansemiljøer som årsaker til dette. Flere peker også på at ungdom med sammensatte utfordringer faller mellom barnevern og psykisk helsevern uten at noen tar et helhetlig ansvar, og ettervern og overgangen til selvstendighet nevnes som et område der det mangler koordinerte tilbud på tvers av tjenester.

Representanter fra private institusjoner løfter i tillegg frem to temaer som ikke er like fremtredende blant avdelingslederne ved statlige institusjoner. Det ene er opplevelsen av å ikke motta den samme faglige oppfølgingen og implementeringsstøtten rundt Bufdirs nye rammeverk som statlige

institusjoner får, og flere etterspør likebehandling uavhengig av eierskap. Det andre er behovet for tydeligere juridisk avklaring knyttet til tvangsbruk, der flere opplever at Bufetat og statsforvalter ikke er samkjørte i sine tolkninger, og at ansvaret for opplæring og implementering i for stor grad overlates til den enkelte institusjon.

4.5.2 Barnevernsledere

Intervjuene med barnevernsledere viser at områdene hvor informanter fra barnevernstjenesten direkte eller indirekte påpeker at det er behov for mer støtte i stor grad speiler de sakstypene som er trukket fram som mest krevende, jf. kapittel 4.2.2, og gapet mellom hva som oppleves som verdifullt og hva tilbudene faktisk leverer som beskrevet i kapittel 4.4.2. Samtidig er ett av de tydeligste generelle behovene som løftes, behovet for konkret faglig veiledning inn i enkeltsaker. Flere barnevernsledere beskriver at kompetansemiljøenes tilbud i for stor grad befinner seg på et generelt nivå, og at det i liten grad finnes mulighet for kvalifisert sparring i de mest krevende sakene. En leder beskriver at kompetansemiljøene «ikke har mulighet til å veilede oss konkret i konkrete saker, det blir på overordnet nivå, utdanninger man kan ta, sertifisering eller sånne ting». Dette oppleves som særlig problematisk i sakstyper som høykonflikt, voldssaker og ungdomssaker med rus og psykisk helse. Det etterlyses mer spisset tilbud som er tilpasset tjenestens konkrete behov og kapasitet, både i enkeltsaker og generelt. Her beskrives private aktører av noen som mer fleksible enn offentlige, som i større grad skreddersyr innhold og format.

Innen ungdomskriminalitet og rekruttering til kriminelle miljøer etterspørres blant annet bedre fenomenforståelse og tydeligere avklaring av barnevernets rolle, herunder kriminalitet som organiseres via sosiale medier. Dette beskrives som et felt der tilbudet er begrenset og der barnevernets handlingsrom er dårlig utforsket. Innen høykonfliktsaker etterspørres blant annet mer konkrete metoder og verktøy for arbeid i fastlåste konfliktsituasjoner.

Geografisk tilgjengelighet fremstår også som en særlig fremtredende mangel. Reisekostnader og avstand gjør det krevende å benytte tilbud som forutsetter fysisk oppmøte, og det etterspørres flere regionale og digitale løsninger. En leder peker eksplisitt på behovet for flere videreutdanningstilbud i egen region slik at ansatte lettere kan delta uten store reisebelastninger.

Flere ledere beskriver også et fragmentert og uoversiktlig tilbudslandskap der oversikten i praksis er personavhengig og mye av ansvaret for å finne frem ligger hos den enkelte. Det etterspørres en samlet tematisk oversikt over hvem som tilbyr hva, og en tydeligere nasjonal samordning av tilbudene.

4.5.3 Institusjonsledere

Institusjonslederne uttrykker spesifikt kompetansebehov knyttet til barn og ungdoms bruk av digitale plattformer og sosial medier. Det er behov for kompetanse knyttet til hvordan voksne skal kople seg på den sosiale verdenen barna og ungdommene beveger seg i på nett, i spenningsfeltet mellom omsorgsansvar og barnets rett til privatliv. Samtidig poengteres det at man ikke skal frarøve ungdommene muligheten til å være digitale, men at institusjonsansatte har behov for kontinuerlig kompetanseheving slik at en sikrer at en «møter morgendagens ungdommer med en type litt mer kunnskap om det enn du hadde for fem år siden».

Noen av institusjonslederne løfter behov for kompetansetilbud når det gjelder radikaliseringsproblematikk og barne- og ungdomskriminalitet. Samtidig kan det se ut til at institusjonene i større grad utfordres av saker om trusler, vold og kriminalitet enn radikalisering. Dette gjelder både direkte inn i enkeltsaker, men også på et mer overordnet og generelt nivå. Grove verbale trusler og vold mot institusjonsansatte oppleves krevende å stå i over tid, og flere ønsker tettere samarbeid med politiets forebyggende enhet for kompetansestøtte i slike saker.

Institusjonsledere med ansvar for institusjonsplasserte barn i alderen 6–12 år beskriver kompetansebehov knyttet til store omsorgstraumer og skader påført under foreldrenes omsorg, som er flyttet mange ganger og som «på en måte utagerer og snakker som en tenåring, men med følelsesregulering som en baby». En av institusjonslederne uttrykker ønske om et nasjonalt spisskompetansemiljø på små barn i institusjon. For eksempel er Bufetats Trygghet og sikkerhet rettet inn mot ungdom, og må «oversettes» av institusjonsansatte i barneavdelingene.

En institusjonsleder påpeker kompetansebehov knyttet til språkutfordringer og ulike religioner. Institusjonene får plasseringer der både barnet og foreldrene har dårlig norskforståelse, og det oppleves tidvis utfordrende å få tak i gode tolker. Institusjonsledere ønsker i tillegg kompetanseheving og -støtte i alvorlige saker som omhandler negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og æresrelatert vold. Institusjonsfeltet har behov for kompetansetilbud for å være trygge på å klare å ivareta sikkerheten til ungdommene.

Flere institusjonsledere påpeker behov for kompetansestøtte og kompetanseheving når det gjelder spiseforstyrrelser. Det oppleves mangel på slikt kompetansetilbud, og institusjonene må selv ut på søk etter kompetansetilbud og veiledning dersom det ikke foreligger samarbeidsavtaler med PHBU. Også tverrfaglig helsekartlegging etterlyses fordi det er svært få barn og ungdom i institusjonene som har fått dette tilbudet hittil.

En av institusjonslederne foreslår opprettelse av en ekstern barnekoordinator som kan samle etatene spesielt i saker der ungdom er frivillig plassert og i saker der institusjonene begynner å forberede overgangen til voksenliv. En annen institusjonsleder etterlyser bedre kartlegging av ungdom med rusproblematikk, og bedre planlegging av tiltak som skal iverksettes etter institusjonsoppholdet. Flere institusjonsledere etterlyser kompetansetilbud knyttet til samarbeid med barn og foreldre i overgang mellom frivillig plassering og omsorgsovertakelse, og mellom institusjonsplassering og tilbakeføring til foreldre. Behov for kompetanseheving når det gjelder familiearbeid løftes i intervjuene. Kompetansetilbud og kompetansemiljøer relatert til ettervern etterlyses fordi tiltak i kommunen ofte ikke er på plass når ungdommen fyller 18 år. Dette kan føre til funksjonsfall hos ungdommene ved utflytting fra institusjonen.

Når det gjelder kompetansebehov knyttet til personlig egnethet hos institusjonsansatte, forteller institusjonslederne at interne rutiner og beredskapsplaner som følges dersom alvorlige hendelser som involverer ansatte og/eller beboere. Institusjonene har i tillegg en egen tiltakspakke fra Bufdir om hvordan man skal trygge ungdommer som plasseres ved institusjonen.

4.6 Barrierer for bruk

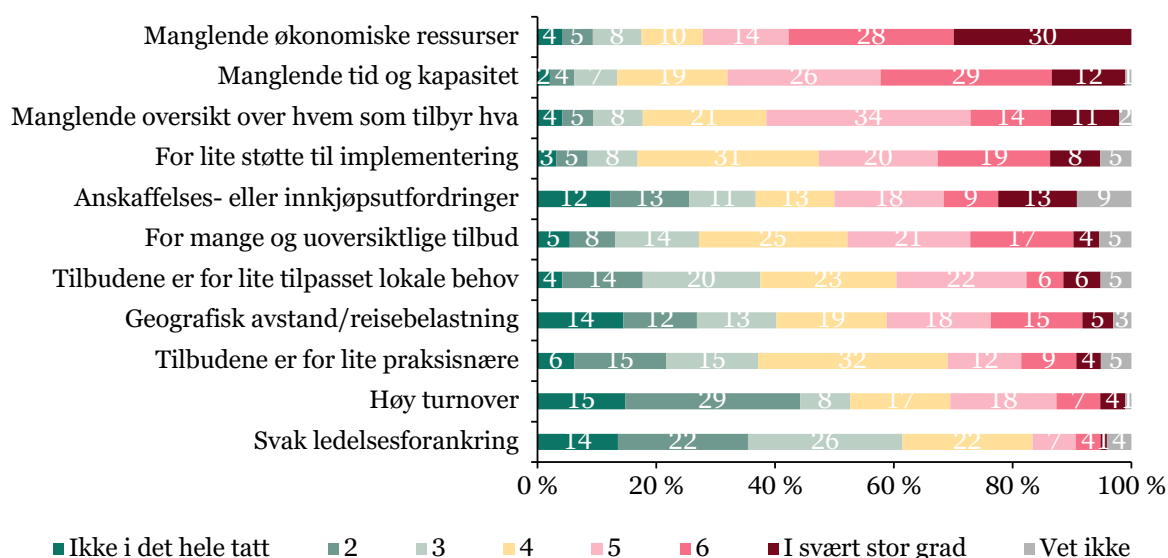
4.6.1 Spørreundersøkelse

Økonomi, tid og kapasitet er de største barrierene – oversikt over tilbudene oppleves også som krevende

I spørreundersøkelsen ble respondentene bedt om å vurdere i hvilken grad ulike forhold er en barriere for bruk av eksterne kompetansetilbud, på en skala fra 1 («ikke i det hele tatt») til 7 («i svært stor grad»).

Manglende økonomiske ressurser og manglende tid og kapasitet er de to barrierene som scorer høyest totalt, med henholdsvis 72 og 67 prosent som plasserer seg på 5 eller høyere, se Figur 4.15. Manglende oversikt over hvem som tilbyr hva oppgis av 59 prosent på 5 eller høyere, og for lite støtte til implementering av 47 prosent. Svak ledelsesforankring og høy turnover scorer lavest av alle barrierene, med henholdsvis 12 og 29 prosent på 5 eller høyere.

Figur 4.15 I hvilken grad følgende er en barriere for bruk av eksterne kompetansetilbud, i prosent

Kilde: Spørreundersøkelser til kommunale barnevernsledere og ledere i barnevernsinstitusjoner. N = 92-98.

Det er noen forskjeller mellom gruppene som er verdt å merke seg. Manglende tid og kapasitet er en klart større barriere blant barnevernslederne enn blant representantene fra institusjonene, der henholdsvis 84 og 60 prosent scorer 5 eller høyere. Manglende oversikt over hvem som tilbyr hva oppleves derimot som en større barriere blant representantene fra institusjonene (65 prosent) enn blant barnevernslederne (50 prosent). Svak ledelsesforankring er i liten grad en barriere blant representantene fra institusjonene (9–10 prosent), men oppgis av 23 prosent av barnevernslederne.

4.6.2 Barnevernsledere

Intervjuene med barnevernslederne bekrefter og utdyper barrierene fra spørreundersøkelsen, men tilføyer også noen dimensjoner. Tid, kapasitet og økonomi beskrives gjennomgående som de mest reelle hindrene, i tråd med funn fra spørreundersøkelsen. Det handler ikke om manglende vilje, men om at kompetanseheving konkurrerer direkte med den daglige driften. I kommuner med stram økonomi beskrives det at kompetanseheving som noe av det første som strykes når budsjettet er under press: «I en krevende kommuneøkonomi. All kompetanseheving som koster penger, strykes. Det er det ikke mulighet for.» Det kan særlig ramme muligheten til å delta på tilbud som forutsetter reising, direkte kostnader eller fravær fra tjenesten over tid.

Manglende ledelseskapasitet til å skape rom for endring løftes som en egen barriere utover selve ressursituasjonen. Selv der ansatte er motiverte, krever kompetanseutvikling at ledelsen aktivt prioriterer og tilrettelegger. En leder beskriver det som et todelt ansvar: «En ting er at saksbehandlere skal ha endringsvilje. Og så er det ledelsesansvar å skape endringskapasitet. Må skape det rommet. (...) At det blir rom for å gjøre strukturelle, gode endringer.» Der dette rommet ikke finnes, forblir kompetansetilbud ubenyttet selv om de er tilgjengelige. Svak ledelsesforankring fremstår imidlertid i mindre grad som en utfordring basert på svar fra spørreundersøkelsen.

Manglende oversikt over hva kompetansemiljøene faktisk tilbyr, beskrives i intervjuene av flere som en reell barriere. Oversikten er i stor grad personavhengig og basert på tilfeldige møter og egne nettverk snarere enn systematisk informasjon. Informasjonsmengden fra ulike aktører beskrives samtidig av en annen leder som så stor at den nesten blir støy, og at det kommer svært mange e-poster, nyhetsbrev og

invitasjoner, men mengden gjør det vanskelig å orientere seg. Dette forsterkes av at ulike statlige aktører tidvis tilbyr overlappende eller parallelle tilbud uten tilstrekkelig samordning, noe som gjør det enda vanskeligere for tjenestene å få oversikt over hva som finnes og hvem de bør henvende seg til.

4.6.3 Institusjonsledere

Barrierer for benyttelse av kompetansetilbud handler i stor grad om tid og ressurser. Det er svært krevende for store institusjoner med mange ansatte i turnus å samle personalressursene til felles kompetanseløft. For mange institusjonsansatte er det utfordrende, og nærmest umulig å sette av tid til å delta på nettseminarer og liknende. Det beskrives også som utfordrende å implementere ny kunnskap fordi hele gruppen skal ha forståelse for oppdraget og føle eierskap til kunnskapen. Samtidig eksisterer det økonomiske barrierer i form av trange budsjetter.

Taushetsplikt løftes også som en barriere for bruk av kompetansemiljøer. Institusjonslederne påpeker at mye uansett kan drøftes anonymt, samtidig som det setter en begrensning for hvor langt man kommer i for eksempel en veiledning om spesifikke temaer eller problematikk.

Psykisk helsevern for barn og unge løftes også som en barriere for kompetanseheving og samarbeid i institusjonenes arbeid med barn og ungdommer. BUP oppleves i enkelte områder som ustabile samarbeidspartnere med strenge kriterier som medfører at barn og ungdom blir stående veldig lenge uten et behandlingstilbud. Bistand utenfor poliklinisk tilbud oppleves som mangelfullt, og samarbeidet ofte svært utfordrende i de sakene der ungdommene blir for utfordrende å hjelpe innenfor institusjonens rammer.

Manglende oversikt over kompetansesentre og kompetansemiljøer påpeker av institusjonslederen som en barriere for benyttelse av kompetansetilbud. Mange er klar over at det eksisterer et bredt og mangfoldig tilbud, men vet ikke hvor de skal begynne å lete.

4.7 Fremmende faktorer og forutsetninger

4.7.1 Spørreundersøkelse

Ressurser, lederprioritering og kompetanseplan er de viktigste forutsetningene for at tilbud faktisk tas i bruk

I spørreundersøkelsen ble respondentene bedt om å velge inntil tre forhold de mener fremmer at barnevernstjenesten eller barnevernsinstitusjonen faktisk tar i bruk og følger opp eksterne kompetansetilbud.

Tydelig lederprioritering og tilstrekkelige ressurser og tid topper listen i begge grupper, men med ulik innbyrdes rekkefølge, se Figur 4.16. Blant barnevernslederne er tydelig lederprioritering det hyppigst oppgitte forholdet med 79 prosent, etterfulgt av tilstrekkelige ressurser og tid (64 prosent) og fastsatt kompetanseplan (52 prosent). Blant representantene fra institusjonene er rekkefølgen snudd: tilstrekkelige ressurser og tid topper listen med 69 prosent, etterfulgt av tydelig lederprioritering (58 prosent) og fastsatt kompetanseplan (52 prosent). Disse tre forholdene skiller seg klart fra de øvrige i begge grupper. Tilbud skreddersydd til tjenestens behov oppgis av 27 prosent av barnevernslederne og 22 prosent av institusjonslederne, mens de øvrige forholdene ligger på 20 prosent eller lavere i begge grupper.

Figur 4.16 Hvilke forhold representantene mener at fremmer at barnevernstjenesten/ barnevernsinstitusjonen faktisk tar i bruk og følger opp eksterne kompetansetilbud, i prosent*

A) Barnevernsleder (N=33)

B) Ledere i barnevernsinstitusjon (N=64)

*Respondentene kunne velge inntil tre. Kilde: Spørreundersøkelser til kommunale barnevernsledere og ledere i barnevernsinstitusjoner. N = 97.

Samlet sett speiler de fremmende faktorene godt barrierene som ble beskrevet i forrige delkapittel. Der manglende tid, kapasitet og økonomi ble trukket frem som de største hindrene, peker respondentene her på de samme forholdene som de viktigste forutsetningene for at tilbud faktisk tas i bruk. Det samme mønsteret gjelder implementeringsstøtte, som vurderes som svak i eksisterende tilbud i kapittel 4.4, savnes i kapittel 4.5 og nevnes som en viktig fremmende faktor her. Dette understreker at implementeringsstøtte er et gjennomgående udekket behov.

4.7.2 Barnevernsledere

Intervjuene med barnevernslederne peker på noen gjennomgående forutsetninger for at kompetansestøtte faktisk tas i bruk og gir varig effekt, og disse speiler i stor grad det spørreundersøkelsen viser om lederprioritering og ressurser som de viktigste fremmende faktorene.

Ledelsesforankring og kapasitet til å skape rom for endring fremheves som en grunnleggende forutsetning. Flere ledere understreker at vilje hos ansatte ikke er tilstrekkelig, men at det er ledelsens ansvar å skape de strukturelle betingelsene som gjør kompetanseheving mulig. Dette innebærer blant annet å treffe bevisste prioriteringer om hvilke satsinger tjenesten skal delta i, og å beskytte utviklingsarbeidet mot presset fra den daglige driften.

Kollektiv kompetanseheving fremfor individuell spesialisering trekkes frem av flere som en arbeidsform som gir særlig god effekt. Når flere eller hele tjenesten deltar samlet, bygges et felles faglig språk og en felles forståelse på tvers av saksområder, noe som gjør at kompetansen i mindre grad er sårbar ved turnover eller sykefravær. Dette beskrives som en bevisst strategi i noen tjenester, der felles-samlinger og kollektive læringsprosesser prioriteres fremfor at enkeltansatte spesialiserer seg alene.

Implementeringsstøtte over tid beskrives av flere som avgjørende for at ny kunnskap faktisk fester seg i praksis. Kompetansemiljøer som følger opp etter første møte og holder metodene levende, oppleves som nevnt som langt mer verdifulle enn de som leverer et enkelt kurs og trekker seg ut. En leder peker på at deltakelse i læringsnettverk har gitt konkrete resultater i form av endrede maler og mer systematisk dokumentasjonspraksis.

Praksisnærhet og relevans er en forutsetning som går igjen på tvers av intervjuene. Kompetansestøtte som treffer et konkret behov tjenesten står i, oppleves som langt mer nyttig enn generelle tilbud. Dette virker å være noe av det som gjør at læringsnettverk og samarbeid med akademiske miljøer oppleves særlig verdifullt av enkelte, da det gir mulighet til å arbeide systematisk med konkrete problemstillinger tjenesten faktisk møter i sakene sine.

Digitale løsninger og lavterskel tilgjengelighet løftes av enkelte fram som en viktig fremmede faktor for å ta i bruk kompetansestøtte. Nettressurser og digitale tilbud gjør kompetanse tilgjengelig uten reising og innenfor eksisterende kapasitet, og beskrives som ekstra verdifulle der de geografiske avstandene er store. En leder beskriver digitale verktøy og Bufdirs nettsider og rundskriv som sentrale støtteverktøy i hverdagen nettopp fordi de er lett tilgjengelige når behovet oppstår.

4.7.3 Institusjonsledere

Vi har spurt institusjonslederne om hva som skal til, og hvilke faktorer som spiller inn for at institusjonene skal ta i bruk kompetansemiljøer og kompetansetilbud. De fleste institusjonslederne forteller at de tar kontakt med aktuelle kompetansemiljøer ved behov, gjerne i enkeltsaker og ved plasseringer der det er behov for spisskompetanse på problematikk eller diagnose. Tilretteleggelse fra ledelse for ansattes kompetanseheving, også oppfordringer om å delta på ulike kurs, seminarer og fagdager fremheves som viktige faktorer for å ta i bruk kompetansetilbud.

En av institusjonslederne løfter frem ukentlige møter med rådgiver på inntak hos Bufetat som et godt eksempel på hvordan institusjonen bruker kompetansemiljø, og hva som fremmer bruken av kompetansen. Også Trygghet og sikkerhet trekkes frem som eksempel på bruk av kompetansemiljø, der flere institusjonsledere forteller om faste ukentlige scenariotreninger og drøftinger av etiske og juridiske problemstillinger for de ansatte i institusjonen.

Når kompetansetilbud tilfører institusjonsansatte teoretisk og praktisk kunnskap om krevende og utfordrende problemstillinger de møter i arbeidet med ungdommene, blir tilbudene i større grad tatt i bruk av institusjonene. En av institusjonslederne trekker frem Vivat selvmordsforebygging som eksempel på et slikt tilbud.

I institusjonene som tar imot plasseringer av barn i aldersgruppen 6–12 år poengteres det at tilbudene må være rettet mot denne målgruppen for at de skal tas i bruk. Inntrykket institusjonslederne sitter med at det er svært få kompetansemiljøer som har kunnskap om barn i aldersgruppen 6–12 år som skal bo i institusjon over kort eller lang tid.

Til slutt påpeker noen av institusjonslederne at for å øke bruken av kompetansetilbud og kompetansemiljøer bør disse meritteres gjennom direktoratene, og at samlet oversikt over kompetansemiljøer også bør finnes der.

Når det gjelder medvirkning, poengterer institusjonslederne i institusjoner som tar imot ungdom at det er umulig å jobbe med ungdommene uten medvirkning. Ungdommen blir en samarbeidspart som jobbes med gjennom relasjon og motivasjon, samtidig som ansatte må balansere barnets rett til medvirkning og barnets beste. Dette kan være utfordrende i saker som omhandler psykiatri og rus. Institusjonslederne fremhever ungdommens handlingsplan som et særlig viktig når det kommer til

ungdommens medvirkning, og også beboermøter som gjennomføres ukentlig i institusjonene. Flere institusjonsledere sier at de involverer ungdommene og innhenter samtykke fra dem ved kontakt med for eksempel spesialisthelsetjenesten eller andre kompetansemiljøer. Når barnevernsinstitusjonene kontakter ulike kompetansemiljøer for kunnskapstilføring til personalgruppa som helhet, involveres ikke beboerne ved institusjonen.

Institusjonene som tar imot barn forteller at gruppen ofte fungerer på et lavere nivå enn alderen tilsier, og at barnets medvirkning ivaretas gjennom det miljøterapeutiske arbeidet, ved å lytte til barnet, ta barnet på alvor, og gjennom skreddersømmen rundt barnet. En av institusjonene forteller at de gjennomfører Barneråd der de samler barna og for eksempel ser film om barns rettigheter, serverer pizza og leker. Møtene forberedes grundig, og barna har også fått møte politikere de kan stille spørsmål til.

4.8 Oppsummering av funn

Analysen av spørreundersøkelsen og intervjuene med barnevernsledere og institusjonsledere peker på sju gjennomgående funn om hvordan barnevernstjenestene og barnevernsinstitusjonene arbeider med kompetanseutvikling, hvilke saker de opplever som mest krevende, og hvordan de bruker og vurderer kompetansemiljøene. Funnene danner grunnlag for drøftingen og anbefalingene i kapittel 5.

Kompetansearbeidet er formalisert, men systematisk behovskartlegging og evaluering er svakt utviklet. De aller fleste oppgir å ha en oppdatert kompetanseplan, og opplæring av nyansatte og veiledning av ansatte framstår som godt ivaretatt på tvers av gruppene. Derimot er systematisk kartlegging av kompetansebehov, rutiner for intern spredning av ekstern kompetanse, og særlig jevnlig evaluering av om tiltakene faktisk gir bedre praksis, klart mindre utbredt.

De mest krevende sakene kjennetegnes av samtidighet og sammensatt problematikk. Saker der rus og psykisk helse opptrer samtidig, peker seg ut som mest krevende i begge grupper. For barnevernslederne framheves i tillegg høykonfliktsaker, voldssaker, sped- og småbarnssaker og ungdomssaker med rus, psykisk helse og kriminalitet, samt saker med store utfordringer knyttet til kulturelle forskjeller og negativ sosial kontroll. For institusjonene er alvorlig rusmisbruk og grov vold eller kriminalitet, ofte i kombinasjon med rus, de tydeligste utfordringene, sammen med æresrelatert vold og sikkerhet, psykiatrisk og nevroutviklingsrelatert problematikk, de yngste barna (6–12 år) og digital risiko. Et gjennomgående trekk er at det sjelden er sakstypen alene, men kombinasjonen av flere belastninger og uklare ansvarsforhold mellom tjenestene, som gjør arbeidet krevende.

Nær sagt alle bruker eksterne kompetansemiljøer, men bruksmønsteret skiller seg mellom de to gruppene. Barnevernslederne bruker i størst grad kurs og foredrag, og henvender seg særlig til statsforvalteren og de nasjonale og regionale kompetansesentrene. Institusjonene bruker i størst grad veiledning i enkeltsaker, og Bufetat og Bufdir dominerer som aktører. Ledelse, lovverk og rettigheter står sentralt for barnevernslederne, mens psykisk helse og rus dominerer for institusjonene.

Kjennskapen til tilbudene er personavhengig og lite systematisk. Både barnevernsledere og institusjonsledere beskriver at oversikten over hvilke kompetansemiljøer som finnes og hva de tilbyr, i stor grad bygger på egne nettverk, tilfeldige møter og erfaringsdeling, snarere enn på en samlet og strukturert oversikt. Vår vurdering er at dette gjør tilgangen til faglig støtte sårbar og ujevn, og at den i for stor grad avhenger av den enkelte leders kjennskap og kontaktflate.

Tilbudene oppleves som relevante, men samordning og implementeringsstøtte vurderes svakest. Relevans og bidrag til varig kompetansebygging vurderes gjennomgående positivt, mens samordning mellom tilbydere og støtte til implementering og oppfølging i praksis kommer klart svakest

ut. Tilbud som beskrives som særlig nyttige, kjennetegnes av at de er praksisnære, strekker seg over tid med oppfølging, og gis til hele personalgruppen samlet slik at den bygger et felles faglig grunnlag. Læringsnettverk trekkes fram av barnevernslederne, mens institusjonene særlig framhever Bufetats opplæring i trygghet og sikkerhet og Bufdirs RusKompass. Flere institusjoner uttrykker usikkerhet om hva som erstatter spisskompetansemiljøene etter avviklingen.

Behovene er omfattende og speiler de krevende sakstypene, men er ulikt fordelt mellom gruppene. For barnevernslederne dominerer høykonflikt behovsbildet, fulgt av lovverk og samarbeid og tverrfaglig samarbeid. For institusjonene står psykisk helse, rus og lovverk øverst. På tvers av gruppene etterspørres særlig konkret faglig veiledning inn i enkeltsaker, implementeringsstøtte over tid, en samlet og tilgjengelig oversikt over tilbudene, og bedre geografisk tilgjengelighet. Private institusjoner løfter i tillegg spørsmålet om likebehandling med statlige institusjoner i tilgang til faglig oppfølging.

De viktigste barrierene og forutsetningene er to sider av samme sak. Manglende økonomi, tid og kapasitet trekkes fram som de største hindrene for å ta i bruk kompetansetilbud, sammen med manglende oversikt over hvem som tilbyr hva. De samme forholdene, tilstrekkelige ressurser, tydelig lederprioritering og en fastsatt kompetanseplan, peker respondentene på som de viktigste forutsetningene for at tilbud faktisk tas i bruk og følges opp. Implementeringsstøtte går igjen som svakt i eksisterende tilbud, etterspurt blant behovene, og framhevet som fremmede faktor, og framstår dermed som et gjennomgående udekket behov. For institusjonene er turnus og bemanning en særlig strukturell barriere, ettersom kompetanseheving forutsetter at ansatte kan tas ut av drift. Taushetsplikt trekkes også fram som en begrensning, særlig for muligheten til konkret og saksrettet veiledning.

5 Oppsummering og anbefalinger

Kartleggingen dokumenterer et tilbudslandskap som er bredt og faglig solid, men som fra barnevernstjenestenes og barnevernsinstitusjonenes ståsted oppleves som krevende å orientere seg i, ujevnt samordnet og bare delvis tilpasset de mest krevende sakene. Utfordringen er i mindre grad at tilbud mangler, og i større grad at støtten ikke er tilstrekkelig oversiktlig, praksisnær og fulgt opp over tid.

5.1 Metodiske begrensninger

Rapporten bygger på tre metodiske tilnærminger, en skrivebordsstudie med kartleggingsintervjuer, kvalitative dybdeintervjuer og en spørreundersøkelse, som til sammen gir et bredt, men ikke fullstendig bilde av tilbudslandskapet og av feltets erfaringer.

Kartleggingen av aktører og tilbud er avhengig av at informasjon om tilbudene er offentlig tilgjengelig og oppdatert på aktørenes nettsider. Tilbud som i liten grad er synliggjort digitalt, herunder mye av støtten fra statsforvalterne og fylkeskommunene, vil systematisk være underrepresentert. Det er derfor sannsynlig at det samlede tilbudslandskapet er bredere enn det kartleggingen fanger opp, særlig for støtte som gis som integrert rolleutøvelse snarere enn som avgrensede, påmeldingsbaserte tiltak. Finansiering og geografisk nedslagsfelt er to eksempler på informasjon som i liten grad framgår av nettsidene, og som det derfor er krevende å kartlegge systematisk.

De kvalitative intervjuene gir dybdekunnskap fra syv kommunale barnevernstjenester og ni barnevernsinstitusjoner, med til sammen 26 informanter med lederroller. Alle fem regioner og alle tre eierformer på institusjonssiden er representert. Utvalget er strategisk og ikke representativt i statistisk forstand, men funnene belyser mekanismer og erfaringer med overføringsverdi til feltet bredere.

Spørreundersøkelsen er sendt til alle barnevernsledere i landet samt til ledere ved private og statlige barnevernsinstitusjoner, men har lav og varierende svarandel, fra 13,8 prosent blant barnevernsledere til 45,1 prosent blant private institusjonsledere. Antall svar bak hvert spørsmål er gjennomgående lavt, og enkelte undergrupper bygger på svært få respondenter. De tre respondentgruppene representerer dessuten ulike nivåer i barnevernet og er ikke uten videre sammenlignbare, blant annet fordi de statlige barnevernsinstitusjonene er representert ved avdelingsledere. De kvantitative funnene benyttes derfor primært som indikasjoner på tendenser og mønstre, ikke som grunnlag for presise anslag, og forskjeller mellom gruppene må tolkes med varsomhet. Det kan heller ikke utelukkes at de som har svart, skiller seg systematisk fra dem som ikke har svart.

Samlet styrker den metodiske trianguleringen tilliten til de gjennomgående mønstrene i rapporten. Der funn fra skrivebordsstudien, intervjuene og spørreundersøkelsen peker i samme retning, er grunnlaget for å trekke slutninger sterkere. Der enkeltfunn bare støttes av én datakilde, er dette angitt i teksten.

5.1.1 Oppsummering av hovedfunn

Tilbudslandskapet er bredt, men ujevnt og konsentrert om noen få kjerneområder. Kartleggingen identifiserer 75 aktører og 181 kompetansetilbud inkludert tilbud fra UH-sektoren fordelt på sju aktørgrupper. De nasjonale og regionale kompetansesentrene er den bærende aktørgruppen og er til stede på nesten alle fagtemaer, mens de øvrige gruppene har mer avgrensede profiler. Tilbudene har en tydelig tyngde innenfor vold, traumer og psykisk helse, samt de juridiske og samhandlingsmessige rammene for barnevernsarbeidet, mens flere temaer som er sentrale i det daglige arbeidet, som akuttarbeid, høykonflikt og samvær, er svakere dekket. Kurs, foredrag og digitale kunnskapsressurser

utgjør hovedvekten av tilbudene, mens veiledning i enkeltsaker, nettverk og prosess- og planstøtte er mindre utbredt.

Bruken av kompetansemiljøer skiller seg tydelig mellom de to delene av feltet. Barnevernslederne bruker i størst grad kurs og foredrag og henvender seg særlig til statsforvalteren og de nasjonale og regionale kompetansesentrene, med ledelse, lovverk og rettigheter som sentrale fagtemaer. Barnevernsinstitusjonene bruker i størst grad veiledning i enkeltsaker, og Bufetat og Bufdir dominerer som aktører, med psykisk helse og rus som de mest sentrale temaene.

De mest krevende sakene kjennetegnes av samtidighet og sammensatt problematikk. Saker der rus og psykisk helse opptrer samtidig, peker seg ut som mest krevende i begge grupper. For barnevernslederne framheves i tillegg høykonfliktsaker, voldssaker, sped- og småbarnssaker og saker med store kulturelle forskjeller og negativ sosial kontroll. For barnevernsinstitusjonene er alvorlig rusmisbruk og grov vold eller kriminalitet, ofte i kombinasjon med rus, de tydeligste utfordringene, sammen med æresrelatert vold og sikkerhet, psykiatrisk og nevroutviklingsrelatert problematikk, de yngste barna i alderen 6 til 12 år og digital risiko.

Kompetansearbeidet er formalisert, men systematisk behovskartlegging og evaluering er svakt utviklet. De fleste oppgir å ha en oppdatert kompetanseplan, og opplæring av nyansatte og veiledning av ansatte framstår som godt ivaretatt. Systematisk kartlegging av kompetansebehov, rutiner for intern spredning av ekstern kompetanse og jevnlig evaluering av om tiltakene gir bedre praksis er derimot klart mindre utbredt.

Tilbudene oppleves som relevante, men kjennskapen er personavhengig, og samordning og implementeringsstøtte vurderes svakest. Både barnevernsledere og institusjonsledere beskriver at oversikten over hvilke kompetansemiljøer som finnes og hva de tilbyr, i stor grad bygger på egne nettverk og tilfeldige møter snarere enn på en samlet oversikt. Tilbudene vurderes gjennomgående som faglig relevante, men samordning mellom tilbydere og støtte til implementering og oppfølging i praksis kommer klart svakest ut. Tilbud som beskrives som særlig nyttige, er praksisnære, strekker seg over tid og gis til hele personalgruppen samlet. Flere barnevernsinstitusjoner uttrykker usikkerhet om hva som erstatter spisskompetansemiljøene etter avviklingen.

Behovene speiler de krevende sakstypene og er ulikt fordelt mellom gruppene. For barnevernslederne dominerer høykonflikt behovsbildet, fulgt av lovverk og samarbeid og tverrfaglig samarbeid. For barnevernsinstitusjonene står psykisk helse, rus og lovverk øverst. På tvers av gruppene etterspørres særlig konkret faglig veiledning inn i enkeltsaker, implementeringsstøtte over tid, en samlet og tilgjengelig oversikt over tilbudene og bedre geografisk tilgjengelighet. Private barnevernsinstitusjoner løfter i tillegg spørsmålet om likebehandling med statlige barnevernsinstitusjoner i tilgang til faglig oppfølging.

Barrierene og forutsetningene er to sider av samme sak. Manglende økonomi, tid og kapasitet, sammen med manglende oversikt over hvem som tilbyr hva, framstår som de største hindrene for å ta i bruk kompetansetilbud. De samme forholdene, tilstrekkelige ressurser, tydelig lederprioritering og en fastsatt kompetanseplan, peker respondentene på som de viktigste forutsetningene for at tilbud faktisk tas i bruk. Implementeringsstøtte går igjen som svakt i eksisterende tilbud, etterspurt blant behovene og framhevet som fremmede faktor, og framstår dermed som et gjennomgående udekket behov. For barnevernsinstitusjonene er turnus og bemanning en særlig strukturell barriere, og taushetsplikt trekkes også fram som en begrensning for muligheten til konkret og saksrettet veiledning.

Samlet peker funnene mot en diskrepans mellom det tilbudet som faktisk finnes og det feltet opplever å ha tilgang til. Barnevernstjenestene og barnevernsinstitusjonene har i prinsippet tilgang til et bredt

støtteapparat, men opplever det i praksis som krevende å orientere seg i, ujevnt samordnet og lite tilpasset de mest sammensatte sakene. Det er vår vurdering at dette i mindre grad handler om fravær av tilbud, og i større grad om synlighet, samordning, praksisnærhet og oppfølging over tid.

5.2 Anbefalinger til Bufdir

Anbefalingene til Bufdir tar utgangspunkt i at utfordringen ikke primært er å bygge mer, men å gjøre det eksisterende mer oversiktlig, bedre samordnet og mer virksomt for barnevernstjenestene og barnevernsinstitusjonene.

Etabler én samlet og strukturert oversikt over kompetansemiljøer og tilbud. Et gjennomgående funn er at kjennskapen til tilbudene er personavhengig, og at både barnevernsledere og institusjonsledere savner en samlet oversikt over hvem som tilbyr hva. Bufdir bør, gjerne i samarbeid med andre relevante direktorater, etablere en samlet og løpende oppdatert oversikt over aktører og tilbud på barnevernsfeltet, strukturert etter fagtema, målgruppe og tilbudstype. Oversikten bør skille tydelig mellom tilbud rettet mot kommunalt barnevern og mot barnevernsinstitusjoner, og inneholde informasjon om innhold, leveranseform, tilgjengelighet og finansiering.

Tydeliggjør rollefordeling og styrk samordningen mellom aktørene. Funnene viser at tilbudene oppleves som lite samordnet, og at flere aktørgrupper er til stede på de samme store fagområdene samtidig som andre områder er svakere dekket. Bufdir bør ta initiativ til en klarere arbeidsdeling mellom direktorater, kompetansesentre, statsforvaltere og øvrige aktører, slik at det blir enklere for feltet å forstå hvem som tilbyr hva, og slik at overlapp og hull kan identifiseres mer systematisk.

Avklar tilbudet til barnevernsinstitusjonene etter avviklingen av spisskompetansemiljøene. Bufetats opplæring i trygghet og sikkerhet trekkes fram som et av de mest verdifulle tilbudene av barnevernsinstitusjoner uavhengig av eierform, og flere uttrykker usikkerhet om hva som erstatter dette etter avviklingen. Bufdir bør tydeliggjøre hvordan denne kompetansen videreføres, slik at barnevernsinstitusjonene ikke står uten et tilsvarende praksisnært og oppfølgende tilbud.

Still krav om implementeringsstøtte over tid i statlig finansierte tilbud. Implementeringsstøtte og oppfølging i praksis vurderes svakest blant de eksisterende tilbudene, samtidig som det er nettopp slik oppfølging feltet beskriver som mest virksom. Bufdir bør, der det er mulig gjennom egne tilbud og finansieringsordninger, legge til rette for at kompetansetilbud kombinerer opplæring, veiledning og oppfølging over tid, framfor enkeltstående kurs.

Sikre likeverdig tilgang til faglig oppfølging på tvers av eierform. Representanter fra private barnevernsinstitusjoner beskriver at de ikke får den samme faglige oppfølgingen og implementeringsstøtten rundt nytt rammeverk som statlige barnevernsinstitusjoner, og etterspør likebehandling. Bufdir bør vurdere hvordan faglig oppfølging og implementeringsstøtte kan gjøres mer likeverdig mellom statlige og private barnevernsinstitusjoner, og avklare juridiske spørsmål, for eksempel knyttet til tvangsbruk, der Bufetat og statsforvalter oppleves som lite samkjørte.

Styrk tilbudet på krevende og svakt dekkede områder. Funnene peker på enkelte områder der behovet er stort og tilbudet svakt. For kommunalt barnevern gjelder dette særlig høykonfliktsaker, og for barnevernsinstitusjonene de yngste barna i alderen 6 til 12 år, ungdom i krysningen mellom rus, psykisk helse og kriminalitet, samt digital risiko. Bufdir bør prioritere utvikling av praksisnære tilbud på disse områdene.

5.3 anbefalinger til aktører som leverer kompetanse og veiledning

Anbefalingene til tilbyderne tar utgangspunkt i hva feltet selv beskriver som virksomme tilbud.

Innrett tilbudene praksisnært og med oppfølging over tid. Tilbud som oppleves som mest nyttige, er konkrete, knyttet til tjenestenes og barnevernsinstitusjonenes faktiske praksis, og fulgt opp over tid framfor levert som enkeltstående kurs. Tilbydere bør i større grad kombinere opplæring, veiledning og implementeringsstøtte i sammenhengende forløp.

Legg til rette for kollektiv kompetanseheving. Feltet framhever verdien av at kompetanse gis til hele personalgruppen samlet, slik at den bygger et felles faglig grunnlag og blir mindre sårbar ved turnover og sykefravær. Tilbydere bør utforme tilbud som kan gjennomføres for hele tjenesten eller barnevernsinstitusjonen samlet.

Tilby konkret veiledning inn i enkeltsaker. Flere beskriver at tilbudene i for stor grad ligger på et generelt nivå, og etterspør kvalifisert sparring i de mest krevende sakene. Tilbydere bør utvikle muligheter for konkret saksveiledning, særlig innenfor de sakstypene feltet opplever som mest krevende.

Gjør tilbudene digitalt tilgjengelige. Geografisk avstand og turnus framheves som barrierer, særlig for barnevernsinstitusjoner og distriktskommuner. Tilbydere bør tilby digitale løsninger som kan gjennomføres uten reising og uten at ansatte må tas ut av drift over lengre tid.

Synliggjør eget tilbud tydeligere. Ettersom kjennskapen til tilbudene er personavhengig, bør tilbydere presentere tydelig på egne nettsider hva de tilbyr, hvem tilbudet retter seg mot, og hvordan det kan tas i bruk, slik at det blir enklere for feltet å orientere seg.

5.4 anbefalinger til barnevernstjenester og barnevernsinstitusjoner

Anbefalingene til barnevernstjenestene og barnevernsinstitusjonene tar utgangspunkt i at de interne forutsetningene er avgjørende for å nyttiggjøre seg tilbudslandskapet.

Forankre kompetanseutviklingen i ledelsen og i en konkret plan. Tydelig lederprioritering og en fastsatt kompetanseplan framheves som de viktigste forutsetningene for at tilbud faktisk tas i bruk og følges opp. Barnevernstjenestene og barnevernsinstitusjonene bør sikre at kompetanseutvikling er forankret i ledelsen og i en oppdatert plan, slik at arbeidet ikke fortrenges av daglig drift.

Styrk systematisk behovskartlegging og evaluering. Kartlegging av kompetansebehov og evaluering av om tiltakene gir bedre praksis er de svakest utviklede delene av kompetansearbeidet. Barnevernstjenestene og barnevernsinstitusjonene bør etablere enkle rutiner for å vurdere behov, prioritere tiltak og følge opp om kompetansehevingen faktisk endrer praksis.

Prioriter kollektiv kompetanseheving og intern spredning. Kompetanse som bare tilføres enkeltansatte, er sårbar. Barnevernstjenestene og barnevernsinstitusjonene bør legge til rette for at flere deltar samlet, og for at kunnskap fra eksterne tiltak spres internt, slik at den fester seg i hele personalgruppen.

Bruk nettverk og samarbeid for å redusere sårbarhet. Læringsnettverk og samarbeid med andre tjenester og barnevernsinstitusjoner trekkes fram som særlig nyttig, ikke minst for mindre enheter med begrenset kapasitet til å utvikle kompetanse alene. Barnevernstjenestene og barnevernsinstitusjonene bør aktivt bruke slike arenaer for faglig påfyll og erfaringsdeling.

Referanseliste

- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Gyldendal akademisk.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitative metoder* (5. utg.). Fagbokforlaget.
- Oslo Economics. (2022). *Kompetansebehov i kommunalt barnevern: En kartlegging gjennomført høsten 2022, på oppdrag fra Bufdir*. Oslo Economics. <https://osloeconomics.no/wp-content/uploads/2023/03/Kompetansebehov-i-kommunalt-barnevern-20.12.22.pdf>
- Riksrevisjonen (2025). Riksrevisjonens undersøkelse av årsaker til utfordringer i barnevernet. [Dokument 3:10 \(2024–2025\)](#)

Vedlegg 1 – Aktøroversikt

V1.1 Aktørene som inngår i vår kartlegging

Navn	Beskrivelse	Nettsted
Alternativ til vold (ATV)	ATV er et behandlings- og kompetansesenter med særlig vekt på vold i nære relasjoner. Senteret tilbyr opplæring, veiledning og fagutvikling til kommunale tjenester som barnevern, familievern og helse- og sosialtjenester.	https://atv-stiftelsen.no/
Atlas kompetanse	Atlas Kompetanse er et ideelt kompetansesenter som arbeider for å forebygge utenforskap blant barn og ungdom med minoritetsbakgrunn. De tilbyr foredrag og kurs til offentlige tjenester om kultursensitivt familiearbeid, krysskulturell oppvekst, foreldreskap og forebyggende ungdomsarbeid.	https://www.atlaskompetanse.no/
Barne- og ungdoms-psykiatriske poliklinikker (BUP)	BUP er en del av spesialisthelsetjenesten og har lovpålagt plikt til å gi råd, veiledning og konsultasjon til kommunale tjenester etter spesialisthelsetjenesteloven § 6-3. BUP tilbyr barnevernet veiledning i enkeltsaker knyttet til barn og unges psykiske helse, utviklingsvansker og tilknytning.	Flere forskjellige
Barneombudet	Barneombudet er et statlig ombud som fremmer barns interesser og følger med på at norsk lov og praksis er i tråd med FNs barnekonvensjon. Ombudet tilbyr et gratis e-læringskurs om barnets beste og barns rett til å bli hørt, rettet mot ansatte i offentlig forvaltning som fatter beslutninger med betydning for barn.	https://www.barneombudet.no/
Barneverns-sambandet	Barnevernsambandet er en frivillig sammenslutning som samler organisasjoner og fagpersoner med fokus på barnevern. De arrangerer den årlige Institusjonskonferansen for miljøterapeuter og ledere ved barnevernsinstitusjoner, sambandssamlinger og Nordisk og Norsk Barnevernkongress for debatt og dialog om barnevernfaglige temaer.	https://www.barnevernsambandet.no/
BarnsBeste- Nasjonalt kompetansenettverk for barn som pårørende	BarnsBeste er et nasjonalt kompetansenettverk som arbeider for at barn som pårørende og deres familier får riktig oppfølging. Nettverket tilbyr kunnskapsformidling, fagutvikling og rådgivning til kommunale helse-, sosial- og barneverntjenester.	https://www.sshf.no/helsefaglig/kompetansetjenester/barnsbeste/kompetansenettnetverket/
Bufdir	Bufdir er et statlig direktorat og fagorgan på områdene barnevern, barn og ungdom, familievern, likestilling og vold i nære relasjoner. Direktoratet forvalter regelverk, gir faglig veiledning og tilbyr kompetansehevingsressurser som RusKompass, Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll, Barnevernsfaglig kvalitetssystem og digitale veiledere rettet mot kommunale barneverntjenester og institusjoner.	https://www.bufdir.no/
Bufetat	Bufetat er statlig barnevern med lovpålagt ansvar for å bistå kommunene i barnevernssaker. Bufetat tilbyr barnevernsinstitusjoner ulike tilbud som faglig støtte gjennom psykologteam.	https://www.bufdir.no/om/

Navn	Beskrivelse	Nettsted
Familievernkontorene	Familievernkontoret er en statlig tjeneste med lovpålagt plikt til å samarbeide med barnevernet. De har særskilt ansvar for å gi tilbud til foreldre som har barn i fosterhjem eller på institusjon, og tilbyr familierapi, foreldreveiledningsprogrammer som COS og ICDP, sinnemestringstilbud og veiledning i høykonfliktsaker.	
Foreningen Fri	Foreningen FRI er en forening for kjønns- og seksualitetsmangfold. Gjennom Rosa kompetanse barnevern tilbyr de kurs og foredrag for å øke kompetansen om kjønnsmangfold, seksualitetsmangfold og inkluderende praksis i barnevernet, rettet mot kommunalt barnevern og barnevernsinstitusjoner.	https://foreningenfri.no/
Fylkeskommuner	Fylkeskommunen er det regionale, folkevalgte forvaltningsnivået i Norge og fungerer som bindeledd mellom kommunene og staten. Fylkeskommunen tilbyr kommunene veiledning og prosess-/planstøtte gjennom regionale planer og samordning av tjenester på tvers av kommunegrensene.	https://www.ks.no/fagomrader/demokrati-og-styring/lokaldemokrati/oversikt-over-avtaler-om-ordforervalg/oversikt-over-fylkeskommuner/
Hdir	Helsedirektoratet er et statlig fagorgan med ansvar for faglig styring, veiledning og iverksetting av nasjonal helse- og sosialpolitikk. Direktoratet tilbyr gratis digitale ressurser til barnevernet i form av nasjonale retningslinjer, faglige råd, veiledere og forløp innen tverrfaglig samarbeid, psykisk helse, vold, rus, selvskading og migrasjon.	https://www.helsedirektoratet.no/
Høgskolen i Volda	Høgskolen i Volda er en statlig høgskole med campus i Volda. Den tilbyr utdanninger innen blant annet lærerutdanning, mediefag og samfunnsfag, og kan tilby relevante studietilbud for fagpersoner i barnevernfeltet.	https://www.hivolda.no/
Høgskolen i Østfold	Høgskolen i Østfold er en statlig høgskole med campuser i Halden og Fredrikstad. Den tilbyr utdanninger innen helse- og sosialfag og har relevante studietilbud for ansatte i barnevernfeltet.	https://www.hiof.no/
Høgskolen Molde	Høgskolen i Molde er en statlig høgskole med campus i Molde og Kristiansund. Den tilbyr utdanninger innen helse- og sosialfag, inkludert relevante etter- og videreutdanninger for ansatte i barnevernfeltet.	https://www.himolde.no/
Høgskulen på Vestlandet	Høgskulen på Vestlandet er en statlig høgskole med campuser i Bergen, Førde, Sogndal, Stord og Haugesund. Den tilbyr utdanninger innen helse- og sosialfag og er en av utdanningsinstitusjonene som leverer Bufdir-finansierte barnevernsfaglige videreutdanninger, blant annet «Vurdering av barnets beste».	https://www.hvl.no/
IMDi	IMDi er et statlig direktorat med ansvar for å gjennomføre regjeringens integreringspolitikk. IMDi tilbyr barnevernet gratis kurs og arrangementer om mangfold og integrering, digitale ressurser om tolkebruk og negativ sosial kontroll, samt mangfoldsrådgivere som gir kompetanseheving til lokale hjelpetjenester.	https://www.imdi.no/

Navn	Beskrivelse	Nettsted
Kirkens Bymisjon	Kirkens Bymisjon er en diakonal stiftelse som driver et bredt spekter av hjelpe- og støttetilbud. De tilbyr kompetanseheving og veiledning til offentlige tjenester om møtet med mennesker med minoritetsbakgrunn, og driver Ressurssenter for norske romer som gir kurs og bistand i enkeltsaker til kommunale instanser inkludert barnevernet.	https://kirkensbymisjon.no/om/?srsltid=AfmBOorRxEJGlc4hbhjEvwUM9hdyS_7C_MfRPB3t14nFRybNomuCIY2_
Kommunale tjenester	Kommunale tjenester som SLT-koordinatorer, utekontakt, helsestasjon og skolehelsetjeneste er naturlige samarbeidspartnere for barnevernet. Disse tjenestene bidrar med faglig sparring, erfaringsdeling og veiledning i saker som berører barn og unges helse, rus, kriminalitet og risikofylt atferd.	
Konfliktråd og Sekretariatet for konfliktrådene	Konfliktrådet er en statlig tjeneste med lokale kontor i hele landet som tilbyr mekling i lovbrudd og konflikter. Sekretariatet for konfliktrådene (SFK) har en sentral rolle i å støtte kommunenes kriminalitetsforebyggende arbeid, særlig gjennom faglig veiledning og oppfølging av kommuner som benytter SLT-modellen.	https://konfliktraadet.no/
KORUS	KORUS består av syv regionale sentre finansiert av Helsedirektoratet, med særlig vekt på forebyggende arbeid på rusfeltet. De tilbyr barnevernet kurs, konferanser og nettseminarer om rus, vold og avhengighet, samt gratis faglige verktøy, metoder og samtalemodeller for arbeid med barn, unge og familier i ruspåvirkede situasjoner.	https://korus.no/
Krisesentersekretariatet	Krisesentersekretariatet er en uavhengig paraplyorganisasjon for krisesentre i Norge. De arbeider for å styrke krisesentertilbudet og kompetansen i hjelpeapparatet om vold i nære relasjoner og menneskehandel, og er en ressurs for barnevernet i saker som berører voldsutsatte familier.	https://www.krisesentre.com/om-oss/
Krisesentre	Krisesentrene er kommunale tjenester med lovpålagt plikt til å samarbeide med andre hjelpeinstanser. De tilbyr barnevernet råd og veiledning i voldssaker, og barne- og ungdomsansvarlige ved sentrene har kompetanse på barn, vold og omsorgssvikt som er relevant for barnevernsansatte.	
KS	KS er interesseorganisasjon, arbeidsgiverorganisasjon og utviklingspartner for alle kommuner og fylkeskommuner. KS tilbyr barnevernet faglig nettverkssamarbeid gjennom ASSS-nettverket for barnevern, der de største kommunene samarbeider om kvalitetsutvikling og kunnskapsdeling.	https://www.ks.no/
KS Agenda AS	KS Agenda er et opplærings- og kursselskap eid av KS, som tilbyr kurs og kompetansetiltak for kommunalt ansatte. Tilbudene spenner over et bredt spekter av temaer relevant for kommunal forvaltning og tjenesteutøvelse.	https://www.ksagenda.no/
KS Konsulent AS	KS Konsulent AS er et heleid datterselskap av KS som tilbyr prosess- og utviklingsstøtte til kommuner og fylkeskommuner. Selskapet bistår kommunale barneverntjenester med organisasjonsutvikling,	https://www.kskonsulent.no/

Navn	Beskrivelse	Nettsted
	tjenesteutvikling og gjennomføring av utrednings- og endringsprosjekter.	
Landsforeningen for barnevernsbarn	Landsforeningen for barnevernsbarn er en medlems- og interesseorganisasjon som jobber for å bedre barns rettigheter i møte med barnevernet. De representerer erfaringsstemmen fra barn og unge med barnevernserfaring, og kan bidra med brukarmedvirkningsperspektiver i kompetanseutvikling for barnevernet.	https://barnevernsbarna.no/om-oss/organisasjon/
Likestillings-senteret Hamar	Likestillingssenteret er et tverrfaglig kompetansesenter driftet av Stiftelsen Kvinneuniversitetet på Hamar. De tilbyr fagdager og kurs om vold i nære relasjoner og vold i et skeivt perspektiv, samt gratis digitale ressurser om seksuelle overgrep og seksuell helse, rettet mot fagpersoner i hjelpeapparatet inkludert barnevernet.	https://likestillingssenteret.no/om-oss/
Likestillings-senteret KUN	KUN er et likestillingssenter finansiert av Bufdir som arbeider målrettet mot offentlige virksomheter. De tilbyr kurs, fagdager og workshops om likestilling, mangfold, kjønnsidentitet og vold til kommunale tjenester, og tilbyr gratis nettkurs via Bufdirs kursplattform om blant annet transpersoner og radikaliserende maskulinitet.	https://kun.no/omkun
LY	Ly er en frivillig organisasjon som støtter barn og unge som har vokst opp med rus i familien. De tilbyr skreddersydde kurs og foredrag til barnevernet om erfaringene til disse barna, gratis digitale kunnskapsressurser inkludert samtaleverktøy om rus, og informasjon om Ly-chatten som kan brukes av ungdom i kontakt med barnevernet.	https://www.lyfordegg.no/om-oss
Memox	Memox er en privat ideell aktør som tilbyr tjenester til barn, unge og familier med behov for støtte, med særlig kompetanse på kulturperspektivet og flerspråklig kommunikasjon. De tilbyr barnevernet tilpassede foredrag og kurs om mangfold, kultursensitivitet og tolkbruk, med kompetanse på over 45 språk og kulturer.	memox.no
NAPHA	NAPHA er et nasjonalt kompetansesenter finansiert av Helsedirektoratet for å styrke lokale psykisk helse- og rustjenester. De tilbyr barnevernet kurs og arrangementer om psykisk helse og rus, samt gratis digitale ressurser inkludert nettkurs, kunnskapsbase og faghefter om psykisk helsearbeid.	https://napha.no/
NASAK	NASAK er et nasjonalt kompetansesenter under Bufdir som skal styrke kvaliteten på tjenestenes arbeid med samiske barn, voksne og familier. De tilbyr barnevernet gratis kurs, seminarer, videoressurser, digitale verktøy som Familiekartet og Årshjulet, samt skreddersydd kompetanseheving om samisk kultur og urfolksperspektiver.	https://www.bufdir.no/nasak/
Nasjonalt senter for selvmordsforskning og -forebygging (NSSF)	NSSF er Norges ledende senter innen selvmordsforskning og -forebygging. De tilbyr barnevernet e-læringskurs i selvmordsrisikovurdering, kurs i klinisk suicidologi og demonstrasjonsfilmer om sikkerhetsplan, samt gratis digitale ressurser om trygg kommunikasjon om selvmord og nasjonal statistikk.	https://www.med.uio.no/klinmed/forskning/sentre/nssf/

Navn	Beskrivelse	Nettsted
Nav	Nav er et statlig og kommunalt samarbeid om arbeids- og velferdstjenester. Nav tilbyr barnevernet digitale ressurser om levekår, retningslinjer for oppfølging av sårbare grupper og familier, konferanser og webinarer, samt FoU-ressurser om psykisk helse, radikaliserings og mangfold.	https://www.nav.no/
NKVTS	NKVTS er et nasjonalt forsknings- og kompetansesenter som utvikler og sprer kunnskap om vold og traumatisk stress. De tilbyr barnevernet digitale ressurser og verktøy om vold, overgrep, traumer og migrasjon, samt seminarer og arrangementer der fagkunnskap om vold og traumatisk stress formidles til barnevernfeltet.	https://www.nkvts.no/om-oss/
Nok.Norge/Nok-sentrene	Nok-sentrene er regionale hjelpetilbud til utsatte for seksuelle overgrep og voldtekt. De tilbyr barnevernet rådgivning og veiledning i enkeltsaker knyttet til seksuelle overgrep og seksualitet, og driver kompetanseheving for fagpersoner som møter disse problemstillingene i sin praksis.	https://noknorge.no/kontakt/
Nord universitet	Nord universitet er et statlig universitet med campus i Nordland og Trøndelag med særlig fokus på profesjonsutdanninger og regional samfunnsutvikling. De tilbyr etter- og videreutdanninger innen helse- og sosialfag, inkludert studietilbud relevante for barnevernfeltet.	https://www.nord.no/
Norsk fosterhjemsforening	Norsk Fosterhjemsforening er en interesseorganisasjon for fosterforeldre. De tilbyr barnevernet den årlige Fosterhjemskonferansen, Brobyggerprogrammet RAUSHET for håndtering av høykonfliktsaker, og gratis digitale ressurser som samværsguide, samarbeidsguide og nettkurs for barneverntjenester og fosterforeldre.	https://www.fosterhjemsforening.no/
NRAPP – Nasjonalt kompetansesenter for rus- og avhengighetslidelser, alvorlige samtidige psykiske lidelser og personlighetsforstyrrelser	NRAPP er en nasjonal kompetansetjeneste under Oslo universitetssykehus primært rettet mot spesialisthelsetjenesten. De tilbyr gratis faglunsjer og arrangementer om rus, avhengighetslidelser og personlighetsforstyrrelser, samt digitale ressurser som er åpent tilgjengelige for barnevernansatte som møter disse problemstillingene.	https://www.oslo-universitetssykehus.no/fag-og-forskning/nasjonale-og-regionale-tjenester/nrapp
NTNU	NTNU er et statlig universitet med hovedsete i Trondheim. Gjennom RKBU Midt-Norge og barnevernledelsesutdanningen tilbyr NTNU barnevernet kurs, tjenestestøtte, digitale ressurser om psykisk helse og barnevern, samt Bufdir-finansiert videreutdanning i barnevernledelse.	https://www.ntnu.no/
NUBU – Nasjonalt utviklingssenter for barn og unge	NUBU er et nasjonalt kompetansesenter som forsker på og implementerer metoder for tjenester til barn og unge. De tilbyr kommunalt barnevern gratis implementeringsstøtte i evidensbaserte foreldreprogrammer som PMTO og MST-CAN for familier med atferdsvansker, vold eller omsorgssvikt.	https://www.nubu.no/no/om-oss
OsloMet	OsloMet er et statlig universitet særlig kjent for profesjonsutdanninger innen helse og sosialfag. De tilbyr Bufdir-finansierte barnevernsfaglige videreutdanninger som «Vurdering av barnets	https://www.oslomet.no/

Navn	Beskrivelse	Nettsted
	beste» og «Juss i barnevernfaglig arbeid», rettet mot ansatte i kommunalt barnevern.	
Plattform – Norsk institutt for forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme	Plattform er et tverrinstitusjonelt samarbeid mellom politi, Agder-kommuner, frivilligheten og forskere om forebygging av radikaliserings og voldelig ekstremisme. De tilbyr gratis digitale læringsressurser og veiledningsmateriell om radikaliserings, hatkriminalitet og ekstremisme til fagpersoner i hjelpeapparatet.	https://www.plattform.no/
Politiet	Politiet har lovpålagt plikt til å samarbeide med barnevernet i saker som berører barn og unge. Forebyggende politi fungerer som lavterskel sparringspartner for barnevernet i saker om kriminalitet, rus og radikaliserings, og bidrar med veiledning i enkeltsaker og foredrag ved institusjoner.	
Pro Senteret	Pro Senteret er Oslo kommunes hjelpetilbud til personer med erfaring fra sexarbeid og nasjonalt kompetansesenter. De tilbyr barnevernet gratis foredrag og workshops om menneskehandel, sexsalg og risikoutsatt atferd, samt veiledning til fagpersoner i hjelpeapparatet som møter disse problemstillingene.	https://www.prosenteret.no/
RBUP Øst og Sør	RBUP Øst og Sør er et regionalt kompetansesenter for barn og unges psykiske helse. De tilbyr barnevernet kurs, e-læring, faglige verktøy og skreddersydd rådgivning og implementeringsstøtte innen psykisk helse, traumer, foreldresamarbeid og negativ sosial kontroll.	https://www.rbup.no/
Rebessa	Rebessa er et regionalt ressursteam koordinert av RVTS Midt som gir konsultasjon og kompetanseheving om barn og unge med bekymringsfull eller skadelig seksuell atferd. De tilbyr anonyme konsultasjoner til barnevern, skole og BUP i Midt-Norge og Møre og Romsdal.	https://www.rebessa.no/
Reform	Reform er en politisk uavhengig stiftelse som arbeider for at menn inkluderes i likestillingsarbeidet. De tilbyr barnevernet et Bufdir-finansiert e-kurs om fedre i barnevernet, samt kurs og foredrag om farskap, minoritetsfarskap og vold mot menn rettet mot hjelpeapparatet.	https://reform.no/kontakt/
RKBU Midt-Norge	RKBU Midt-Norge er et regionalt kunnskapssenter for barn og unges psykiske helse og barnevern under NTNU. De tilbyr barnevernet rådgivning, kurs og tjenestestøtte innen psykisk helse og traumer, samt digitale ressurser og en ressursportal om barnevernledelse for fagpersoner i Midt-Norge.	https://www.ntnu.no/rkbu
RKBU Nord	RKBU Nord er et regionalt kunnskapssenter for barn og unges psykiske helse under UiT. De tilbyr barnevernet kurs, tjenestestøtte og digitale ressurser innen psykisk helse, rus og tverrfaglig samarbeid, samt implementeringsstøtte i foreldreprogrammer som De Utrolige Årene.	https://uit.no/enhet/rkbu-nord
RKBU Vest	RKBU Vest er et regionalt kunnskapssenter for barn og unges psykiske helse og barnevern under NORCE. De tilbyr barnevernet i Vestland og Rogaland kurs, tiltak og programmer,	https://rkbu.norceresearch.no/om-oss

Navn	Beskrivelse	Nettsted
	Barnevernforum som faglig møteplass, og gratis digitale kunnskapsressurser inkludert kunnskapombarn.no og Tiltakshåndboka.	
RVTS Midt	RVTS Midt er et regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging. De tilbyr barnevernet i Midt-Norge kurs og konferanser om vold, seksuelle overgrep og selvmordsforebygging, Tidlig Inn-programmet for tverrfaglig innsats, og gratis digitale ressurser inkludert Snakkemedbarn.no.	https://rvtsmidt.no/om-oss
RVTS Nord	RVTS Nord er et regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging i Nord-Norge. De tilbyr barnevernet kurs, skreddersydde tilbud på forespørsel, digitale læringsressurser og kompetanseportaler innen vold, seksuelle overgrep, traumer, migrasjon og selvmordsforebygging.	https://rvtsnord.no/
RVTS Sør	RVTS Sør er et regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging i region Sør. De tilbyr barnevernet kurs og konferanser, skreddersydde kompetanseprogrammer inkludert «Samtale med barn og unge» og «Menneskemøtekompetanse – Barnevern», og gratis digitale læringsressurser.	https://rvtssor.no/dette-er-oss/kontakt/
RVTS Vest	RVTS Vest er et regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging i Vestland og Rogaland. De tilbyr barnevernet kurs og konferanser, skreddersydde kompetanseprogrammer, konsultasjon og kortvarig veiledning i enkeltsaker, og gratis digitale ressurser innen vold, seksuelle overgrep og selvmordsforebygging.	https://www.rvtsvest.no/
RVTS Øst	RVTS Øst er et regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging i region Øst. De tilbyr barnevernet kurs, konferanser og webinarer, langsiktig implementeringsstøtte for tjenester som ønsker å integrere traumebevisst praksis, og gratis digitale ressurser inkludert Snakkemedbarn.no og Utnyttelse.no.	https://rvtsost.no/kontakt-oss
Senter for Stress og Traumepsykologi	Senter for Stress og Traumepsykologi er et privat psykologsenter med særskilt kompetanse på traumesensitivt barnevern. De tilbyr barnevernstinstitusjoner veiledning og kompetanseutvikling på oppdrag, med Mari Kjølseth Bræins ekspertise fra RVTS Øst og Bufdirs institusjonsgjennomgang, samt åpne og bedriftsinterne kurs innen traumer og stressmestring.	https://www.kurs-stress.no/
Sifer	Sifer er et nettverk av fire regionale kompetansesentre innen sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri tilknyttet de regionale helseforetakene. De tilbyr barnevernstinstitusjoner opplæring gjennom MAP-programmet (Møte med Aggresjonsproblematikk) for å forebygge og håndtere volds- og aggresjonsatferd.	https://www.sifer.no/
Statens barnehus	Statens barnehus er en tverrfaglig virksomhet under Politidirektoratet som bistår barn og sårbare personer utsatt for vold eller seksuelle overgrep. De tilbyr barnevernet ukentlige anonyme	https://www.statensbarnehus.no/

Navn	Beskrivelse	Nettsted
	konsultasjoner gjennom tverrfaglige konsultasjonsteam, samt fagutvikling og undervisning rettet mot samarbeidspartnere på barnevernfeltet.	
Statsforvaltere	Statsforvalteren er et statlig regionalt ledd som sikrer at kommunene følger nasjonale lover og retningslinjer. De tilbyr barnevernet digitale ressurser og veiledning, læringsnettverk for barnevernstjenestene og dialogmøter for oppfølging og kvalitetsutvikling i tråd med nasjonale mål.	https://www.statsforvalteren.no/
Statped	Statped er et statlig direktorat som yter tjenester og kompetanseutvikling for barn og elever med varige og omfattende behov. Barnevernet kan søke om kompetanseutviklingstjenester fra Statped innen funksjonsvariasjon, nevrovariasjon og skolefravær for barn de arbeider med som har særlige opplæringsbehov.	https://www.statped.no/
Stillasbyggerne (Ahus)	Stillasbyggerne er en ambulant seksjon ved Akershus universitetssykehus som eksplisitt bistår kommunale barneverntjenester og institusjoner i Ahus opptaksområde. De etablerer tverrfaglige team rundt barn og unge (0–25 år) under omsorg av barnevernet og tilbyr implementeringsstøtte i koordinering og samarbeid.	https://www.stillasbyggerne.no/om-oss
Stiftelsen Flexid	Stiftelsen Flexid er en stiftelse som arbeider med krysskulturell identitet og mangfold. De tilbyr barnevernet sertifisering av ansatte til kursledere, skreddersydde kompetansepakker og foredrag om krysskulturelle temaer, migrasjon og mangfold i arbeid med barn og familier.	https://flexid.no/om-flexid
Stine Sofie Stiftelse	Stine Sofies Stiftelse arbeider for å forebygge og avdekke vold og overgrep mot barn. De tilbyr barnevernet foredrag og undervisning om vold, seksuelle overgrep, traumer og skadelig seksualatferd, samt gratis digitale råd og ressurser til ansatte i hjelpeapparatet.	https://www.stinesofiesstiftelse.no/
Universitetet i Agder	Universitetet i Agder er et statlig universitet med sterk regional forankring i Agder. De tilbyr etter- og videreutdanninger innen helse og samfunnsfag, inkludert Bufdir-finansierte barnevernsfaglige videreutdanninger som «Juss i barnevernfaglig arbeid».	https://www.uia.no/
Universitetet i Bergen	Universitetet i Bergen er et ledende forskningsuniversitet med sterk kompetanse innen medisin, samfunnsvitenskap og humaniora. De tilbyr etter- og videreutdanninger relevante for barnevernfeltet og bidrar til kunnskapsutvikling om barns oppvekstsvilkår og velferd.	https://www4.uib.no/
Universitetet i Innlandet	Universitetet i Innlandet er et statlig universitet med campuser på Lillehammer og Hamar. De tilbyr utdanninger innen helse- og sosialfag og etter- og videreutdanninger relevante for ansatte i barnevernfeltet.	https://www.inn.no/
Universitetet i Oslo	Universitetet i Oslo er Norges eldste og største universitet. Gjennom NSSF og andre fagmiljøer tilbyr UiO kompetanse innen selvmordsforebygging og barnevernsfaglige emner, og er en sentral	https://www.uio.no/

Navn	Beskrivelse	Nettsted
	forskningsinstitusjon for kunnskap om barn og familier.	
Universitetet i Stavanger	Universitetet i Stavanger er et statlig universitet med tett samarbeid med næringslivet i Rogaland. De tilbyr barnevernsfaglige videreutdanninger som «Juss i barnevernfaglig arbeid» og «Minoritetskompetanse i barnevernet» i samarbeid med VID.	https://www.uis.no/nb
Universitetet i Sørøst-Norge	Universitetet i Sørøst-Norge er et statlig universitet med campuser i Drammen, Kongsberg og Porsgrunn. De tilbyr utdanninger innen helse og sosialfag og etter- og videreutdanninger relevante for ansatte i barnevernfeltet.	https://www.usn.no/
UiT – Norges arktiske universitet	UiT er et statlig universitet med arktisk profil og campuser i Nord-Norge. Gjennom RKBU Nord tilbyr UiT barnevernet kurs, tjenestestøtte og digitale ressurser, og er vertsinstitusjon for Bufdir-finansierte barnevernsfaglige videreutdanninger som «Barnevernfaglig veiledning».	https://uit.no/startside
VID vitenskapelige høyskole	VID er en vitenskapelig høyskole med utdanning innen helse-, sosial- og samfunnsvitenskap. De tilbyr videreutdanninger spesifikt rettet mot barnevernet, inkludert «Relasjonskompetanse i barnevernet», «Minoritetskompetanse i barnevernet» og «Barnevernledelse», samt enkeltemnekurs.	https://www.vid.no/studier?page=1&search=barnevern
Vivat	Vivat selvmordsforebygging er et nasjonalt kompetansesenter under Universitetssykehuset Nord-Norge finansiert av Helsedirektoratet. De tilbyr barnevernet kurs i selvmordsforebygging som Førstehjelp ved selvmordsfare og OPS!, digitale kursopplegg, en undervisningsfilm og utdanning av lokale kursledere.	https://vivatselvmordsforebygging.net/om-oss/
Voksne for Barn	Voksne for Barn er en ideell organisasjon som arbeider for god psykisk helse og trygge oppvekstvilkår for alle barn. De tilbyr barnevernet kurs og arrangementer om psykisk helse, foreldresamarbeid og rus, samt gratis digitale ressurser som publikasjoner, veiledere og filmer om barns psykiske helse og medvirkning.	https://vfb.no/

V1.2 Aktørene som ikke inngår i vår kartlegging

Aktører som inngår i vår kartlegging basert på at vi ikke har funnet informasjon på deres nettsider om de driver kompetanseheving : Aberia, Aleris, Blå Kors, Frelsesarmeen, Humana, Mental Helse Ungdom, mestrings.no, NAFKAM, Nasjonalt kompetansesenter for legevaktmedisin, NevSom, NHO GENEIO, Redd Barna, RFM Helse Vest, RKT, Selvhjelp Norge, Senter for samisk helseforskning, Stendi, Virke, HL-senteret, Solfrid Raknes.no, Unge funksjonshemmede, Organisasjonen for barnevernsforeldre, Antirasistisk senter, Romano Kher.

V1.3 Oversikt over aktører kontaktet i kartleggingen

KORUS midt	RBUP Øst og Sør
KS	RKBU Nord
Landsforeningen for barnevernsbarn	To statsforvaltere
NASAK	Vivat
Nok.Norge	Ressurssenter for norske romer

Vedlegg 2 – Kategoriseringer i taksonomien

Denne delen dokumenterer kategorier som er lagt til grunn i kategorisering av kompetansetilbudene i ulike dimensjoner.

V2.1 Tjeneste tilbudet er rettet mot

Vi har kategorisert tilbudene etter om de er rettet mot:

- Kommunalt barnevern
- Barnevernsinstitusjon
- Eller begge

V2.2 Faglig tema

I kategoriseringen av faglig tema har vi benyttet følgende fagtemaer, se Tabell V2.1.

Tabell V2.1 **Oversikt over de fagtemaene som inngår i kartleggingen, gruppert etter overordnet kategori**

Fagtema	Utdypende forklaring
Juridiske rammer, ansvar og samhandling	
Lovverk og samarbeid	Grenseoppgang og samarbeid når en sak berører flere lovverk
Tverrfaglig samarbeid	Tverrfaglig/tverretattlig samarbeid (barnevern, skole, helse, NAV m.m.)
Barns medvirkning	Medvirkning/barns medvirkning (foreldremedvirkning er under Foreldresamarbeid)
Egnethet (ansatte)	Vurdering av egnethet ansatte
Akutt og risikosituasjoner	
Akuttarbeid	Akuttarbeid
Risikofylt atferd	Atferd: barn/unge som utsetter egen utvikling i alvorlig fare
Krisehåndtering	Krisehåndtering og stabilisering
Foreldre, familie og omsorg	
Foreldresamarbeid	Foreldre/familiesamarbeid/foreldremedvirkning
Samvær	Samvær og samværsvurderinger
Høykonflikt	Høykonflikt i foreldre-/familiesaker
Levekår	Sosioøkonomiske forhold (arbeid, bolig, økonomi)
Mangfold, rettigheter og kommunikasjon	
Mangfold	Mangfolds kompetanse (kultur, religion, kjønn, etnisitet, funksjon, seksualitet, identitet – inkl. overlappende kategorier)
Kjønnsidentitet og orientering	Kjønnsidentitet og seksuell orientering
Urfolk og minoriteter	Urfolk og nasjonale minoriteter
Funksjonsvariasjon	Funksjonsnedsettelse/-variasjoner (hos foreldre og/eller barn)
Tolk	Tolk og tolketjenester (tolkebruk)

Fagtema	Utdypende forklaring
Vold, kontroll og utnyttelse	
Adressesperre	Adressesperre
Negativ sosial kontroll/æresvold	Negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (inkl. tvangsekteskap)
Menneskehandel	Menneskehandel
Vold	Vold (bred tilnærming til vold)
Seksuell vold	Seksuell vold i nære relasjoner (inkl. mellom barn/ungdom)
Skadelig seksualatferd	Skadelig seksualisert atferd, prostitusjon
Radikalisering	Radikalisering
Psykisk helse, traumer og nevrovariasjon	
Psykisk helse	Psykisk helse og psykisk uhelse (hos foreldre og/eller barn)
Psykiske lidelser	Psykiske lidelser/tilstander (f.eks. depresjon, angst, selvskading, spiseforstyrrelser, suicidalitet, komplekse traumer, personlighetsproblematikk)
Traumer og tilknytning	Traumeforståelse/traumebevisst praksis (inkl. tilknytning/tilknytningsvansker)
Migrasjon og traumer	Migrasjon og krisereaksjoner/traumer
Nevrovariasjon	Nevrologiske diagnoser/tilstander (f.eks. ADHD, autisme – ikke uttømmende)
Selvskading og selvmord	
Selvskading- og selvmordsforebygging	Selvskading- og selvmordsforebygging: risikovurdering og håndtering
Rus, avhengighet og livsstil	
Rus	Rus (hos foreldre og/eller barn/unge)
Avhengighet	Avhengighet (inkl. spill, mat m.m.)
Skole og digital hverdag	
Skolefravær og tilpasning	Skole og utdanning (tilpasset opplæring, skolefravær)
Nett og digital risiko	Digital kompetanse og nettproblematikk (gaming, netthets, grooming, deling av bilder, mobbing, nettkriminalitet)
Spesielt for barnevernsinstitusjoner	
Ansattssikkerhet (institusjon)	Risikovurdering og sikkerhet for ansatte

Kilde: Menon Economics

I analysen har vi hatt behov for å kategorisere fagtemaene. Oversikt over sammenheng mellom fagtema og fagtemakategori er vist i Tabell V2.2.

Tabell V2.2 Fagtemaer med kategorisering

Fagtema	Kategori
Lovverk og samarbeid	Juridiske rammer, ansvar og samhandling
Tverrfaglig samarbeid	Juridiske rammer, ansvar og samhandling
Akuttarbeid	Akutt og risikosituasjoner
Risikofylt atferd	Akutt og risikosituasjoner

Fagtema	Kategori
Krisehåndtering	Akutt og risikosituasjoner
Foreldresamarbeid	Foreldre, familie og omsorg
Samvær	Foreldre, familie og omsorg
Høykonflikt	Foreldre, familie og omsorg
Levekår	Foreldre, familie og omsorg
Mangfold	Mangfold, rettigheter og kommunikasjon
Barns medvirkning	Juridiske rammer, ansvar og samhandling
Kjønnsidentitet og orientering	Mangfold, rettigheter og kommunikasjon
Urfolk og minoriteter	Mangfold, rettigheter og kommunikasjon
Funksjonsvariasjon	Mangfold, rettigheter og kommunikasjon
Tolk	Mangfold, rettigheter og kommunikasjon
Adressesperre	Vold, kontroll og utnyttelse
Negativ sosial kontroll/æresvold	Vold, kontroll og utnyttelse
Menneskehandel	Vold, kontroll og utnyttelse
Vold	Vold, kontroll og utnyttelse
Seksuell vold	Vold, kontroll og utnyttelse
Skadelig seksualatferd	Vold, kontroll og utnyttelse
Radikalisering	Vold, kontroll og utnyttelse
Psykisk helse	Psykisk helse, traumer og nevrovariasjon
Psykiske lidelser	Psykisk helse, traumer og nevrovariasjon
Traumer og tilknytning	Psykisk helse, traumer og nevrovariasjon
Migrasjon og traumer	Psykisk helse, traumer og nevrovariasjon
Nevrovariasjon	Psykisk helse, traumer og nevrovariasjon
Selvskading- og selvmordsforebygging	Selvskading og selvmord
Rus	Rus, avhengighet og livsstil
Avhengighet	Rus, avhengighet og livsstil
Skolefravær og tilpasning	Skole og digital hverdag
Nett og digital risiko	Skole og digital hverdag
Ansattssikkerhet (institusjon)	Spesielt for barnevernsinstitusjoner
Egnethet (ansatte)	Juridiske rammer, ansvar og samhandling

V2.3 Primær leveranseform

I kategoriseringen av kompetansetilbudet etter leveranseform har vi benyttet følgende kategorier:

- Kurs/foredrag
- Veiledning i enkeltsaker
- Prosess-/planstøtte
- Implementering over tid
- Nettverk/fagfora
- Digitale verktøy/ressurser
- Data/statistikkstøtte

- Tilskudds-/finansieringsordning
- Etter- og videreutdanning

V2.4 Geografisk nedslagsfelt

I kategoriseringen av kompetansetilbudet etter geografisk nedslagsfelt har vi benyttet følgende kategorier:

- Hele Norge
- Utvalgte Bufetat-regioner
- Utvalgte fylker
- Utvalgte kommuner
- Uklart

Vedlegg 3 – Spørreundersøkelse

V.3.1 E-post til barnevernsledere

Tittel på e-post: Kartlegging av kompetansemiljøer som støtter barnevernstjenesten og kommunenes forebyggende arbeid

Kjære barnevernsleder,

Menon Economics og NTNU Samfunnsforskning gjennomfører på oppdrag fra Bufdir en kartlegging av kommuners og barnevernsinstitusjoners bruk av aktører som tilbyr kompetanseutvikling og veiledning. Formålet er å få bedre kunnskap om hvordan slike aktører og tilbud kan bidra til å styrke både det forebyggende arbeidet på oppvekstområdet og arbeidet i barnevernstjenesten.

Undersøkelsen skal gi innsikt i hvilke behov kommuner og barnevernstjenester har, hvordan de arbeider med kompetanseutvikling i dag, og hvilke forhold som gjør det lettere eller vanskeligere å ta i bruk relevante tilbud. Kunnskapen fra undersøkelsen skal bidra til å videreutvikle et støtteapparat som er mer treffsikkert, nyttig og tilpasset behovene i praksis.

Undersøkelsen er sendt til alle barnevernsledere i norske kommuner. Alle svar blir konfidensielt behandlet i henhold til EUs personvernforordning (GDPR).

Vi ber deg derfor svare på en spørreundersøkelse som tar ca. 20 minutter. Din kunnskap og erfaring som barnevernsleder er avgjørende for å gi et godt bilde av dagens situasjon.

[Trykk her for å starte undersøkelsen](#)

Svarfrist: 17. april 2026

Dersom noen spørsmål ikke treffer helt for din kommune, ber vi deg svare så godt du kan.

Har du spørsmål eller tekniske problemer, ta kontakt med: Thea Lyse Sævik i Menon Economics på e-post: thea.lyse.saevik@menon.no.

Tusen takk for at du tar deg tid!

Vennlig hilsen
Simen Pedersen
Menon Economics

V.3.2 E-post til institusjonsledere i private barnevernsinstitusjoner

Tittel på e-post: Kartlegging av kompetansemiljøer som støtter barnevernsinstitusjoner

Kjære institusjonsleder,

Menon Economics og NTNU Samfunnsforskning gjennomfører på oppdrag fra Bufdir en kartlegging av kommuners og barnevernsinstitusjoners bruk av aktører som tilbyr kompetanseutvikling og veiledning. Formålet er å få bedre kunnskap om hvordan slike aktører og tilbud kan bidra til å styrke både det forebyggende arbeidet på oppvekstområdet og arbeidet i barnevernsinstitusjonene.

Undersøkelsen skal gi innsikt i hvilke behov kommuner og barnevernsinstitusjoner har, hvordan de arbeider med kompetanseutvikling i dag, og hvilke forhold som gjør det lettere eller vanskeligere å ta i bruk relevante tilbud. Kunnskapen fra undersøkelsen skal bidra til å videreutvikle et støtteapparat som er mer treffsikkert, nyttig og tilpasset behovene i praksis.

Undersøkelsen er sendt til ledere ved alle barnevernsinstitusjoner i Norge. Alle svar blir konfidensielt behandlet i henhold til EUs personvernforordning (GDPR).

Vi ber deg derfor svare på en spørreundersøkelse som tar ca. 12 minutter. Din kunnskap og erfaring som institusjonsleder er avgjørende for å gi et godt bilde av dagens situasjon.

[Trykk her for å starte undersøkelsen](#)

Svarfrist: 17. april 2026

Dersom noen spørsmål ikke treffer helt for din barnevernsinstitusjon, ber vi deg svare så godt du kan.

Har du spørsmål eller tekniske problemer, ta kontakt med: Thea Lyse Sævik i Menon Economics på e-post: thea.lyse.saevik@menon.no.

Tusen takk for at du tar deg tid!

Vennlig hilsen

Simen Pedersen

Menon Economics

V.3.3 E-post til avdelingsledere ved barnevernsinstitusjon i Bufetat

Tittel på e-post: Kartlegging av kompetansemiljøer som støtter barnevernsinstitusjoner

Kjære avdelingsleder,

Menon Economics og NTNU Samfunnsforskning gjennomfører på oppdrag fra Bufdir en kartlegging av kommuners og barnevernsinstitusjoners bruk av aktører som tilbyr kompetanseutvikling og veiledning. Formålet er å få bedre kunnskap om hvordan slike aktører og tilbud kan bidra til å styrke både det forebyggende arbeidet på oppvekstområdet og arbeidet i barnevernsinstitusjonene.

Undersøkelsen skal gi innsikt i hvilke behov kommuner og barnevernsinstitusjoner har, hvordan de arbeider med kompetanseutvikling i dag, og hvilke forhold som gjør det lettere eller vanskeligere å ta i bruk relevante tilbud. Kunnskapen fra undersøkelsen skal bidra til å videreutvikle et støtteapparat som er mer treffsikkert, nyttig og tilpasset behovene i praksis.

Undersøkelsen er sendt til ledere ved alle barnevernsinstitusjoner i Norge. Alle svar blir konfidensielt behandlet i henhold til EUs personvernforordning (GDPR).

Vi ber deg derfor svare på en spørreundersøkelse som tar ca. 12 minutter. Din kunnskap og erfaring som avdelingsleder på barnevernsinstitusjon er avgjørende for å gi et godt bilde av dagens situasjon.

[Trykk her for å starte undersøkelsen](#)

Svarfrist: 17. april 2026

Dersom noen spørsmål ikke treffer helt for din barnevernsinstitusjon, ber vi deg svare så godt du kan.

Har du spørsmål eller tekniske problemer, ta kontakt med: Thea Lyse Sævik i Menon Economics på e-post: thea.lyse.saevik@menon.no.

Tusen takk for at du tar deg tid!

Vennlig hilsen
Simen Pedersen
Menon Economics

V3.4 Spørsmål

Informasjon om databehandling

Informasjon om databehandling [Tekstboks]

I henhold til EUs personvernforordning (GDPR) vil personinformasjon som knytter svarene til deg slettes innen seks måneder.

Menon Economics sin GDPR-kontakt:

Navn: Hebe Brunvand

E-post: hebe@menon.no

Hvis du trykker på neste, godtar du at vi behandler dine personopplysninger i henhold til informasjonen gitt over.

Del 1 - Innledende del

Spørsmål 1. Hvilken stilling har du? [Obligatorisk]

- ☐ Oppvekstdirektør, kommunalsjef oppvekst eller tilsvarende
- ☐ Helse- og omsorgsdirektør, kommunalsjef helse eller tilsvarende
- ☐ Barnevernsleder i kommune
- ☐ Institusjonsleder ved barneverninstitusjon [hopper direkte til del 3]

- ☐ Avdelingsleder ved barneverninstitusjon [hopper direkte til del 3]
- ☐ Ingen av kategoriene nevnt over, vennligst spesifiser her: ...

Tekstboks – Forebygging på oppvekstområdet [på samme side som neste]

Med forebygging på oppvekstområdet mener vi arbeid for å fremme trivsel, trygghet og gode oppvekstvilkår for barn og unge, og for å forebygge at utfordringer oppstår eller utvikler seg. Dette kan være universelle tiltak for alle barn og unge, selektive tiltak for grupper med forhøyet risiko, og indikative tiltak for barn og unge som allerede viser tegn til utfordringer.

Spørsmål 2. I hvilken grad er arbeidet med forebygging på oppvekstområdet organisert på tvers av sektorer i kommunen? [Frivillig]

- ☐ I svært liten grad
- ☐ I liten grad
- ☐ I noen grad
- ☐ I stor grad
- ☐ I veldig stor grad

Spørsmål 3. Hvilke enheter/tjenester har et tydelig ansvar i kommunens forebyggende arbeid? Flere svar mulig. [Obligatorisk.]

- ☐ Planavdeling eller tilsvarende
- ☐ Barnehage
- ☐ Grunnskole
- ☐ Barnevern
- ☐ Helsestasjon, skolehelsetjeneste og/eller ungdomshelsestasjon
- ☐ Fastlege
- ☐ PPT
- ☐ Psykisk helse/rus
- ☐ NAV
- ☐ Krisesenter
- ☐ Flyktningarbeid/integrering
- ☐ Kultur/fritid
- ☐ SLT/kriminalitetsforebygging
- ☐ SFO/AKS
- ☐ Kommunale boliger
- ☐ Ingen [eksklusivt svaralternativ]
- ☐ Vet ikke [eksklusivt svaralternativ]
- ☐ Annet, vennligst spesifiser: _____

Del 2 – Oppvekstområdet (ikke til institusjonsledere)

Tekstboks –Kompetanseutvikling i forebyggende arbeid på oppvekstområdet

I denne delen stiller vi spørsmål om kommunens arbeid med kompetanseutvikling innen forebygging på oppvekstområdet. Vi er opptatt av hvordan arbeidet er forankret, planlagt og fulgt opp, hvilke eksterne kompetansetilbud kommunen benytter, og hvilke barrierer og behov som finnes. Svar gjerne ut fra det du kjenner til fra din rolle og ditt samarbeid med øvrige tjenester i kommunen.

Tekstboks – Kompetanseutvikling [på samme side som neste]

Med kompetanseutvikling mener vi tiltak og prosesser som skal styrke ansattes kunnskaper, ferdigheter og evne til å utføre oppgaver og møte faglige krav. Kompetanseutvikling kan omfatte blant annet opplæring, kurs, etter- og videreutdanning, veiledning, erfaringsdeling og læring i det daglige arbeidet.

Spørsmål 4. Har kommunen en skriftlig plan eller strategi for kompetanseutvikling knyttet til forebyggende arbeid på oppvekstområdet?

[Obligatorisk]

- ☐ Ja, for hele kommunen
- ☐ Ja, for oppvekstområdet
- ☐ Nei [hopper til spørsmål 6]
- ☐ Vet ikke [hopper til spørsmål 6]

Spørsmål 5. Er kompetanseutvikling innenfor oppvekstområdet forankret i ett eller flere av følgende dokumenter? Flere svar mulig. [Frivillig]

- ☐ Kommuneplanens samfunnsdel
- ☐ Temaplan for oppvekst
- ☐ Forebyggende plan etter barnevernsloven
- ☐ Plan for folkehelse
- ☐ Virksomhetsplaner/enhetsplaner
- ☐ Egen kompetanseplan
- ☐ Ikke forankret i slike dokumenter [eksklusivt svaralternativ]
- ☐ Vet ikke [eksklusivt svaralternativ]

Spørsmål 6. I hvilken grad vil du si at følgende gjelder for kommunen du representerer? [Frivillig]

	1 – Ikke i det hele tatt	2	3	4	5	6	7 – I svært stor grad	Vet ikke
Kartlegging av kompetansebehov								
Tydelige mål for kompetanseutvikling								

Prioritering av hvilke fagområder som skal styrkes								
Avsatte ressurser til kompetanseutvikling								
Ansvarsfordeling for oppfølging av kompetansetiltak								
Plan for implementering av kompetanse i praksis								
System for å evaluere effekt av kompetansetiltak								

Spørsmål 7. Har kommunen de siste to årene benyttet eksterne kompetansemiljøer eller faglige støttetilbud i arbeidet med forebygging på oppvekstområdet? [Frivillig]

- ☐ Ja, i stor grad
- ☐ Ja, i noen grad
- ☐ Ja, i liten grad
- ☐ Nei
- ☐ Vet ikke

Spørsmål 8. Hvilke typer aktører har kommunen benyttet til å heve kompetansen innenfor ulike forebyggende tematikk de siste to årene? Flere svar mulig. [Frivillig, alternativene under sammenfaller med taksonomi – skal ikke endres]

- ☐ Statlige direktorater
- ☐ Statsforvalter
- ☐ Fylkeskommune
- ☐ Nasjonale/regionale kompetansesentre
- ☐ Universitets- og høyskolemiljøer
- ☐ Ideelle/frivillige organisasjoner
- ☐ Private kommersielle tilbydere
- ☐ Arbeidslivsorganisasjoner
- ☐ Interesseorganisasjoner
- ☐ Andre kommuner/interkommunalt samarbeid
- ☐ Ingen [eksklusivt svaralternativ]
- ☐ Vet ikke [eksklusivt svaralternativ]

Spørsmål 9. Hvilke typer kompetansetilbud innenfor forebygging på oppvekstområdet har kommunen brukt de siste to årene? Flere svar mulig.
[Frivillig, alternativene under sammenfaller med taksonomi – skal ikke endres]

- ☐ Kurs/foredrag
- ☐ Veiledning i enkeltsaker
- ☐ Veiledning til planarbeid [avvik fra Taksonomi, der heter det prosess-/planstøtte]
- ☐ Implementeringsstøtte over tid
- ☐ Nettverk/fagfora
- ☐ Digitale verktøy/ressurser
- ☐ Data/statistikkstøtte
- ☐ Tilskudd- /finansieringsordning
- ☐ Etter- og videreutdanning
- ☐ Tiltak som har til hensikt å heve kompetansen i og på tvers av tjenester i kommunen [avvik fra Taksonomi]
- ☐ Ingen [eksklusivt svaralternativ]
- ☐ Vet ikke [eksklusivt svaralternativ]
- ☐ Annet, vennligst spesifiser her: ...

Tekstboks – Veiledning [på samme side som neste]

Med veiledning mener vi faglig støtte og oppfølging som skal bidra til læring, refleksjon og utvikling i arbeidet. Veiledning kan være individuell eller gruppebasert, og kan knyttes til både enkeltsaker, strategisk planarbeid og andre faglige temaer.

Spørsmål 10. Innenfor hvilke fagtema er de eksterne kompetansetilbudene (inkludert veiledning) innenfor forebygging på oppvekstområdet som kommunen har benyttet seg av rettet mot? Flere svar mulig. [Frivillig, alternativene under sammenfaller med taksonomi – skal ikke endres]

- ☐ Rettigheter/lovverk
- ☐ Planutvikling / planarbeid
- ☐ Ledelse
- ☐ Tverrsektorielle samhandlingsmodeller / tverrsektorielt samarbeid
- ☐ Krisehåndtering / beredskap
- ☐ Sped- og småbarn
- ☐ Funksjonsnedsettelse
- ☐ Kulturforståelse / mangfold
- ☐ Bruk av tolk
- ☐ Foreldreveiledning
- ☐ Tilrettelegging i barnehage og skole
- ☐ Psykososialt læringsmiljø
- ☐ Psykososialt arbeid
- ☐ Fritidsarenaer / inkludering
- ☐ Utenforskap
- ☐ Skolefravær
- ☐ Atferdsutfordringer

- ☐ Psykisk helse
- ☐ Somatisk helse
- ☐ Tannhelse
- ☐ Rus
- ☐ Vold / overgrep / trygghet
- ☐ Barne- og ungdomskriminalitet
- ☐ Radikalisering
- ☐ Ettervern
- ☐ Ingen [eksklusivt svaralternativ]
- ☐ Vet ikke [eksklusivt svaralternativ]
- ☐ Annet, vennligst spesifiser her: ...

Spørsmål 11. Hvor godt beskriver følgende de eksterne kompetansetilbudene innenfor forebygging på oppvekstområdet kommunen har brukt? [Frivillig]

	1 – Ikke i det hele tatt	2	3	4	5	6	7 – I svært stor grad	Ikke relevant	Vet ikke
Tilbudene er relevante for kommunens behov									
Tilbudene er enkle å finne fram i									
Tilbudene er godt samordnet med hverandre									
Tilbudene er tilpasset kommunens størrelse, organisering og kapasitet									
Tilbudene bidrar til varig kompetansebygging i kommunen									
Tilbudene inkluderer tilstrekkelig støtte til implementering og oppfølging i praksis									
Tilbudene er geografisk									

tilgjengelige for kommunen									
----------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Spørsmål 12. I hvilken grad er følgende en barriere for bruk av eksterne kompetansetilbud innenfor forebygging på oppvekstområdet? [Frivillig]

	1 – Ikke i det hele tatt	2	3	4	5	6	7 – I svært stor grad	Ikke relevant	Vet ikke
Manglende oversikt over hvem som tilbyr hva									
For mange og uoversiktlige tilbud									
Manglende tid og kapasitet									
Manglende økonomiske ressurser									
Tilbudene er for lite tilpasset lokale behov									
Tilbudene er for lite praksisnære									
For lite støtte til implementering									
Svak ledelsesforankring									
Høy turnover									
Geografisk avstand/reisebelastning									
Anskaffelses- eller innkjøpsutfordringer									
Manglende samordning mellom tjenestoområder									

Spørsmål 13. Hva opplever du at fremmer bruk av eksterne kompetansetilbud innenfor forebygging på oppvekstområdet i kommunen du representerer? Velg inntil tre viktigste. [Frivillig]

- ☐ Tydelig ledelsesforankring
- ☐ Egen plan/strategi for kompetanseutvikling

- ☐ Tverrsektoriell samordning
- ☐ God oversikt over tilbudene
- ☐ Finansiering eller tilskudd
- ☐ Tilbud som er praksisnære
- ☐ Tilbud med oppfølging over tid
- ☐ Eksisterende relasjoner til kompetansemiljøer
- ☐ Krav eller forventninger fra statlige myndigheter

Spørsmål 14. På hvilke områder har kommunen størst behov for mer kompetanse eller støtte i det forebyggende arbeidet? Velg inntil tre. [Frivillig, alternativene under sammenfaller med taksonomi – skal ikke endres]

- ☐ Rettigheter/lovverk
- ☐ Planutvikling / planarbeid
- ☐ Ledelse
- ☐ Tverrsektorielle samhandlingsmodeller / tverrsektorielt samarbeid
- ☐ Krisehåndtering / beredskap
- ☐ Sped- og småbarn
- ☐ Funksjonsnedsettelse
- ☐ Kulturforståelse / mangfold
- ☐ Bruk av tolk
- ☐ Foreldreveiledning
- ☐ Tilrettelegging i barnehage og skole
- ☐ Psykososialt læringsmiljø
- ☐ Psykososialt arbeid
- ☐ Fritidsarenaer / inkludering
- ☐ Utenforskap
- ☐ Skolefravær
- ☐ Atferdsutfordringer
- ☐ Psykisk helse
- ☐ Somatisk helse
- ☐ Tannhelse
- ☐ Rus
- ☐ Vold / overgrep / trygghet
- ☐ Barne- og ungdomskriminalitet
- ☐ Radikalisering
- ☐ Ettervern
- ☐ Annet, vennligst spesifiser her: ...

Spørsmål 15. Hva er den viktigste årsaken til at kommunen lykkes eller ikke lykkes med systematisk kompetanseutvikling innenfor forebygging på oppvekstområdet? [Frivillig]

Spørsmål 16. Dersom det samlede kompetansetilbudet innenfor forebygging på oppvekstområdet til kommunene fra offentlige, ideelle og kommersielle aktører skal forbedres, hva ville vært det viktigste grepet? [Frivillig]

Del 3 – Barnevernsledere og institusjonsledere

Filter A – For de som har svart «Barnevernsleder» eller «Institusjonsleder» på spørsmål 1.

Tekstboks – Kompetanseutvikling i barnevernstjenesten/barnevernsinstitusjonen

I denne delen ber vi deg svare med utgangspunkt i barnevernstjenesten/barnevernsinstitusjonen du leder. Spørsmålene handler om systematisk kompetanseutvikling, bruk av eksterne kompetansetilbud, hvilke tema det er behov for støtte på, og hvilke forhold som fremmer eller hindrer utviklingsarbeid i tjenesten.

Spørsmål 17. Har barnevernstjenesten/barnevernsinstitusjonen en skriftlig plan, strategi eller tilsvarende for kompetanseutvikling? [Frivillig]

- ☐ Ja, oppdatert siste 12 måneder
☐ Ja, men ikke oppdatert siste 12 måneder
☐ Nei
☐ Vet ikke

Spørsmål 18. I hvilken grad vil du si at følgende gjelder for barnevernstjenesten/barnevernsinstitusjonen du representerer? [Frivillig]

	1 – Ikke i det hele tatt	2	3	4	5	6	7 – I svært stor grad	Vet ikke
Gjennomfører systematisk kartlegging av kompetansebehov								
Har prioriterte fagområder for kompetanseutvikling								
Har plan for opplæring av nyansatte								
Har etablert en veiledningsstruktur for ansatte								

Har rutiner for intern spredning og oppfølging av kompetanse fra eksterne tiltak								
Evaluerer jevnlig om kompetansetiltak gir bedre praksis								

Spørsmål 19. På hvilke områder opplever du størst behov for ekstern faglig støtte? Velg inntil fem. [Frivillig, alternativene under sammenfaller med taksonomi – skal ikke endres]

- ☐ Lovverk og samarbeid
- ☐ Tverrfaglig samarbeid
- ☐ Barns medvirkning
- ☐ Foreldresamarbeid
- ☐ Samvær
- ☐ Høykonflikt
- ☐ Levekår
- ☐ Mangfold
- ☐ Urfolk og minoriteter
- ☐ Kønnsidentitet og orientering
- ☐ Funksjonsvariasjon
- ☐ Nevrovariasjon
- ☐ Bruk av tolk
- ☐ Adressesperre
- ☐ Traumer og tilknytning
- ☐ Migrasjon og traumer
- ☐ Psykisk helse
- ☐ Psykiske lidelser
- ☐ Selvskading- og selvmordsforebygging
- ☐ Skolefravær og tilpasning
- ☐ Risikofylt atferd
- ☐ Rus
- ☐ Avhengighet
- ☐ Nett og digital risiko
- ☐ Vold
- ☐ Seksuell vold
- ☐ Skadelig seksuell atferd (SSA)
- ☐ Negativ sosial kontroll / æresvold
- ☐ Menneskehandel
- ☐ Radikalisering
- ☐ Akuttarbeid
- ☐ Krisehåndtering

- ☐ Ansattssikkerhet
- ☐ Egnethet (ansatte)
- ☐ Annet, vennligst spesifiser her: ...

Spørsmål 20. Hvor krevende opplever du at det er å sikre god kvalitet i arbeidet med følgende sakstyper / målgrupper? [Frivillig]

	1 – Ikke i det hele tatt	2	3	4	5	6	7 – I svært stor grad	Vet ikke
Barn utsatt for vold/overgrep								
Barn med skadelig seksualisert atferd (SSA)								
Ungdom med alvorlige atferdsutfordringer								
Saker med rus og psykisk helse samtidig								
Saker med kriminalitetsproblematikk								
Sped- og småbarnssaker								
Familier med sammensatte levekårsutfordringer								
Trygghet/sikkerhet for ansatte								
Saker som krever omfattende samarbeid med andre tjenester								

Spørsmål 21. Har barnevernstjenesten/barnevernsinstitusjonen de siste to årene brukt eksterne kompetansemiljøer eller støttetilbud? [Frivillig]

- ☐ Ja, ofte
- ☐ Ja, av og til
- ☐ Ja, sjelden
- ☐ Nei

Spørsmål 22. Hvilke typer tilbud har barnevernstjenesten/barnevernsinstitusjonen brukt de siste to årene? Flere

svar mulig. [Frivillig, alternativene under sammenfaller med taksonomi – skal ikke endres]

- ☐ Kurs/foredrag
- ☐ Veiledning i enkeltsaker
- ☐ Veiledning til planarbeid [avvik fra Taksonomi]
- ☐ Gruppeveiledning til ansatte [avvik fra Taksonomi] ☐ Implementeringsstøtte over tid
- ☐ Nettverk/fagfora
- ☐ Digitale verktøy/ressurser
- ☐ Data/statistikkstøtte
- ☐ Tilskudd- /finansieringsordning
- ☐ Etter- og videreutdanning
- ☐ Tiltak som har til hensikt å heve kompetansen i og på tvers av tjenester i kommunen [avvik fra Taksonomi]
- ☐ Ingen [eksklusivt svaralternativ]
- ☐ Vet ikke [eksklusivt svaralternativ]
- ☐ Annet, vennligst spesifiser her: ...

Spørsmål 23. Hvilke typer aktører har barnevernstjenesten/barnevernsinstitusjonen brukt til kompetanseutvikling de siste to årene? Flere svar mulig. Se bort fra tilsyn og godkjenning av barnevernsinstitusjon. [Frivillig, alternativene under sammenfaller med taksonomi – skal ikke endres]

- ☐ Bufdir
- ☐ Bufetat
- ☐ Statsforvalter
- ☐ Fylkeskommune
- ☐ Nasjonale/regionale kompetansesentre
- ☐ Universitets- og høyskolemiljøer
- ☐ Ideelle/frivillige organisasjoner
- ☐ Private kommersielle tilbydere
- ☐ Arbeidslivsorganisasjoner
- ☐ Interesseorganisasjoner
- ☐ Andre kommuner/interkommunalt samarbeid
- ☐ Ingen [eksklusivt svaralternativ]
- ☐ Vet ikke [eksklusivt svaralternativ]

Spørsmål 24. Innenfor hvilke fagtemaer ligger de eksterne kompetansetilbudene som barnevernstjenesten/barnevernsinstitusjonen har benyttet seg av? Flere svar mulig. [Frivillig, alternativene under sammenfaller med taksonomi – skal ikke endres]

- ☐ Rettigheter/lovverk
- ☐ Planutvikling / planarbeid
- ☐ Ledelse
- ☐ Tverrsektorielle samhandlingsmodeller / tverrsektorielt samarbeid

- ☐ Krisehåndtering / beredskap
- ☐ Sped- og småbarn
- ☐ Funksjonsnedsettelse
- ☐ Kulturforståelse / mangfold
- ☐ Bruk av tolk
- ☐ Foreldreveiledning
- ☐ Tilrettelegging i barnehage og skole
- ☐ Psykososialt læringsmiljø
- ☐ Psykososialt arbeid
- ☐ Fritidsarenaer / inkludering
- ☐ Utenforskap
- ☐ Skolefravær
- ☐ Atferdsutfordringer
- ☐ Psykisk helse
- ☐ Somatisk helse
- ☐ Tannhelse
- ☐ Rus
- ☐ Vold / overgrep / trygghet
- ☐ Barne- og ungdomskriminalitet
- ☐ Radikalisering
- ☐ Ettervern
- ☐ Ingen [eksklusivt svaralternativ]
- ☐ Vet ikke [eksklusivt svaralternativ]
- ☐ Annet, vennligst spesifiser her: ...

Spørsmål 25. Hva er den viktigste årsaken til at barnevernstjenesten/barnevernsinstitusjonen har benyttet eksterne kompetansetilbud? Velg inntil tre. [Frivillig]

- ☐ Akutte saker
- ☐ Komplekse/krevende saker
- ☐ Identifiserte kompetansegap
- ☐ Krav/satsinger fra nasjonale myndigheter
- ☐ Ønske om å styrke kvaliteten generelt
- ☐ Turnover eller mange nyansatte
- ☐ Behov for implementering av ny praksis
- ☐ Behov for lederstøtte
- ☐ Annet, vennligst spesifiser her: ...

Spørsmål 26. Hvor godt beskriver følgende de eksterne kompetansetilbudene barnevernstjenesten/barnevernsinstitusjonen har brukt? [Frivillig]

	1 – Ikke i det	2	3	4	5	6	7 – I svært	Vet ikke

	hele tatt						stor grad	
Tilbudene er relevante for å dekke behov								
Tilbudene er enkle å finne fram i								
Tilbudene er godt samordnet med hverandre								
Tilbudene er tilpasset tjenestens/institusjonens størrelse, organisering og kapasitet								
Tilbudene bidrar til varig kompetansebygging								
Tilbudene inkluderer tilstrekkelig støtte til implementering og oppfølging i praksis								
Tilbudene er geografisk tilgjengelige								

Spørsmål 27. I hvilken grad er følgende en barriere for bruk av eksterne kompetansetilbud? [Frivillig]

	1 – Ikke i det hele tatt	2	3	4	5	6	7 – I svært stor grad	Vet ikke
Manglende oversikt over hvem som tilbyr hva								
For mange og uoversiktlige tilbud								
Manglende tid og kapasitet								
Manglende økonomiske ressurser								
Tilbudene er for lite tilpasset lokale behov								

Tilbudene er for lite praksisnære								
For lite støtte til implementering								
Svak ledelsesforankring								
Høy turnover								
Geografisk avstand/reisebelastning								
Anskaffelses- eller innkjøpsutfordringer								

Spørsmål 28. Hvilke forhold mener du fremmer at barnevernstjenesten/barnevernsinstitusjonen faktisk tar i bruk og følger opp eksterne kompetansetilbud? Velg inntil tre viktigste. [Frivillig]

- ☐ Fastsatt kompetanseplan
- ☐ Tydelig lederprioritering
- ☐ Tilstrekkelig ressurser/tid
- ☐ Veiledning i egen tjeneste
- ☐ Tilbud skreddersydd til tjenestens behov
- ☐ Oppfølging over tid
- ☐ Digital tilgjengelighet
- ☐ Fysisk tilgjengelighet
- ☐ Samarbeid med andre institusjoner/tjenester
- ☐ Samarbeid med andre kommuner
- ☐ Annet, vennligst spesifiser her: ...

Spørsmål 29. Beskriv kort et eksempel på et eksternt kompetansetilbud som har vært særlig nyttig for barnevernstjenesten/barnevernsinstitusjonen. Hva gjorde det nyttig? [Frivillig]

Spørsmål 30. Beskriv kort et område der barnevernstjenesten/institusjonen savner støtte eller kompetansetilbud i dag. [Frivillig]

Spørsmål 31. Hva mener du er det viktigste grepet for å styrke systematisk kompetanseutvikling i kommunalt barnevern / barnevernsinstitusjoner? [Frivillig]

Del 4A – Barne- og ungdomskriminalitet – til oppvekstleder, helsedirektør og barnevernsleder

Filter B – For de som har svart «Oppvekstdirektør», «Helse- og omsrogsdirektør» eller «Barnevernsleder» på spørsmål 1.

Tekstboks Kommunens arbeid med å forebygge barne- og ungdomskriminalitet

I denne delen stiller vi spørsmål om kommunens arbeid med å forebygge barne- og ungdomskriminalitet. Vi er opptatt av hvordan arbeidet er organisert og samordnet, hvilke aktører som samarbeider, hvilke utfordringer kommunen står i, og hvilke kompetansebehov som finnes på feltet. Svar gjerne ut fra det du kjenner til gjennom barnevernstjenestens rolle og samarbeid med andre tjenester og aktører.

Spørsmål 32. I hvilken grad opplever kommunen at barne- og ungdomskriminalitet er en relevant utfordring i kommunen i dag? [Frivillig]

- ☐ I svært liten grad
- ☐ I liten grad
- ☐ I noen grad
- ☐ I stor grad
- ☐ I veldig stor grad
- ☐ Vet ikke

Spørsmål 33. Hvilke former for barne- og ungdomskriminalitet er mest relevante i kommunen? Kryss av de tre viktigste. [Frivillig]

- ☐ Skadeverk, nasking og annen mindre vinningskriminalitet
- ☐ Vold og trusler
- ☐ Ran og grovere vinningskriminalitet
- ☐ Rusrelatert kriminalitet
- ☐ Bæring eller bruk av våpen
- ☐ Digital kriminalitet
- ☐ Gjeng- eller nettverksrelatert kriminalitet
- ☐ Gjentatt alvorlig normbrytende atferd blant barn under straffbar alder
- ☐ Ingen av disse / ikke relevant
- ☐ Vet ikke
- ☐ Annet, vennligst spesifiser her: ...

Spørsmål 34. Hvilke enheter/tjenester har et tydelig ansvar i kommunens arbeid med å forebygge barne- og ungdomskriminalitet? [Frivillig]

- ☐ Oppvekstadministrasjonen

- ☐ Grunnskole
- ☐ Barnehage
- ☐ Barnevern
- ☐ Helsestasjon/skolehelsetjeneste
- ☐ PPT
- ☐ NAV
- ☐ Psykisk helse/rus
- ☐ Kultur/fritid
- ☐ SLT-koordinator
- ☐ Utekontakt/miljøarbeidertjeneste
- ☐ Politiet
- ☐ Andre, vennligst spesifiser her: ...

Spørsmål 35. Har kommunen en formalisert funksjon eller struktur for samordning av det kriminalitetsforebyggende arbeidet? [Frivillig]

- ☐ Ja, både SLT-struktur og politiråd
- ☐ Ja, kun SLT-struktur
- ☐ Ja, kun politiråd
- ☐ Nei, men arbeidet samordnes uformelt
- ☐ Nei, det er ingen samordning
- ☐ Vet ikke
- ☐ Ja, annen fast struktur. Vennligst spesifiser her: ...

Spørsmål 36. I hvilken grad er kriminalitetsforebygging integrert i kommunens generelle forebyggende arbeid rettet mot barn og unge? [Frivillig]

- ☐ I svært liten grad
- ☐ I liten grad
- ☐ I noen grad
- ☐ I stor grad
- ☐ I veldig stor grad
- ☐ Vet ikke

Spørsmål 37. Er forebygging av barne- og ungdomskriminalitet integrert i planer, strategier eller annet styringsdokument? [Frivillig]

- ☐ Ja, egen plan/strategi
- ☐ Ja, omtalt i overordnet planverk
- ☐ Ja, omtalt i flere planer, men ikke samlet
- ☐ Nei
- ☐ Vet ikke

Spørsmål 38. I hvilken grad er følgende en utfordring i kommunens arbeid med å forebygge barne- og ungdomskriminalitet? [Frivillig]

	1 – Ikke en utfordring	2	3	4	5	6	7 – I stor grad en utfordring	Vet ikke / ikke relevant
Uklare ansvarsforhold								
Manglende ledelsesforankring								
Manglende tid og kapasitet								
For lite tilgang på relevant kompetanse								
Svak samhandling mellom tjenester								
Utfordringer i samarbeid med eksterne aktører								
Mangelfull informasjonsdeling								
For lite kunnskap om lokale utfordringsbilder								
Vanskelig å komme tidlig nok inn								
Manglende tilbud til ungdom med sammensatte behov								

Spørsmål 39. Har kommunen de siste to årene brukt eksterne kompetansemiljøer eller kompetansetilbud for å styrke arbeidet med barne- og ungdomskriminalitet? [Obligatorisk]

- ☐ Ja
- ☐ Nei
- ☐ Vet ikke

Filter X – hvis «Ja» på spørsmål 42.

Spørsmål 40. Hvilke typer kompetansetilbud har kommunen brukt de siste to årene for å styrke arbeidet med barne- og ungdomskriminalitet? Flere svar mulig. [Frivillig, alternativene under sammenfaller med taksonomi – skal ikke endres]

- ☐ Kurs/foredrag
- ☐ Veiledning i enkeltsaker
- ☐ Prosess-/planstøtte

- ☐ Implementeringsstøtte over tid
- ☐ Nettverk/fagfora
- ☐ Digitale verktøy/ressurser
- ☐ Data/statistikkstøtte
- ☐ Tilskudd- /finansieringsordning
- ☐ Etter- og videreutdanning
- ☐ Ingen [eksklusivt svaralternativ]
- ☐ Vet ikke [eksklusivt svaralternativ]
- ☐ Annet, vennligst spesifiser her: ...

Filter X – slutt.

Spørsmål 41. På hvilke områder har kommunen særlig behov for mer kompetanse knyttet til barne- og ungdomskriminalitet? Velg inntil tre. [Frivillig]

- ☐ Tidlig identifisering av risiko
- ☐ Tverrfaglig samhandling
- ☐ Samarbeid med politi
- ☐ Samarbeid med VGS
- ☐ Oppfølging av ungdom med gjentatt kriminalitet
- ☐ Rus og kriminalitet
- ☐ Vold og trusler
- ☐ Gjeng- og nettverksproblematikk
- ☐ Foreldrearbeid
- ☐ Tiltaksutvikling og implementering
- ☐ Annet, vennligst spesifiser her: ...

Spørsmål 42. I hvilken grad opplever du at tilgjengelige kompetansetilbud innenfor barne- og ungdomskriminalitet er relevante for kommunens behov? [Frivillig]

1 – Ikke i det hele tatt	2	3	4	5	6	7 – I svært stor grad	Vet ikke / ikke relevant

Spørsmål 43. Hva opplever dere som den største utfordringen kommunen møter i arbeidet med å forebygge barne- og ungdomskriminalitet? [Frivillig]

Filter B – Slutt.

Del 4B – Barne- og ungdomskriminalitet – ledere for barnevernsinstitusjon

Filter C – For de som har svart «Leder for barnevernssinstitusjonsleder» eller «virksomhetsleder på barnevernsinstitusjon» på spørsmål 1.

Tekstboks – Institusjonens arbeid med ungdom med kriminalitetsrelaterte utfordringer

I denne delen stiller vi spørsmål om institusjonens arbeid med ungdom der kriminalitet, vold eller alvorlig normbrytende atferd inngår i utfordringsbildet. Formålet er å få bedre kunnskap om institusjonenes erfaringer, samarbeidsflater og behov for kompetanse og støtte i oppfølgingen av denne gruppen.

Spørsmål 44. I hvilken grad arbeider institusjonen med ungdom der kriminalitet, vold eller alvorlig normbrytende atferd inngår i utfordringsbildet? [Frivillig]

--

Spørsmål 45. Hvor godt er institusjonen rustet kompetansemessig til å følge opp ungdom med kriminalitetsrelaterte utfordringer? [Frivillig]

--

Spørsmål 46. Hvilke typer problematikk er mest krevende? Kryss av de tre viktigste. [Frivillig]

- ☐ Vold/trusler
- ☐ Rus
- ☐ Våpen
- ☐ Rekruttering til kriminelle miljøer
- ☐ Digital kriminalitet
- ☐ Rømming/høy risikoatferd
- ☐ Ikke relevant [eksklusivt svaralternativ]
- ☐ Annet, vennligst spesifiser her: ...

Spørsmål 47. Hvor godt fungerer samarbeidet med følgende aktører i arbeidet med ungdom med kriminalitetsrelaterte utfordringer? [Frivillig]

	1 – Ikke i det hele tatt	2	3	4	5	6	7 – Svært godt	Vet ikke / ikke relevant

Kommunalt barnevern								
Politi								
Grunnskole								
Videregående skole								
PPT								
Psykisk helsevern for barn og ungdom								

Spørsmål 48. I hvilken grad mener du det er behov for særskilt kompetanse eller veiledning for ansatte som jobber med barne- og ungdomskriminalitet?

[Frivillig]

- ☐ I svært liten grad
- ☐ I liten grad
- ☐ I noen grad
- ☐ I stor grad
- ☐ I veldig stor grad
- ☐ Ikke relevant

Spørsmål 49. Hva er de viktigste forutsetningene for å lykkes bedre i forebygging og oppfølging av ungdom med kriminalitetsutfordringer? [Frivillig]

Filter C – Slutt.

Del 5 – Avsluttende del

Spørsmål 50. Dette er det siste spørsmålet i undersøkelsen. Har du øvrige kommentarer eller informasjon du ønsker å legge til? [Frivillig]

Trykk på «Avslutt»-knappen for å avslutte spørreundersøkelsen

Tusen takk for at du tok deg tid til å svare på spørsmålene!

Menon
Economics

Menon Economics

Sørkedalsveien 10 B, 0369 Oslo

+47 909 90 102

post@menon.no

menon.no